

Jurnalul Oficial al Uniunii Europene

C 283

Ediția în limba română

Comunicări și informări

Anul 61

10 august 2018

Cuprins

I Rezoluții, recomandări și avize

AVIZE

Comitetul Economic și Social European

A 535-a sesiune plenară a CESE – CESE la 60 de ani, 23.5.2018-24.5.2018

2018/C 283/01	Avizul Comitetului Economic și Social European pe tema „Întreprinderile economiei sociale ca motor al integrării migranților” (aviz din proprie inițiativă)	1
2018/C 283/02	Avizul Comitetului Economic și Social European pe tema „Către un acord de asociere UE-Mercosur” (aviz din proprie inițiativă)	9

III Acte pregătitoare

COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN

A 535-a sesiune plenară a CESE – CESE la 60 de ani, 23.5.2018-24.5.2018

2018/C 283/03	Avizul Comitetului Economic și Social European privind (a) Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu și Comitetul Economic și Social European — Pachetul privind mărfurile. Consolidarea încrederii în piața unică [COM(2017) 787 final]; (b) propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de stabilire a unor norme și proceduri pentru respectarea și asigurarea aplicării legislației de armonizare a Uniunii privind produsele și de modificare a Regulamentelor (UE) nr. 305/2011, (UE) nr. 528/2012, (UE) 2016/424, (UE) 2016/425, (UE) 2016/426 și (UE) 2017/1369 ale Parlamentului European și ale Consiliului, precum și a Directivelor 2004/42/CE, 2009/48/CE, 2010/35/UE, 2013/29/UE, 2013/53/UE, 2014/28/UE, 2014/29/UE, 2014/30/UE, 2014/31/UE, 2014/32/UE, 2014/33/UE, 2014/34/UE, 2014/35/UE, 2014/53/UE, 2014/68/UE și 2014/90/UE ale Parlamentului European și ale Consiliului [COM(2017) 795 final – 2017/0353 (COD)]; și (c) propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind recunoașterea reciprocă a mărfurilor comercializate în mod legal în alt stat membru [COM(2017) 796 final – 2017/0354 (COD)]	19
---------------	--	----

RO

2018/C 283/04	Avizul Comitetului Economic și Social European privind Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind evaluarea tehnologiilor medicale și de modificare a Directivei 2011/24/UE [COM(2018) 51 <i>final</i> – 2018/0018 (COD)]	28
2018/C 283/05	Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de directivă a Consiliului de modificare a Directivei 2006/112/CE în ceea ce privește cotele taxei pe valoarea adăugată [COM(2018) 20 <i>final</i> – 2018/0005(CNS)]; propunerea de directivă a Consiliului de modificare a Directivei 2006/112/CE privind sistemul comun al taxei pe valoarea adăugată în ceea ce privește regimul special pentru întreprinderile mici [COM(2018) 21 <i>final</i> – 2018/0006 (CNS)]; propunerea modificată de regulament al Consiliului de modificare a Regulamentului (UE) nr. 904/2010 privind măsuri de consolidare a cooperării administrative în domeniul taxei pe valoarea adăugată [COM(2017) 706 <i>final</i> – 2017/0248 (CNS)]; propunere de directivă a Consiliului de modificare a Directivei 2006/112/CE privind sistemul comun al taxei pe valoarea adăugată, în ceea ce privește obligația de respectare a cotei standard minime [COM(2017) 783 <i>final</i> – 2017/0349 (CNS)]	35
2018/C 283/06	Avizul Comitetului Economic și Social European privind Propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind transparența și previzibilitatea condițiilor de muncă în Uniunea Europeană [COM(2017) 797 <i>final</i> – 2017/0355 (COD)]	39
2018/C 283/07	Avizul Comitetului Economic și Social European privind Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind instituirea unui cadru pentru interoperabilitatea dintre sistemele de informații ale UE (în materie de frontiere și vize) și de modificare a Deciziei 2004/512/CE a Consiliului, a Regulamentului (CE) nr. 767/2008, a Deciziei 2008/633/JAI a Consiliului, a Regulamentului (UE) 2016/399 și a Regulamentului (UE) 2017/2226 [COM(2017) 793 <i>final</i> – 2017/0351 (COD)] și privind Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind instituirea unui cadru de interoperabilitate între sistemele de informații ale UE (cooperare polițienească și judiciară, azil și migrație) [COM(2017) 794 <i>final</i> – 2017/0352 (COD)]	48
2018/C 283/08	Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor cu privire la punerea în aplicare a pachetului de măsuri privind economia circulară: opțiuni pentru abordarea interfeței dintre legile privind substanțele chimice, produsele și deșeurile [COM(2018) 32 <i>final</i>]	56
2018/C 283/09	Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – O strategie europeană pentru materialele plastice într-o economie circulară [COM(2018) 28 <i>final</i>] și privind propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind instalațiile portuare de preluare pentru descărcarea deșeurilor provenite de la nave, de abrogare a Directivei 2000/59/CE și de modificare a Directivei 2009/16/CE și a Directivei 2010/65/UE [COM(2018) 33 <i>final</i> – 2018/0012 (COD)]	61
2018/C 283/10	Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor — Viitorul sectorului alimentar și al agriculturii [COM(2017) 713 <i>final</i>]	69
2018/C 283/11	Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor — Acțiuni ale UE în vederea îmbunătățirii conformării cu legislația de mediu și a guvernantei de mediu [COM(2018) 10 <i>final</i>]	83
2018/C 283/12	Avizul Comitetului Economic și Social European privind Propunerea de regulament al Consiliului privind instituirea întreprinderii europene comune pentru calculul de înaltă performanță [COM(2018) 8 <i>final</i> – 2018/0003(NLE)]	89
2018/C 283/13	Avizul Comitetului Economic și Social European privind Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de modificare a Regulamentului (UE) nr. 1343/2011 privind unele dispoziții referitoare la pescuitul în zona Acordului CGPM (Comisia Generală pentru Pescuit în Marea Mediterană) [COM(2018) 143 <i>final</i> – 2018/0069(COD)]	95

I

(Rezoluții, recomandări și avize)

AVIZE

COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN

A 535-A SESIUNE PLENARĂ A CESE – CESE LA 60 DE ANI, 23.5.2018-24.5.2018

Avizul Comitetului Economic și Social European pe tema „Întreprinderile economiei sociale ca motor al integrării migranților”**(aviz din proprie inițiativă)**

(2018/C 283/01)

Raportor: **Giuseppe GUERINI**

Decizia Adunării Plenare	21.1.2018
Temei juridic	Articolul 29 alineatul (2) din Regulamentul de procedură
	Aviz din proprie inițiativă
Secțiunea competentă	Secțiunea pentru piața unică, producție și consum
Data adoptării în secțiune	27.4.2018
Data adoptării în sesiunea plenară	23.5.2018
Sesiunea plenară nr.	535
Rezultatul votului	186/1/2
(voturi pentru/voturi împotriva/ abțineri)	

1. Concluzii și recomandări

1.1. Fenomenul migrației observat în evoluția sa recentă a pus la încercare sistemul de intrare în Uniunea Europeană, reprezentând un adevărat „test de rezistență” al politicilor sociale și al politicilor în materie de migrație și siguranță publică ale Uniunii Europene și ale statelor membre.

1.2. CESE consideră că este esențial ca instituțiile europene, împreună cu guvernele statelor membre, să promoveze politici coordonate pentru a face mai clare, mai durabile și mai eficiente modalitățile prin care persoane din țări terțe pot intra și se pot stabili în Europa, pot lucra, pot deveni cetățeni, pot obține protecție internațională. Comitetul îndeamnă să se acorde atenție deosebită migranților care pot fi expuși riscului de excluziune socială, cum ar fi – de exemplu – persoanele bolnave sau cu tulburări mintale, persoanele cu handicap sau cele în vârstă.

1.3. CESE a subliniat că întreprinderile din sectorul economiei sociale au reușit să transpună principiile comune ale acțiunii lor ⁽¹⁾ (favorabile incluziunii, subsidiare și de protecție a persoanelor cele mai defavorizate), abordând provocarea legată de asistența acordată migranților în mod proactiv și mobilizând comunitățile și cetățenii.

⁽¹⁾ Cu privire la rolul întreprinderilor din sectorul economiei sociale, a se vedea, de asemenea JO C 117, 26.4.2000, p. 52.

1.4. Având în vedere această tendință a întreprinderilor de a fi favorabile incluziunii, întreprinderile din economia socială ar trebui să beneficieze de o recunoaștere sporită și, prin urmare, CESE cere Comisiei Europene să acorde prioritate acestor forme de întreprindere în cadrul stabilirii politicilor UE și al programării fondurilor europene, cu referire în special la abordarea privind pilonul european al drepturilor sociale, așa cum – de altfel – s-a subliniat atât la conferința privind economia socială din 16 noiembrie 2017, cât și în cadrul summitului european din 17 noiembrie 2017, care au avut loc la Göteborg.

1.5. Întreprinderile din sectorul economiei sociale creează locuri de muncă de calitate în sectoarele cu utilizare intensivă a forței de muncă și, în special, cu o incidență ridicată a forței de muncă din afara Europei. În aceste întreprinderi din sectorul economiei sociale, dimensiunea participativă are relevanță în ceea ce privește siguranța și protecția atunci când activitatea economică este structurată, deoarece conduce la trecerea în legalitate a economiei informale și a muncii fără forme legale.

1.6. Întreprinderile din sectorul economiei sociale au astfel un rol crucial, intervenind asupra a patru aspecte esențiale pentru procesul de integrare a migranților: sănătate și asistență; asigurarea unei locuințe; formare și educație (în special împreună cu conștientizarea drepturilor și a obligațiilor inerente stabilirii în Uniunea Europeană); munca și integrarea activă a migranților în societățile-gazdă.

1.7. CESE consideră că, având în vedere tendința lor deosebită de a opera în domeniul asistenței medicale și în activitățile economiei bazate pe partajare și ale economiei circulare, întreprinderile din sectorul economiei sociale pot facilita și sprijini, pe lângă crearea de noi locuri de muncă, inclusiv antreprenoriatul și accesul migranților și al refugiaților la activitățile economice. UE trebuie să continue să promoveze întreprinderile din sectorul economiei sociale, ca reprezentând una dintre pârgurile de creștere și de incluziune a migranților pe piața muncii și în societate. Prin urmare, Comitetul solicită instituțiilor europene să acorde prioritate politicilor orientate către întreprinderile din sectorul economiei sociale, astfel cum s-a precizat și în contribuția la programul de lucru pe 2018 al Comisiei Europene ⁽²⁾.

1.8. Având în vedere dovezile care susțin rolul întreprinderilor din sectorul economiei sociale în promovarea incluziunii sociale și profesionale a migranților, Comitetul invită Uniunea, statele membre și comunitatea internațională să creeze stimulente pentru ocuparea forței de muncă, la care să poată avea acces întreprinderile din sectorul economiei sociale care se ocupă de integrarea pe piața muncii.

1.9. Dat fiind raportul privind progresele înregistrate, prezentat în noiembrie 2017, Comitetul confirmă necesitatea unei abordări coordonate a Uniunii și a statelor membre ⁽³⁾. În special, este evident că, în absența unui sistem eficient de intrare pentru migranți, va continua utilizarea inadecvată a cererilor de protecție internațională pe care am observat-o în ultimii ani. Comitetul reafirmă cu hotărâre că situațiile de utilizare inadecvată a sistemului de protecție internațională nu justifică introducerea de către unele state membre a unor restricții privind posibilitățile pentru resortisanții țărilor terțe de a solicita azil pe teritoriul lor.

1.10. CESE îndeamnă Comisia Europeană și Consiliul să stabilească o coordonare mai strânsă cu statele de origine și de tranzit ale migrațiilor, pentru a elabora perspective de îmbunătățire a condițiilor de viață, în special pentru populațiile care se deplasează din motive economice sau din cauza foametei ori a schimbărilor climatice, și ar fi de dorit să existe o politică externă mai incisivă a UE față de țările în care războaiele, dictaturile și persecuțiile determină persoanele să se refugieze.

1.11. În special, Comitetul solicită ca Uniunea să abordeze migrația și din perspectiva cauzelor care determină necesitatea deplasării persoanelor: sărăcie, conflicte, discriminări, schimbări climatice. O astfel de acțiune va constitui în mod inevitabil un angajament reînnoit al Uniunii Europene în domeniul diplomației și al cooperării internaționale pentru dezvoltare, precum și un adevărat „plan de investiții special în cooperarea pentru dezvoltare”.

2. Observații generale

2.1. Întreprinderile din sectorul economiei sociale joacă un rol-cheie în economia și în societatea europeană, reprezentând o bogăție a diversității Uniunii și contribuind la realizarea obiectivelor Strategiei Europa 2020, prin edificarea unei Europe mai inteligente, durabile și favorabile incluziunii ⁽⁴⁾.

⁽²⁾ Contribuția CESE la programul de lucru al Comisiei pentru 2018, în special punctul 2.4.6 și următoarele.

⁽³⁾ „Raport privind progresele înregistrate referitoare la Agenda europeană privind migrația”.

⁽⁴⁾ JO C 318, 23.12.2009, p. 22.

2.2. Întreprinderile din sectorul economiei sociale au contribuit în mod substanțial la abordarea schimbărilor care au avut loc în societate. Întreprinderile din sectorul economiei sociale sunt prezente în multe sectoare ale societății, creând inițiative inovatoare pentru a răspunde nevoii tot mai mari de asistență și îngrijire a persoanelor dependente, în special a persoanelor vârstnice și a celor cu handicap. În multe cazuri, au făcut acest lucru prin creșterea participării femeilor la piața forței de muncă, nu numai prin implicarea lor directă în întreprinderile din sectorul economiei sociale, ci și prin crearea de noi servicii pentru copii și familii ⁽⁵⁾. În același timp, întreprinderile din sectorul economiei sociale promovează crearea de locuri de muncă pentru persoanele defavorizate și în special pentru persoanele cu handicap, acordând atenție specială celor expuși riscului de excluziune socială severă, cum sunt persoanele cu handicap, cele care suferă de tulburări mintale sau sunt dependente de alcool și de droguri. Întreprinderile din sectorul economiei sociale rămân un actor-cheie în promovarea modelului social european ⁽⁶⁾.

2.3. Dintre provocările cu care Uniunea a trebuit să se confrunte în ultimii ani, gestionarea unui flux de migrație din ce în ce mai mare a avut o importanță deosebită, milioane de oameni trecând efectiv granițele continentului nostru pentru a scăpa de războaie, foamete, persecuție și de condițiile de viață extrem de grele cauzate de schimbările climatice. Acest fenomen a pus la încercare sistemul de intrare în țările membre, politicile sociale și politicile în domeniul migrației și al siguranței publice. Într-un anumit sens, politicile UE în domeniul migrației sunt supuse unui „test de rezistență”: este important să se profite de această ocazie pentru a analiza cu atenție reacțiile pe care sistemul le generează și semnalele produse, în vederea promovării unor acțiuni specifice și a sporirii eficienței și eficacității politicilor UE.

2.4. Integrarea nou-veniților este un proces dinamic, care se schimbă de-a lungul timpului, evoluând în funcție de contextul economic, social și cultural din țara în care aceste persoane se stabilesc. Acest proces ridică întrebări la nivelul Uniunii, al statelor membre și al societății europene în primul rând asupra modului în care cetățenii țărilor terțe pot intra, se pot stabili, pot trăi și pot lucra în UE, precum și asupra modului în care ei pot obține protecție internațională.

2.5. Întreprinderile din sectorul economiei sociale, chiar și în cadrul diferitelor structuri prin care acționează în diferitele contexte naționale, au reușit să transpună principiile comune ale acțiunii lor (favorabile incluziunii, subsidiare și de protecție a persoanelor cele mai defavorizate), abordând provocarea legată de asistența acordată migranților în mod proactiv.

2.6. Printre principalele caracteristici ale intervențiilor efectuate de întreprinderile din sectorul economiei sociale se evidențiază capacitatea de a mobiliza și de a implica comunitățile locale respective, prin activarea unor rețele și parteneriate care îmbunătățesc relațiile cu administrațiile centrale și locale, în vederea organizării unor parcursuri de asistență și incluziune care să fie mai bine acceptate de către populațiile locale.

2.7. Întreprinderile din sectorul economiei sociale au astfel un rol crucial, intervenind asupra a patru aspecte esențiale pentru procesul de integrare a migranților: sănătate și asistență; asigurarea unei locuințe; formare și educație (în special împreună cu conștientizarea drepturilor și a obligațiilor inerente stabilirii în Uniunea Europeană); munca și integrarea activă a migranților în societățile-gazdă. În acest sens, întreprinderile din sectorul economiei sociale și organizațiile societății civile creează locuri de întâlnire între cetățenii europeni și cei nou-veniți, facilitând dialogul și contribuind astfel la reducerea prejudecăților și a temerii.

3. Migrația în Europa: încadrarea din ultimii ani

3.1. Încadrarea fenomenului de migrație este o operațiune complexă, întrucât se caracterizează printr-o evoluție constantă. Războaiele, regimurile dictatoriale, schimbările climatice, sărăcia și lipsurile extreme au creat premisele pentru situația la care suntem martori în prezent.

3.2. Potrivit ONU, în 2015, peste 244 de milioane de persoane, adică 3,3 % din populația lumii, au traversat frontierele țării lor de origine în căutarea unui refugiu politic, a unui loc de muncă și a unor condiții economice și climatice mai „ospitaliere” ⁽⁷⁾.

3.3. În Europa a crescut în ultimii ani numărul persoanelor care au dorit să ajungă pe teritoriul său. În termeni absoluți, datele Eurostat din 2015 arată că, în cele 28 de state membre ale UE, numărul imigranților din țări terțe a fost de 2,7 milioane de persoane, dintre care 56 % bărbați și 44 % femei.

⁽⁵⁾ În numeroase contexte, aceste activități au fost desfășurate în cadrul familiei aproape exclusiv de către femei, împiedicând participarea femeilor pe piața forței de muncă.

⁽⁶⁾ JO C 24, 28.1. 2012, p. 1.

⁽⁷⁾ <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N17/002/18/PDF/N1700218.pdf?OpenElement>.

3.4. Fluxul extraordinar este influențat îndeosebi de instabilitatea generată de război, atât în țările aflate în conflict, precum Siria, cât și în țările în care procesul de stabilizare a situațiilor postconflict încă întâmpină dificultăți serioase, cum ar fi în Irak și Afganistan. Într-adevăr, acestea sunt țările din care au provenit, în 2016, aproximativ 54 % dintre migranții care au căutat refugiu în țările UE ⁽⁸⁾.

3.5. În plus, rămâne un aspect important migrația persoanelor care, în țara lor de origine, se confruntă cu condiții de mediu sau economice serioase. În multe cazuri, este vorba de persoane care provin de pe continentul african, un flux care a fost afectat de creșterea instabilității în țările de pe coasta meridională a Mării Mediterane.

3.6. În acest context, sistemul de norme stabilite de Uniunea Europeană a evidențiat anumite lacune și dificultăți, demonstrând gestionarea necorespunzătoare a frontierelor externe ale Uniunii și caracterul inadecvat al reglementării condițiilor de intrare, subliniind necesitatea unei revizuiri a principiilor și a metodelor de orientare a acțiunii statelor membre.

3.7. Comitetul a abordat în mai multe rânduri problema politicilor de migrație ⁽⁹⁾ și salută inițiativa Comisiei Europene, care a adoptat Agenda europeană privind migrația. În special, în raportul din noiembrie 2017, Comisia a luat măsuri pentru a promova o mai bună coordonare între țările UE și pentru a relansa dialogul cu statele de origine și de tranzit ale migranților ⁽¹⁰⁾. Comitetul speră să se prevadă o revizuire a mecanismului cotelor, având în vedere dificultatea punerii sale în aplicare.

3.8. Prin urmare, este important să se revizuiască sistemul de norme care le permite migranților să urmeze căi legale de intrare în Uniune, protejându-i pe solicitanții de azil, acordând persoanelor care se refugiază din cauza condițiilor climatice și economice posibilitatea de a găsi în Europa un loc de refugiu și de a contribui la creșterea economică a Uniunii și garantându-le drepturile. O astfel de acțiune ar pune în aplicare recomandările Organizației Națiunilor Unite cu privire la un fenomen de migrație „care, în interesul tuturor, trebuie să aibă loc într-un mod sigur și legal, într-o formă reglementată, mai degrabă decât ilegală” ⁽¹¹⁾.

3.9. Comitetul salută concluziile summitului informal al șefilor de stat și de guvern care a avut loc la Göteborg la data de 17 noiembrie a anului trecut, ocazie cu care a fost abordată tema construirii viitorului Europei, pe baza echității muncii și a creșterii economice. De asemenea, Comitetul subliniază importanța evenimentului colateral intitulat „Care este rolul economiei sociale în viitorul muncii” și desfășurat în deschiderea reuniunii de la Göteborg, care a evidențiat contribuția economiei sociale la sprijinirea politicilor Uniunii.

3.10. Acesta salută, de asemenea, acordul dintre Consiliu și Parlamentul European, care – în bugetul UE pentru 2018 – include printre prioritățile de acțiune „stimularea creșterii economice și a creării de locuri de muncă, consolidarea securității și abordarea provocărilor reprezentate de migrație” ⁽¹²⁾.

3.11. Comitetul îndeamnă instituțiile europene să abordeze problemele care au apărut în punerea în aplicare a Regulamentului Dublin. La 16 noiembrie 2017, Parlamentul European a adoptat o rezoluție care propune direcții de lucru pentru revizuirea acestui regulament, cu o trimitere importantă la participarea tuturor statelor membre la mecanismul permanent și automat de plasare a forței de muncă.

4. Transformarea aspectelor critice în oportunități: întreprinderile din economia socială ca forță motrice a asistenței și a incluziunii

4.1. Unul dintre elementele care nu permite noilor veniți să urmeze calea incluziunii și, astfel, să contribuie la viața economică și socială a comunităților în care aceștia se stabilesc este incertitudinea legată de statutul lor și de prelungirea în timp a examinării cererilor de azil.

⁽⁸⁾ Date furnizate de Eurostat și menționate în „Raportul privind protecția internațională” editat de ANCI, Caritas Italia, Cittalia, Fondazione Migrantes, Serviciul central al SPRAR, în cooperare cu Înalțul Comisariat al Națiunilor Unite pentru Refugiați; a se vedea, de asemenea, <http://ec.europa.eu/eurostat/web/asylum-and-managed-migration/data/main-tables>.

⁽⁹⁾ <https://www.eesc.europa.eu/ro/policies/policy-areas/migration-and-asylum/opinions>.

⁽¹⁰⁾ A se vedea nota de subsol 2.

⁽¹¹⁾ Raportul Reprezentantului Special pentru Migrație al Secretarului General al ONU, 3 februarie 2017.

⁽¹²⁾ <http://www.consilium.europa.eu/ro/press/press-releases/2017/11/18/2018-eu-budget-agreement-reached/>.

4.2. Obligarea noilor veniți să se limiteze la ajutorul umanitar mai mulți ani, fără acces la educație, formare profesională și posibilități de venit împiedică dezvoltarea capitalului lor uman și le limitează capacitatea de a contribui în mod pozitiv la economia și la societatea țării lor gazdă ⁽¹³⁾. În acest proces, Comitetul a subliniat recent rolul esențial al întreprinderilor economiei sociale în prevenirea radicalizării și în promovarea valorilor comune, pașnice, și a non-violenței ⁽¹⁴⁾.

4.3. Comitetul își exprimă speranța ca dezbateră să abordeze necesitatea de a verifica eficacitatea actualelor mecanisme care permit depunerea de cereri de intrare de către resortisanții țărilor terțe, pentru a se stabili în interiorul Uniunii Europene din motive profesionale.

4.4. În mod similar, este esențial ca Uniunea să abordeze migrația și din perspectiva cauzelor care determină necesitatea deplasării persoanelor: sărăcie, conflicte, discriminare, schimbări climatice. O astfel de acțiune va constitui în mod inevitabil un angajament reînnoit al Uniunii Europene în domeniul diplomației și al cooperării internaționale pentru dezvoltare.

4.5. Deși utilizarea sa a fost destul de limitată, o revizuire a sistemului cărții albastre poate contribui și la definirea unor noi posibilități legale de intrare pe teritoriul Uniunii. Într-adevăr, Comitetul a subliniat că este nevoie de o strategie europeană pentru atragerea forței de muncă din afara Europei, pentru a garanta creșterea economică și prosperitatea în cadrul Uniunii. În acest demers, trebuie să se țină seama de impactul migrației asupra țărilor de origine, acordând sprijin dezvoltării sistemelor de învățământ din aceste țări ⁽¹⁵⁾. Comitetul propune să se ia în considerare extinderea cărții albastre la o gamă mai largă de potențiali beneficiari, ținând seama în special de cei care doresc să înceapă o activitate antreprenorială, promovând, totodată, accentul pus pe antreprenoriatul social.

4.6. În multe cazuri, societatea civilă s-a mobilizat pentru a promova parcursuri de legalitate și transparență, colaborând cu instituțiile de la nivel local, național și internațional și oferind semnale încurajatoare. Proiectul „Coridoare umanitare”, realizat în Italia de către Comunitatea Sant’Egidio, Federația bisericilor evanghelice din Italia, Tavola valdese și guvernul italian, este un exemplu important de acțiune-pilot. În acest mod a fost posibil ca, din februarie 2016 și până în prezent, peste 1 000 de persoane să solicite protecție internațională și să obțină asistență în gestionarea cererilor înainte de a efectua o călătorie într-o țară din UE ⁽¹⁶⁾.

4.7. Este de dorit ca aceste acțiuni-pilot să fie avute în vedere la elaborarea viitoarelor politici privind migrația. În special, ar trebui să existe o mai bună coordonare între instituțiile internaționale, pe de o parte pentru gestionarea susținută a acestor forme de intrare, iar pe de altă parte, pentru a se evita orice discriminare între „cei puțini aleși”, care pot beneficia de coridoare umanitare, cu garanții extinse inclusiv pentru etapele succesive celei de „primire” și cei mulți, excluși de la aceste etape, care rămân victime ale traficanților și ale rutelor caracterizate de ilegalitate.

4.8. Rolul întreprinderilor din sectorul economiei sociale este esențial, având în vedere măsurile de incluziune socială și de ocupare a forței de muncă pe care le pot realiza, activând potențialul migrantului care, în cele mai multe cazuri, decide să își părăsească țara de origine pentru a căuta condiții mai bune de viață și oportunități de angajare.

4.9. În multe cazuri, a fost recunoscut rolul important al migranților în Uniune, fiind încurajată, de exemplu, consolidarea creativității și a capacității de inovare a acestora. Realizarea unui astfel de obiectiv este o condiție prealabilă pentru creșterea numărului locurilor de muncă, dar – în același timp – crește internaționalizarea în sectoarele de producție și favorizează crearea de legături, inclusiv comerciale, cu țările de origine ale migranților ⁽¹⁷⁾. Astfel, consolidarea capacității incluzive a structurii economice și sociale europene a migranților este, de asemenea, esențială pentru a îmbunătăți eficacitatea politicilor europene în favoarea IMM-urilor, în special în ceea ce privește capacitatea de a aborda piețe din ce în ce mai globalizate, după cum subliniază avizul CESE pe această temă ⁽¹⁸⁾.

⁽¹³⁾ Înaltul Comisariat al Națiunilor Unite pentru Refugiați 2003, *Cadru de identificare a unor soluții durabile pentru refugiați și persoanele care prezintă motive de îngrijorare*, mai, Geneva.

⁽¹⁴⁾ JO C 129, 11.4.2018, p. 11.

⁽¹⁵⁾ JO C 75, 10.3.2017, p. 75.

⁽¹⁶⁾ <http://www.santegidio.org/pageID/11676/Corridoi-umanitari.html>.

⁽¹⁷⁾ JO C 351, 15.11.2012, p. 16.

⁽¹⁸⁾ JO C 345, 13.10.2017, p. 15.

4.10. În multe cazuri, întreprinderile din sectorul economiei sociale au jucat un rol important pentru recunoașterea rolului economic și social pozitiv al migranților, deoarece creează locuri de muncă de calitate atât în sectoarele cu utilizare intensivă a forței de muncă, cât și în domeniile inovării tehnologice și digitalizării. Printre activitățile cele mai importante se numără cu siguranță cele care vizează îngrijirea persoanei, garantarea accesului la servicii sociale, servicii de îngrijire a copiilor și, în general, asistența acordată persoanelor dependente și expuse riscului de excluziune socială. În multe cazuri, aceste domenii sunt cele cu cea mai mare prevalență a lucrătorilor din țări terțe.

4.11. Cu toate acestea, în anumite domenii, cum ar fi cel al asistenței, printre lucrătorii agricoli, în construcții și în alimentația publică continuă să existe numeroase situații de utilizare nelegală a forței de muncă și tocmai din acest motiv este important să se promoveze prezența întreprinderilor din sectorul economiei sociale, care au dovedit că pot avea un rol important în ceea ce privește incluziunea și regularizarea contractelor de muncă, prin valorificarea rolului migranților și garantarea drepturilor lucrătorilor în aceste sectoare, în conformitate cu politicile europene în materie, și care combat utilizarea abuzivă a statutului de lucrător independent ⁽¹⁹⁾.

4.12. În domeniul îngrijirii la domiciliu, unde există o prezență predominantă a femeilor angajate pentru activități de îngrijire direct în cadrul familiilor, se creează adesea condiții care împiedică dezvoltarea profesională. Un studiu recent privind factorii determinanți ai spiritului antreprenorial al femeilor migrante a arătat că lipsa recunoașterii competențelor acestora este unul din elementele care conduc la activarea statutului de „auto-întreprinzător” ⁽²⁰⁾. Întreprinderile din sectorul economiei sociale care activează în aceste domenii pot avea un rol important pentru regularizarea muncii și consolidarea oportunităților de dezvoltare a migranților, dacă sunt sprijinite prin politici publice adecvate.

4.13. Multe întreprinderi din sectorul economiei sociale care se ocupă de integrarea pe piața muncii a persoanele dezavantajate își desfășoară activitatea în domenii care fac parte din așa-numita economie circulară: colectarea și tratarea separată a deșeurilor, recuperarea și reutilizarea materialelor, agricultura terapeutică, întreținerea spațiilor publice verzi. Aceste domenii reprezintă o sursă importantă de locuri de muncă, iar metodologia întreprinderilor de integrare pe piața forței de muncă pare deosebit de eficientă inclusiv pentru integrarea pe piața forței de muncă a migranților.

4.14. Încadrarea în muncă a migranților permite în multe cazuri inversarea proceselor de excluziune socială și de sărăcire culturală a Uniunii, ceea ce conduce la revitalizarea meseriilor tradiționale și a artizanatului, în contextul dificil al reînnoirii generațiilor ⁽²¹⁾. Într-adevăr, există multe întreprinderi de artizanat și unități comerciale mici înființate de cetățeni migranți.

4.15. În cadrul proiectelor de primire destinate migranților, numeroase organizații din sectorul economiei sociale au promovat acorduri cu instituțiile centrale și cu administrațiile locale pentru a depăși problemele apărute în sistem și pentru a facilita distribuirea noilor veniți pe teritoriul respectiv, introducând conceptul de „primire pe întreg teritoriul”, cu scopul de a facilita mecanisme echitabile de preluare de către comunitățile locale ⁽²²⁾.

4.16. În aceste proiecte, s-a acordat prioritate proceselor de integrare a migranților, prin organizarea de cursuri de limbă, metode de evaluare a competențelor, cursuri de formare profesională. Acest lucru a contribuit la promovarea unor mecanisme de recunoaștere a programelor de studii sau de formare profesională, utile pentru creșterea oportunităților de angajare ale noilor veniți.

4.17. Unele dintre aceste experiențe de „primire pe întreg teritoriul” contribuie la repopularea zonelor teritoriale marginale, mai ales a zonelor de munte, unde prezența migranților contribuie la menținerea activității economice și a serviciilor (începând cu școlile), limitând riscul de depopulare a zonelor respective. În orice caz, pentru a asigura succesul unor astfel de măsuri, este nevoie ca ele să fie însoțite de politici de ocupare a forței de muncă și locative.

⁽¹⁹⁾ Propunerea de decizie a Parlamentului European și a Consiliului privind instituirea unei platforme europene pentru intensificarea cooperării europene în materie de prevenire și descurajare a muncii nedeclarate, COM(2014) 221 final; JO C 161, 6.6.2013, p. 14; JO C 125, 21.4.2017, p. 1.

⁽²⁰⁾ Corsi, M., De Angelis, M., Frigeri, D., document de lucru: *The determinants of entrepreneurship for migrants in Italy. Do Italian migrants become entrepreneurs by „opportunity” or through „necessity”? A se vedea și documentul OIM, Cooperatives and the world of work n. 2, „Cooperating out of isolation: domestic workers’ cooperatives”.*

⁽²¹⁾ JO C 351, 15.11.2012, p. 16.

⁽²²⁾ <http://www.interno.gov.it/it/notizie/carta-buona-accoglienza-nuovo-modello-integrazione>.

4.18. Întreprinderile din sectorul economiei sociale pot în astfel de contexte să reprezinte o rețea pentru lumea antreprenorială tradițională, acordând migranților posibilitatea integrării pe piața forței de muncă prin cursuri de formare și stagii special concepute ⁽²³⁾.

4.19. Modelul creat de întreprinderile cooperative în acest sens a fost, fără îndoială, cel care a primit cea mai mare atenție din partea cercetătorilor, care au investigat în detaliu rolul cooperativelor în ceea ce privește migranții. În aceste întreprinderi din sectorul economiei sociale, dimensiunea participativă are relevanță în ceea ce privește siguranța și protecția atunci când activitatea economică este structurată, deoarece conduce la trecerea în legalitate a economiei informale și a muncii fără forme legale.

4.20. O analiză specifică realizată de Organizația Internațională a Muncii a identificat domeniile în care intervenția cooperativelor are un efect pozitiv asupra integrării migranților și a refugiaților: integrare pe piața forței de muncă; îngrijire și asistență; educație și formare profesională; sprijin în viața cotidiană și în asigurarea autonomiei; acces pe piață; acces la finanțare; asistență juridică și consiliere; asistență pentru nevoile de bază ⁽²⁴⁾.

4.21. În prima și a doua ediție a Zilei europene a întreprinderilor din sectorul economiei sociale, organizate de Comitet în 2016 și 2017, studiile de caz prezentate au demonstrat atenția acordată temei migranților ⁽²⁵⁾, evidențiind activarea parcursurilor de formare profesională și incluziune profesională, în special în ceea ce privește femeile migrante.

4.22. Și Comisia Europeană a recunoscut importanța întreprinderilor din sectorul economiei sociale în abordarea provocării reprezentate de migrație, dedicând Concursul european pentru inovare socială din 2016 ideilor legate de primirea și integrarea refugiaților ⁽²⁶⁾. Comitetul speră că atenția Comisiei cu privire la inițiativele în materie de migrație să aibă continuitate în timp și să devină o prioritate în cadrul stabilirii politicilor UE.

4.23. Pe lângă rolul important pe care îl joacă întreprinderile din sectorul economiei sociale în integrarea pe piața forței de muncă, în educație, formare și asistență, multe dintre acestea sunt active și în cadrul proiectelor care permit accesul la locuințe pentru numeroși migranți, în special pentru refugiați și solicitanții de azil. Acest model de gestionare a imobilelor de către întreprinderile din sectorul economiei sociale a atins dimensiuni economice importante în țări cum ar fi Italia, cu mii de unități imobiliare puse la dispoziția proiectelor de incluziune, care deservește deseori și la redefinirea cartierelor sau a zonelor marginale.

4.24. În cele din urmă, întreprinderile din sectorul economiei sociale și societatea civilă în ansamblu au un rol decisiv în ceea ce privește accesul la serviciile de sănătate și de îngrijire, reducând în mod semnificativ dificultățile legate de accesul la tratament. Comitetul invită statele membre să asigure accesul deplin al migranților la sistemele de sănătate și la serviciile sociale, fără discriminare pe motive legate de statutul acestora.

5. Considerații suplimentare ale Grupului permanent pentru întreprinderile din sectorul economiei sociale din cadrul CESE

5.1. Întreprinderile din sectorul economiei sociale prezintă o anumită tendință și sensibilitate în ceea ce privește intervenția în domeniile muncii de îngrijire, în gestionarea bunurilor culturale și de mediu, în activitățile economiei bazate pe partajare și ale economiei circulare. Aceste întreprinderi pot fi un aliat valoros în promovarea politicilor de „tranziție ecologică” a modelului european de dezvoltare, găsind, de asemenea, în aceste domenii de activitate o sursă majoră de noi locuri de muncă.

5.2. Întreprinderile din sectorul economiei sociale sprijină și favorizează spiritul antreprenorial al persoanelor și facilitează accesul la activitățile economice, indiferent dacă dispun sau nu de capital inițial pentru a desfășura o activitate. Acest lucru este valabil în special în cazul întreprinderilor cooperative și, din acest motiv, ar fi util și important ca, în programele de cooperare pentru dezvoltare puse în aplicare de Uniunea Europeană în țările în curs de dezvoltare, să fie introduse programe de promovare a întreprinderilor din sectorul economiei sociale.

⁽²³⁾ Estimări interne, Consorțiul „Veneto Insieme”. Mai multe informații sunt disponibile la adresa <http://venetoinsieme.it/>.

⁽²⁴⁾ Literature review „Cooperatives and Refugees”, OIM, 2016 (nepublicat).

⁽²⁵⁾ În special proiectul Okus Doma în ediția 2016 și proiectul Solidarity Salt în 2017 (a se vedea, de asemenea, <https://www.eesc.europa.eu/en/agenda/our-events/events/2nd-european-day-social-economy-enterprises>).

⁽²⁶⁾ http://ec.europa.eu/growth/content/4-social-innovators-win-%E2%82%AC200000-2016-european-social-innovation-competition-0_en a se vedea, de asemenea, <http://eusc-2016.challenges.org/how-is-europe-supporting-the-integration-of-refugees-and-migrants/>.

5.3. Având în vedere dovezile care susțin rolul întreprinderilor din sectorul economiei sociale în promovarea incluziunii sociale și profesionale a migranților, statele membre ar trebui încurajate să creeze stimulente pentru ocuparea forței de muncă, la care să poată avea acces întreprinderile din sectorul economiei sociale care se ocupă de integrarea pe piața muncii. Astfel de stimulente ar putea fi acordate timp de doi ani după recunoașterea statutului de beneficiar de protecție internațională.

5.4. Trebuie să se ia în considerare că în următorii ani va spori, fără îndoială, numărul migranților care își vor părăsi țările de origine din cauza consecințelor grave ale schimbărilor climatice, care provoacă o creștere a deșertificării, foamete și dezastre ecologice. Acest fenomen va impune reexaminarea distincției artificiale și discriminatorii între refugiați, solicitanți de azil și migranți economici, cel puțin în cazurile în care acești migranți se refugiază din cauza foametei și a dezastrelor ecologice.

5.5. În acest scop, este nevoie de promovarea în continuare a dezvoltării durabile și a tranziției ecologice, care ar putea avea efecte pozitive și pentru economie, fructificând contribuția pe care întreprinderile din economia socială o au în promovarea creșterii, incluziunii și bunăstării, așa cum a subliniat recent Comitetul în avize sale ⁽²⁷⁾.

Bruxelles, 23 mai 2018.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Luca JAHIER

⁽²⁷⁾ Avizul pe tema „Stimularea acțiunii climatice a actorilor nestatali”, JO C 227, 28.6.2018, p. 35, și Avizul pe tema „Noi modele economice durabile”, JO C 81, 2.3.2018, p. 57.

Avizul Comitetului Economic și Social European pe tema „Către un acord de asociere UE-Mercosur”**(aviz din proprie inițiativă)**

(2018/C 283/02)

Raportor: **Josep PUXEU ROCAMORA**Coraportor: **Mário SOARES**

Decizia Adunării Plenare	15.2.2018
Temei juridic	Articolul 29 alineatul (2) din Regulamentul de procedură aviz din proprie inițiativă
Secțiunea competentă	Secțiunea pentru relații externe
Data adoptării în secțiune	26.4.2018
Data adoptării în sesiunea plenară	23.5.2018
Sesiunea plenară nr.	535
Rezultatul votului	185/3/7
(voturi pentru/voturi împotriva/ abțineri)	

1. Concluzii și recomandări

1.1. CESE consideră că încheierea negocierilor în vederea unui robust acord de asociere (AA) între Mercosur și UE, care au fost prelungite deja prea mult timp, ar fi foarte utilă pentru părți, inclusiv pentru UE însăși, care ar obține avantaje semnificative în urma semnării acordului de asociere, în special pe termen mediu și lung, începând cu accesul la o piață de aproape 300 de milioane de locuitori. De asemenea, Mercosur ar putea să-și diversifice economiile, să-și sporească valoarea exporturilor și să aibă acces la o piață de 500 de milioane de persoane. Acordul de asociere la care s-a ajuns trebuie să fie, înainte de toate, rezultatul unui dialog participativ și transparent.

1.2. Actuala scenă internațională, caracterizată de scăderea încrederii din partea cetățenilor în ideea că globalizarea aduce avantaje tuturor, de intensificarea protecționismului comercial prin adoptarea de noi bariere tarifare și de preferința pentru negocieri bilaterale în locul celor multilaterale ar trebui să constituie un stimulent pentru încheierea unui acord solicitat de actorii importanți de pe cele două continente. Brexitul reprezintă un aspect relevant care trebuie luat în considerare în cadrul negocierii.

1.3. CESE salută raportul Parlamentului European privind „Noul cadru pentru relațiile dintre UE și America Latină” și elaborarea de către SEAE a unei comunicări care analizează relațiile strategice cu America Latină, ca parte a strategiei sale globale pentru politica externă. Aceste inițiative, care evidențiază interesul strategic al UE pentru America Latină și care dovedesc că relațiile dintre cele două regiuni trebuie să depășească cadrul comercial, coincid din punct de vedere cronologic cu alte inițiative, promovate de societatea civilă⁽¹⁾, de centre academice sau de grupuri de reflecție⁽²⁾.

1.4. CESE consideră că încheierea unui acord de acest tip nu va fi posibilă decât dacă acesta este echilibrat, aduce beneficii ambelor părți pe termen mediu și lung și nu sacrifică niciun sector (precum cel agricol sau cel industrial) și nicio regiune sau țară în mod special. Acordul de asociere (AA) nu se poate întemeia, în niciun caz, pe o negociere defectuoasă. Luând în considerare toate chestiunile legate de cooperare și de dialogul politic (doi dintre cei trei piloni esențiali ai AA), CESE solicită părților participante la negocieri să dea dovadă, pe cât posibil, de voința politică necesară încheierii acordului

⁽¹⁾ Avizul din proprie inițiativă „Noul context al relațiilor strategice UE-CELAC și rolul societății civile”, JO C 434, 15.12.2017, p. 23.

⁽²⁾ Raportul „De ce prezintă interes America Latină?”, elaborat de Institutul Regal Elcano.

și să depună eforturi maxime pentru a depăși dificultățile care privesc, în prezent, dimensiunea comercială, recunoscând aspectele sensibile ale unor sectoare incluse în cadrul negocierilor și utilizând în acest scop recunoașterea asimetriilor, monitorizarea aspectelor convenite, măsuri însoțitoare și de compensare, stabilirea de derogări, planuri de dezvoltare pentru sprijinirea sectoarelor celor mai afectate, promovarea investițiilor, politici de inovare, clauze compensatorii, tranzitorii și evolutive. De asemenea, toate politicile UE ar trebui incluse în măsurile însoțitoare, între altele.

1.5. Pentru CESE, transformările profunde din domeniul digital, care au loc pe ambele maluri ale Atlanticului, ar putea constitui un element dinamizator important pentru a valorifica într-o mai mare măsură semnarea unui AA între UE și Mercosur. Printre aspectele asupra cărora acordul ar putea avea un impact pozitiv se numără consolidarea lanțurilor valorice globale, în prezent foarte fragile, dintre UE și Mercosur. De asemenea, un AA ar fi relevant pentru toate aspectele legate de construcția de infrastructuri, în special de interconectare, de dezvoltarea energiilor din surse regenerabile și, în mod deosebit, de sectorul telecomunicațiilor, prin lansarea sistemului 5G atât în UE, cât și în America Latină.

1.6. În orice caz, CESE îndeamnă părțile participante la negocieri, în special UE, să țină seama de costurile semnificative, din punct de vedere politic, economic și al oportunităților, pe care le-ar presupune eșecul acestui acord sau încheierea unui acord dezechilibrat pentru ambele părți. Este evident că respectivele costuri, implicate de neîncheierea acordului, nu trebuie calculate prin raportarea exclusivă la țările din cadrul Mercosur, ci ar trebui să se includă America Latină în ansamblul său și, în special, țările din Alianța Pacificului ⁽³⁾, care a devenit unul dintre principalele centre ale atenției europene în ceea ce privește procesul de integrare regională latinoamericană.

1.7. În opinia CESE, este esențial ca AA să fie ambițios și să cuprindă toate aspectele relațiilor dintre UE și Mercosur. Ar trebui luate în considerare recente acorduri de liber schimb semnate cu Canada și Japonia. În acest sens, este important să se abordeze obstacolele reale cu care se confruntă întreprinderile, prin armonizarea reglementărilor și prin impactul asupra barierelor necomerciale.

1.8. Acordul de asociere va trebui să conțină o dimensiune socială, de ocupare a forței de muncă și de mediu, care să îl definească în întregime. Această dimensiune ar trebui să garanteze relații economice conforme obiectivelor sociale și de mediu convenite și care să nu aducă atingere normelor și garanțiilor care reglementează dezvoltarea durabilă ⁽⁴⁾. De asemenea, trebuie subliniată importanța securității alimentare.

1.9. CESE consideră că dispozițiile fitosanitare trebuie evidențiate și protejate în orice acord de asociere, pentru a asigura protecția consumatorilor și producătorilor în ceea ce privește comerțul echitabil.

1.10. CESE consideră că AA trebuie să fie un instrument activ de promovare a dialogului social și a respectării convențiilor fundamentale ale OIM, în special a celor referitoare la munca decentă și a celor incluse în Declarația cu privire la principiile și drepturile fundamentale la locul de muncă, din 1998. În acest sens, CESE solicită includerea unui capitol socioprofesional consolidat în vederea abordării problemelor care există în câmpul muncii și a promovării dialogului între antreprenori și lucrători, care ar putea constitui un impuls pentru o coeziune socială sporită. Este necesar ca acest capitol să recunoască documentele de lucru adoptate deja de ambele părți, și anume Carta Drepturilor Fundamentale a UE și Declarația Mercosur privind drepturile lucrătorilor. Astfel, AA va garanta că încălcarea principiilor și a drepturilor la locul de muncă nu poate fi utilizată ca avantaj comparativ legitim între părți, nici în comerțul internațional. În acest sens, trebuie să se includă mecanisme pentru a garanta respectarea acestuia.

⁽³⁾ Alianța Pacificului este o inițiativă de integrare regională, cu patru state membre: Chile, Columbia, Mexic și Peru. Pe lângă acestea, există și candidaturile oficiale a două țări care doresc să devină membre: Costa Rica și Panama.

⁽⁴⁾ Așa cum recomandă CESE în avizul său „Capitolele privind comerțul și dezvoltarea durabilă în acordurile comerciale ale UE”, JO C 227, 28.6.2018, p. 27.

1.11. Comitetul solicită ca atât Forumul consultativ economic și social al Mercosur (FCES), cât și CESE însuși, în calitate de organisme reprezentative ale societății civile din ambele regiuni, să participe la negocieri, la evaluările impactului AA și la propunerile derivate din acestea (CESE considerând că este indispensabil să se analizeze în prealabil impactul unui potențial AA și să se stabilească mecanisme de verificare a posteriori a respectării lui și a evoluției chestiunilor pe care le privește), la crearea unui capitol specific în cadrul acordului, referitor la dimensiunea socială, de ocupare a forței de muncă și de mediu.

1.12. De asemenea, CESE solicită înființarea unui Comitet mixt de monitorizare (CMM) al societății civile, alcătuit din CESE și FCES. Acesta ar trebui:

- să aibă caracter consultativ;
- să aibă o componență paritară și echilibrată între cele trei sectoare de interese reprezentate în ambele instituții;
- să se poată exprima cu privire la toate domeniile acoperite de AA (și, prin urmare, capitolul privind comerțul și dezvoltarea durabilă);
- să aibă o capacitate recunoscută de dialog direct cu celelalte organisme care sunt parte la AA; și
- să poată fi consultat de respectivele organisme și să se poată exprima din proprie inițiativă, să-și elaboreze propriul regulament intern și să primească finanțare adecvată din partea autorităților politice corespunzătoare pentru a-și îndeplini sarcinile.

1.13. CESE consideră inutilă și ineficientă reprezentarea dublă a societății civile, atât în cadrul larg al AA, cât și în capitolul referitor la comerț și dezvoltare durabilă. În acest context, CESE consideră că AA este un întreg care afectează toate țările din ambele părți. CESE îndeamnă negociatorii să învețe din experiența altor acorduri de asociere⁽⁵⁾, care au instituit grupuri consultative interne (GCI) ale societății civile pentru fiecare parte, fără nicio posibilitate de dialog recunoscută în cadrul acordurilor. Limitările evidente din acest model arată că nu are niciun sens ca fiecare țară Mercosur să aibă un grup consultativ intern pentru participarea indirectă a societății civile în acordul de asociere, cu atât mai mult atunci când ambele dispun de organisme consultative independente, echilibrate, reprezentative și în măsură să își îndeplinească mandatul în conformitate cu acordul de asociere.

2. Introducere

2.1. Mercosur are o suprafață de 12 800 000 km², o populație de 293 de milioane de locuitori, cu o densitate de 22,9 locuitori/km². Mercosur ocupă locul șase între economiile mondiale, cu un PIB care atinge două mii de miliarde de dolari. În plus, două țări membre ale sale au drepturi depline în G20: Argentina și Brazilia. Președinția argentiniană a G20 din 2018 oferă o imagine asupra importanței tot mai mari a regiunii.

2.2. După semnarea acordului-cadru interregional, în decembrie 1995, UE și Mercosur au început să negocieze un AA. Având în vedere dificultățile cu care s-au confruntat părțile (divergențe în ceea ce privește modelele agricole de producție și impactul acestora asupra pieței, perceperea protecționismului în sectorul industrial și al serviciilor în UE și Mercosur), negocierile au fost suspendate în 2004, în principal, având în vedere expectativele ambelor părți legate de Runda de la Doha. Relansarea negocierilor s-a decis în cadrul reuniunii la nivel înalt UE-America Latină și zona Caraibilor, din 2010. Perspectivele de încheiere a acordului la sfârșitul acestui an erau încurajatoare, dar – având în vedere caracterul eminamente politic pe care guvernele din Mercosur l-au imprimat integrării regionale și relației lor cu UE – negocierile s-au răcit din nou, deși, după o schimbare a poziției guvernului brazilian, au putut fi reluate în 2013.

2.3. Dată fiind apariția unor amenințări la adresa democrațiilor reprezentative și aplicabilitatea deplină a libertăților pe ambele maluri ale Atlanticului, CESE subliniază că acordul de asociere UE-Mercosur ar trebui să impulsioneze puternic valorile, principiile cadrele politice democratice și naționale și internaționale.

⁽⁵⁾ America Centrală, Ucraina, Georgia și Moldova.

2.4. Dat fiind impactul evolutiv pe care negocierea Regatului Unit cu UE l-ar putea avea asupra AA, CESE consideră că aceste aspecte ar trebui abordate într-un mod dinamic, ținând seama de viitoarele consecințe mai probabile ⁽⁶⁾.

3. Componentele strategice ale acordului de asociere UE-Mercosur

3.1. Semnarea unui AA cu Mercosur ar trebui să se înscrie în contextul unei politici externe europene pentru America Latină, care să se bazeze pe caracterul special al relației biregionale, o relație foarte diferită de cea întreținută cu orice altă regiune de pe planetă. Deși există dificultăți semnificative (fragmentarea regiunii), consolidarea relației cu America Latină ar favoriza UE, la fel cum consolidarea relației cu UE ar favoriza America Latină.

3.2. Este necesară o voință politică fermă pentru elaborarea și promovarea AA nu numai ca un acord de liber-schimb, ci, mai ales, ca un acord strategic global, care să urmărească să aducă tuturor actorilor economici și sociali din ambele părți beneficii pe termen lung în materie de dezvoltare, securitate, procese de migrație și provocări de mediu. De asemenea, această voință este necesară pentru utilizarea tuturor mecanismelor prezente, pentru a valorifica asimetriile dintre cele două regiuni, a reduce impactul negativ al liberalizării schimburilor comerciale asupra anumitor sectoare, a recupera întârzierea care caracterizează integrarea Mercosur și a face din participarea socială și din transparență elemente-cheie ale relației biregionale.

3.3. AA oferă o importantă oportunitate pentru a progresa în direcția îndeplinirii obiectivelor strategice globale de interes comun. Acordul reprezintă o modalitate de a menține o prezență politică și economică internațională, într-un context în care economia și politica se deplasează dinspre Atlantic către Pacific. În afara acordurilor din cadrul Asociației Latino-Americane de Integrare (ALADI), Mercosur nu a încheiat tratate de liber schimb (TLS) nici cu SUA, nici cu marile puteri asiatice. Aceasta reprezintă una dintre deosebirile dintre Mercosur și Alianța Pacificului. În afara de America Latină, Mercosur a încheiat diferite tipuri de acorduri cu Africa de Sud, India, Pakistan, Turcia și Maroc, precum și tratate de liber schimb (ALS) cu Egipt, cu Autoritatea Națională Palestiniană și cu Israel. La rândul său, UE a semnat peste 50 de acorduri comerciale cu diferite țări din lume. În America Latină și în zona Caraibilor – cu Mexic, Chile, America Centrală, Peru, Columbia, Ecuador și cu statele Cariforum. În concluzie, un AA între UE și Mercosur ar crea un bloc biregional cu o greutate considerabilă pe noua scenă mondială.

3.3.1. Tendințele protecționiste, care au atins un nivel global, au un impact puternic asupra economiei internaționale. Un AA între Mercosur și UE ar putea consolida zona atlantică și ar trimite un semnal că există o soluție alternativă pentru relațiile comerciale și pentru stimularea progresului națiunilor și al regiunilor. Această nouă generație de acorduri de liber schimb, care ține seama de preocupările persoanelor vulnerabile la pierderea locurilor de muncă, a veniturilor și a securității este cel mai bun răspuns în fața protecționismului tot mai accentuat și a riscului unei politici comerciale în fața căreia cetățenii sunt neprotejați.

3.3.2. Deși Mercosur nu a semnat un acord cu China, prezența acesteia în regiune a crescut în mod exponențial în ultimii ani. Argentina și Brazilia constituie două componente esențiale ale pătrunderii Chinei, după cum o demonstrează nu numai schimburile comerciale, ci și creșterea investițiilor străine directe (ISD), precum și ajutorul financiar pentru stimularea infrastructurilor.

3.3.3. Prin semnarea AA, UE ar putea găsi în Mercosur un aliat strategic în vederea îndeplinirii obiectivului european de a promova protecția mediului la nivel mondial. Mediul înconjurător constituie în prezent una dintre cele mai mari surse de preocupare pentru state, cetățeni și sistemul multilateral. UE ocupă un loc de frunte în politicile și tehnologiile ecologice. Pentru Mercosur, resursele naturale reprezintă unul dintre principalele atuuri, însă regiunea se numără printre cele mai amenințate de schimbările climatice. În acest context, pe termen mediu ar trebui acordată o atenție deosebită revizuirii și eliminării practicilor agricole și zootehnice intensive nedurabile.

3.3.4. Pentru ca acest ultim obiectiv să poată obține suficient sprijin, este necesară introducerea în AA a unui conținut semnificativ pe tema „energie, mediu, schimbări climatice, știință, tehnologie și inovare”. Aceste teme ar trebui să fie prioritare în cooperarea pentru dezvoltare.

⁽⁶⁾ Evaluarea impactului economic al Brexit asupra UE-27, P/A/IMCO/2016-13 martie 2017, PE 595.374 EN.

3.4. De asemenea, este important să se țină seama de experiența dobândită ca urmare a alianțelor existente cu alte țări din regiune. Acest lucru va permite crearea unor baze solide și a unui mediu adecvat pentru ca investițiile, atât europene, cât și locale, să își valorifice întregul potențial într-o manieră durabilă, ca motor generator de bogăție, locuri de muncă și bunăstare.

4. Aspecte sensibile ale negocierii

4.1. Avantajele unui AA între UE și Mercosur nu maschează dificultățile pe care le presupune negocierea, care pot fi rezumate în cinci puncte: (i) complexitatea agendei de negociere în ceea ce privește conținutul comercial, industrial și de servicii al acordului; (ii) dezechilibrele potențiale referitoare la cele două părți în domeniul agricol; (iii) deficiențele structurale legate de integrarea Mercosur, care limitează liberul schimb; (iv) dimensiunea socială și de mediu a AA; și (v) voința politică diferită a părților de a ajunge la un acord și disponibilitatea de a valorifica toate posibilitățile de utilizare a mecanismelor compensatorii, în cadrul acordului și în afara acestuia, pentru a face posibilă încheierea acestuia. Toate aceste aspecte sunt analizate în prezentul document în mod neexhaustiv și pe baza bibliografiei disponibile până la această dată.

4.1.1. Ca urmare a unor negocieri atât de prelungite, au fost identificate dificultățile legate de schimburile comerciale. Din perspectiva europeană, acestea sunt axate pe sectorul agroalimentar al Mercosur. Există temeri legate în principal de un impact negativ în sectoare precum cel al zahărului, al cărnii de vită, al cărnii de pui și de porc, al fructelor și legumelor. De asemenea, există temeri legate de protecționismul industrial (autovehicule și produse chimice precum etanolul) și chiar în ceea ce privește unele produse agricole prelucrate (inclusiv vinul), de riscul nerespectării normelor de protecție a denumirilor de origine, de nivelul relativ scăzut al cerințelor impuse de normele de siguranță alimentară și de protecție a mediului, de lipsa transparenței în contractele publice.

4.1.2. Pentru UE, este esențial să se mențină standardele de producție atinse, în beneficiul consumatorilor și al producției. Este necesar să se includă, reciproc, aspectele legate de siguranța alimentelor, de protecția mediului și de bunăstarea animalelor (inclusiv tehnicile de alimentație). Utilizarea și respectarea normelor de utilizare a produselor pentru protecția plantelor și a animalelor trebuie să se reflecte fără echivoc în AA. De asemenea, este necesară implementarea unor sisteme de verificare efective și comparabile în procesele de producție și în cazul produselor alimentare de origine animală, al transportului și al sacrificării, pentru toate schimburile comerciale dintre părți. În acest sens, capitolul privind respectarea indicațiilor geografice protejate este de o importanță vitală pentru apărarea unui patrimoniu european comun, obținut în decursul anilor, și pentru combaterea plagiatului și a fraudei.

4.1.3. Producțiile care fac obiectul cotelor, zahărul, etanolul, carnea de vită, trebuie să fie supuse unui sistem permanent și omologat de monitorizare, în vederea adoptării unor măsuri compensatorii în cazul producerii unor modificări semnificative și pentru a preveni abandonarea producției locale. În ceea ce privește fructele și legumele, în cazul în care se renunță la protecția mecanismului prețurilor de intrare, este necesar să se autorizeze un observator al funcționării pieței pentru a menține interesele de producție ale ambelor părți; În acest caz ar trebui să se recurgă la grupuri de lucru pentru a face schimb de informații cu privire la previziunile și la situațiile care ar putea conduce la denaturarea pieței.

4.2. Din perspectiva Mercosur, accentul se pune pe agricultură. Temerile părții europene ar putea fi atenuate în cazul în care se ajunge la respectarea aceluiași standard – de mediu, de siguranță alimentară, de bunăstare a animalelor etc. –, atât în cadrul producției europene, cât și în cadrul importurilor din Mercosur. AA nu ar trebui să determine o creștere a dependenței alimentare a niciuneia dintre părți și ar trebui să reunească instrumentele necesare pentru evitarea unor modele de agricultură nedurabilă, luând permanent în considerare interesele consumatorilor.

4.3. În ceea ce privește produsele industriale, în cazul cărora obstacolele sunt mai mici, un acord pare mai fezabil, așa cum s-a întâmplat, de exemplu, în cazul acordului UE cu Coreea de Sud privind industria autovehiculelor. În sfârșit, alte teme, precum proprietatea intelectuală, deosebit de sensibile pentru unele țări din cadrul Mercosur (cum ar fi Brazilia), ar putea include clauze evolutive sau tranzitorii, pe baza celor stabilite în cadrul OMC. În acest sens, CESE consideră că, printre alte inițiative, ar putea fi elaborat un program privind proprietatea industrială, care să stimuleze transferul de tehnologie și care să servească la introducerea unui sistem viabil de brevetare între UE și Mercosur, care ar putea fi extins la întreaga Americă Latină.

4.4. Deficiențele structurale ale Mercosur pot afecta AA. Se evidențiază limitările reprezentate de infrastructura de interconectare deficitară și nivelul scăzut de integrare a lanțurilor valorice regionale într-un teritoriu cu o suprafață de trei ori mai mare decât a UE. Printre acestea se numără nivelul scăzut al comerțului intraregional și predominanța comerțului

extraregional, uniunea vamală incompletă, coordonarea limitată a politicilor macroeconomice și slăbiciunea instituțiilor regionale. Un exemplu îl constituie lipsa unui tribunal de justiție al Mercosur, la nivel supranațional, ale cărui sentințe să fie respectate în mod obligatoriu de către guverne, sau eficacitatea scăzută a sistemului de soluționare pașnică a litigiilor.

4.4.1. Deși Mercosur a adoptat un nou Cod vamal comun în 2010, acesta nu a intrat încă în vigoare, motiv pentru care continuă să se aplice Tariful extern comun (CET). Mercosur este mai curând o zonă de comerț decât o uniune vamală.

4.5. Cu toate acestea, negocierea actuală cu un bloc Mercosur format din patru țări (Argentina, Brazilia, Paraguay și Uruguay) este un element care trebuie valorificat în mod optim de partea europeană. Eventuala extindere a blocului, având în vedere că se așteaptă noi aderări, ar face și mai dificile condițiile negocierii.

4.6. CESE este în favoarea înființării unui tribunal multilateral pentru soluționarea litigiilor legate de investiții⁽⁷⁾ și dorește ca țările din Mercosur și cele asociate să se alăture inițiativei, pentru a asigura o mai mare securitate juridică, atât pentru investitori în America Latină, cât și celor europeni. De asemenea, considerăm că eventuala aderare la OCDE ar trebui să fie condiționată de punerea în aplicare și de respectarea efectivă a acordurilor cu UE și de crearea unui climat de securitate juridică și de respectare deplină a legalității în ceea ce privește toți actorii economici și sociali de pe ambele părți ale Atlanticului.

5. Potențialul și oportunitățile AA

5.1. AA pe care UE și Mercosur îl negociază este mai mult decât un acord de liber schimb, întrucât include alte două componente care fac diferența – dialogul politic și cooperarea. În fața amenințărilor împotriva multilateralismului, a intensificării protecționismului și a amenințărilor legate de războaiele comerciale, acesta este momentul potrivit pentru UE să își demonstreze angajamentul strategic față de America Latină, în general, și față de Mercosur, în special, și să profite în mod corespunzător de oportunitățile existente.

5.2. Încheierea unui AA între UE și Mercosur, care să țină seama de teritoriu, de populație și de actualele schimburi comerciale în valoare de peste 84 de miliarde EUR anual, ar permite consolidarea rolului celor două blocuri pe scena internațională și constituirea unui mare spațiu de integrare economică, care ar aduce beneficii ambelor părți și ar genera externalități pozitive, în special pentru restul Americii Latine. Prin urmare, AA cu Mercosur trebuie să fie un acord avantajos pentru ambele părți.

5.3. UE este prima economie din lume, iar Mercosur a șasea. Țările din cadrul Mercosur au început să își diversifice economiile, cu o puternică componentă agroalimentară, dar și cu o bază industrială în creștere, dotată cu resurse energetice și tehnologice considerabile. Încercările de diversificare economică, în special cele de a oferi o valoare adăugată mai mare exporturilor Mercosur, reprezintă o oportunitate excelentă pentru întreprinderile europene, în special pentru cele care își desfășoară activitatea în domeniul tehnologiei și al serviciilor.

5.4. Între 2012 și 2016, numai Paraguay și-a menținut ritmul de creștere (la 8,4 %), în timp ce Argentina (1,4 %) și Uruguay (2,9 %) au încetinit acest ritm. În Brazilia s-a înregistrat o contracție de - 1,4 %. Cu toate acestea, în Argentina și în Brazilia se resimte deja o revenire, iar previziunile pe termen mediu sunt din nou încurajatoare.

5.5. Securitatea juridică existentă în cele patru țări din cadrul Mercosur constituie un aspect important care trebuie luat în considerare, chiar dacă poate și trebuie să fie ameliorată. Corupția a devenit un subiect de îngrijorare socială crescândă pentru ambele părți.

5.6. Importanța pieței regionale, atât din punct de vedere calitativ, cât și cantitativ, diferă în mod semnificativ în funcție de dimensiunea țărilor membre ale Mercosur. În termeni relativi, se observă că țările de dimensiuni mai mici participă mai mult la comerțul cu Europa. În 2015, Paraguay realiza peste 40 % din schimburile sale comerciale cu UE, Uruguay – aproximativ 30 %, iar Argentina – aproape un sfert, însă cu Brazilia nu se ajungea la 10 %. Aceste cifre sunt similare atât pentru exporturi, cât și pentru importuri. Aceste cifre sunt similare atât pentru exporturi, cât și pentru importuri.

⁽⁷⁾ REX/501, Tribunalul multilateral pentru investiții (în curs de elaborare).

5.7. Investițiile străine directe (ISD) reprezintă unul dintre punctele forte ale prezenței UE în Mercosur, iar ISD europene în Mercosur le depășesc pe cele realizate de UE în China, India și Rusia luate împreună ⁽⁸⁾. Comerțul european cu țările Mercosur are un potențial semnificativ de creștere, în ciuda creșterii exporturilor și a importurilor chinezești. Cu toate acestea, un factor care trebuie luat în considerare este dependența excesivă a Mercosur de exporturile de materii prime în China.

5.8. Prezența întreprinderilor mici și mijlocii (IMM) europene a crescut în ultimii ani în țările din cadrul Mercosur, iar unele IMM-uri din Mercosur încep să aibă acces pe piața europeană. AA între UE și Mercosur ar reprezenta o oportunitate excelentă pentru IMM-urile europene de a-și spori prezența și activitatea în regiune.

5.8.1. UE exportă în principal produse prelucrate, bunuri de capital, echipamente de transport și produse chimice și importă produse alimentare și energetice. Încheierea unui AA echilibrat ar avea un potențial imens pentru crearea de bogăție, în măsura în care ar permite antreprenorilor, lucrătorilor și întregii societăți să beneficieze de avantajele sale, mai ales dacă ar fi în măsură să creeze spații pentru investiții, în special în activități noi bazate pe utilizarea intensivă a cunoștințelor și a forței de muncă de calitate, să stimuleze crearea de întreprinderi mici și mijlocii prin crearea de locuri de muncă în rețea și să stimuleze inovarea și extinderea noilor tehnologii, contribuind la diseminarea acestora, în special în ceea ce privește domeniul tehnologiei informației și comunicațiilor (TIC). Dacă sunt create condițiile necesare, atât investițiile în tehnologii, cât și creșterea comerțului biregional ar putea impulsiona crearea de locuri de muncă.

5.8.2. Pe de altă parte, există factori specifici care ar însemna nu doar oportunități de afaceri, ci și o contribuție importantă la dezvoltarea durabilă: construirea unor infrastructuri favorabile incluziunii și ecologice, care să faciliteze accesul la serviciile de bază într-un nou cadru al dezvoltării urbane și care să favorizeze coeziunea teritorială, promovarea investițiilor în domeniul ingineriei și în tehnologii care să atenueze încălzirea globală, precum și utilizarea energiilor durabile, prin diversificarea cu surse regenerabile neconvenționale și prin valorificarea experienței întreprinderilor europene în acest domeniu pentru a progresa în direcția unei economii ecologice.

5.8.3. În plus, dacă sunt reunite condiții favorabile, un bun AA ar putea favoriza bunăstarea economică și socială în ambele regiuni, având un impact incontestabil asupra creării de locuri de muncă, de exemplu prin:

- oferirea de noi oportunități de afaceri întreprinderilor din zonele netradiționale, cum ar fi tehnologiile noi, economia ecologică și rețelele sociale;
- extinderea piețelor tradiționale în sectoarele telecomunicațiilor, construcției de autovehicule, industriei farmaceutice, energiei electrice și serviciilor bancare;
- deschiderea de noi piețe pentru IMM-uri;
- furnizarea de resurse naturale și produse alimentare, susținând în același timp menținerea biodiversității și a sustenabilității mediului înconjurător;
- promovarea economiei sociale, democratice și solidare ca mecanism de îmbunătățire a structurii socioeconomice și a identificării economiei subterane.

5.9. Un AA cu Mercosur ar permite UE să-și strângă legăturile economice și geopolitice cu un partener strategic. În cazul în care s-ar încheia imediat, acest acord biregional ar fi primul acord de anvergură semnat de Mercosur, ceea ce ar permite UE să devanseze alți concurenți internaționali, precum Statele Unite, China sau chiar India, Rusia și Coreea de Sud. În plus, AA ar consolida parteneriatul strategic cu Brazilia – care nu acoperă aspectele comerciale –, o țară deosebit de importantă în geopolitica internațională. Acest AA ar consolida prezența europeană în America Latină, o regiune cu rezerve importante de energie, alimente și apă, trei resurse esențiale în secolul XXI. AA ar putea contribui la consolidarea legăturilor economice și geopolitice dintre Atlantic și Pacific.

⁽⁸⁾ Investițiile străine directe (ISD) provenind din UE în Mercosur s-au ridicat la 447 700 milioane EUR în 2016, ceea ce reprezintă mai mult decât ISD ale UE în Rusia (162 000 de milioane EUR), China (177 700 de milioane EUR) și India (72 900 milioane EUR) împreună. Sursa: Eurostat.

5.10. Un AA cu UE ar fi avantajos, de asemenea, din punct de vedere strategic, pentru Mercosur. Pe de o parte, i-ar permite să-și consolideze poziția regională și să faciliteze eforturile pe care le depune pentru apropierea de Alianța Pacificului. Pe de altă parte, ar îmbunătăți capacitatea sa de negociere la nivel internațional și ar putea reechilibra anumite asimetrii ale țărilor din cadrul Mercosur (și ale Americii Latine în general) în relația sa comercială și financiară cu alți concurenți internaționali. Blocul Mercosur ar beneficia de transferuri în domeniul tehnologiei, al științei și al educației și ar dobândi un aliat important dintr-o perspectivă multilaterală în chestiuni care îl afectează din plin, precum schimbările climatice, dezvoltarea durabilă sau combaterea amenințărilor globale.

5.11. CESE salută voința politică a părților în materie de cooperare și încurajează părțile să utilizeze în mod eficient instrumentele financiare existente pentru consolidarea colaborării în următoarele domenii:

- educație, formare și schimburi universitare: Erasmus UE-Mercosur;
- colaborare în materie de cercetare, dezvoltare și inovare între universități, centre publice de cercetare și întreprinderi; prioritate acordată transferurilor de tehnologie;
- proiecte de dezvoltare și întreprinderi sustenabile; și
- coeziune socială: combaterea sărăciei și inegalităților.

6. Societatea civilă și acordul de asociere ⁽⁹⁾

6.1. În opinia CESE, caracterul biregional al conținutului AA este un element fundamental și distinctiv al acestor negocieri și constituie un punct de referință pentru relațiile politice și economice într-o lume din ce în ce mai globalizată. Fiind convins de valoarea dialogului dintre societatea civilă și părțile implicate în politica externă a UE, CESE lucrează de peste 20 de ani cu organizații ale Mercosur, atât în monitorizarea negocierilor, cât și în menținerea unui dialog permanent și structurat, care să faciliteze înțelegerea reciprocă și să permită o contribuție critică, dar constructivă, la relațiile dintre cele două regiuni.

6.2. Bilanțul realizat de CESE în privința relațiilor dintre UE și Mercosur este, fără îndoială, pozitiv. Această relație, care are deja o istorie îndelungată, se bazează pe legături istorice, culturale și lingvistice solide și urmărește aprofundarea integrării regionale, abordarea în comun a gestionării provocărilor comune care decurg din globalizare și menținerea unei legături strânse între coeziunea socială și dezvoltarea economică. Societățile civile din cadrul ambelor părți au creat o rețea de relații solide, care, la rândul lor, au contribuit la o mai bună coordonare în cadrul fiecărui sector (sectorul antreprenorial, sectorul sindicatelor, sectorul terțiar).

6.3. Ultimii ani au adus recunoaștere acestei activități, dat fiind că negociatorii europeni au acceptat necesitatea introducerii unor dispoziții referitoare la participarea societății civile la fiecare acord, corelând încheierea unui astfel de acord cu promovarea dezvoltării durabile ⁽¹⁰⁾. CESE salută acest lucru, dar regretă că, în acordurile încheiate până acum, societatea civilă are de jucat un rol limitat. Într-adevăr, au fost înființate grupuri consultative interne (GCI) de fiecare parte (și pentru fiecare țară semnatară din partea neeuropeană, când este vorba de o regiune), fără ca acordurile să prevadă oficial posibilitatea ca aceste GCI să lucreze împreună. Și mai grav, înființarea unor GCI ale țărilor partenere depinde exclusiv de voința guvernelor lor, ceea ce a condus la o situație de dezechilibru între sectoare, la o lipsă de reprezentativitate și de independență față de propriile guverne, la dezinteres, sau chiar la respingere din partea guvernelor care ar trebui să le înființeze.

6.3.1. CESE respinge posibilitatea ca negocierile cu privire la Acordul de asociere (AA) cu Mercosur să conducă din nou la o schemă de participare pe baza modelului GCI.

⁽⁹⁾ A se vedea și propunerile anterioare ale CESE în avizele sale (JO C 347, 18.12.2010, p. 48, JO C 248, 25.8.2011, p. 55 și JO C 434, 15.12.2017, p. 23), precum și declarațiile finale ale reuniunilor bianuale ale societății civile organizate UE-CELAC.

⁽¹⁰⁾ Acest tip de dispoziții, mai mult sau mai puțin cuprinzătoare, figurează deja în acordurile cu America Centrală, cu Columbia/Peru/Ecuador, Chile și Cariforum și vor fi introduse la revizuirea acordului cu Mexicul.

6.4. CESE reamintește încă o dată că Mercosur, întocmai ca UE, cuprinde o instituție de participare și consultare a societății civile, care este Forumul Consultativ Economic și Social al Mercosur (FCES). FCES reprezintă, în condiții de egalitate, sectoarele economic, ocupațional și al celorlalte organizații ale societății civile. Membrii acestuia se reunesc periodic și exprimă poziții consensuale adresate autorităților politice ale regiunii. Sprijinirea de către CESE a FCES, încă de la crearea sa, a urmărit să evidențieze importanța consolidării acestui organism, ca factor esențial de integrare socială și economică a acestei regiuni.

6.5. CESE reafirmă importanța principiilor transparenței și participării, atât în cadrul procesului de negociere, cât și în punerea în aplicare a AA, pentru a facilita un cerc virtuos, în care societatea civilă să aibă încredere în instituții, să le recunoască legitimitatea și să înțeleagă negocierile care le afectează în mod direct. Regretă, ca atare, lipsa de transparență a negocierilor, care nu au reprodus modelul satisfăcător stabilit anterior în cadrul negocierilor pentru un acord de liber schimb cu SUA. Solicită ca toate părțile implicate în negociere să transmită sistematic societății civile informații semnificative și relevante, în special cele care au legătură cu Mercosur.

6.6. În conformitate cu pozițiile comune ale CESE și FCES și cu acordurile prealabile încheiate în cursul negocierilor anterioare anului 2004 și asupra cărora s-a convenit ulterior că ambele instituții vor primi un mandat comun în cadrul AA, solicităm instituirea unui Comitet mixt de monitorizare (CMM) al societății civile în cadrul acordului de asociere. Acest CMM ar trebui:

- să fie alcătuit în părți egale din CESE și FCES;
- să reprezinte în mod echilibrat cele trei sectoare (economic, ocupațional, alte organizații);
- să aibă funcție consultativă obligatorie în toate domeniile acoperite de AA, inclusiv în ce privește capitolul comercial și monitorizarea aspectelor legate de dezvoltarea durabilă;
- să primească în timp util informații actualizate privind efectele AA;
- să fie în măsură să poarte dialoguri cu celelalte organisme comune AA (consiliul de asociere, comitetul de asociere, organismul parlamentar comun, consiliul comercial și cel privind dezvoltarea durabilă);
- să beneficieze de consultări ale organismelor în cauză, dar să se și exprime din proprie inițiativă;
- să își elaboreze propriul regulament de procedură; și
- să beneficieze de finanțare adecvată din partea propriilor autorități politice pentru îndeplinirea atribuțiilor ce le revin ⁽¹¹⁾.

6.7. Un CMM cu aceste caracteristici ar facilita soluționarea conflictelor care pot apărea după semnarea AA și a eventualelor blocaje. În mod concret, urmând modelul de abordare pe care organizațiile deja existente l-au adoptat în acorduri similare, CMM ar trebui să monitorizeze impactul pe care AA îl are asupra îmbunătățirii respectării drepturilor omului, a drepturilor lucrătorilor, a drepturilor sociale și de mediu (asigurând prevenirea cazurilor de dumping social sau de mediu pentru a obține avantaje comerciale, de exemplu) și respectarea strictă de către părți a acelor acorduri sau convenții internaționale la care au subscriș ⁽¹²⁾. Prin însăși natura lor, organizațiile societății civile care vor alcătui CMM sunt cele mai potrivite pentru a se asigura că AA este avantajos pentru toate părțile și pentru a intermedia ori facilita comunicarea cu sectoarele afectate. În acest scop, CMM trebuie să poată transmite organismelor comune ale AA informațiile disponibile legate de cazuri concrete și recomandările sale, pentru a obține răspunsuri.

⁽¹¹⁾ A se vedea, în acest sens, comunicatul comun prezentat de FCES și de CESE negociatorilor UE și Mercosur la 23 februarie, cu ocazia rundei de negocieri care a avut loc la Asunción (Paraguay).

⁽¹²⁾ Printre acestea se numără ODD și Agenda 2030, Acordul de la Paris privind schimbările climatice, convențiile fundamentale ale OIM, declarațiile aplicabile din domeniul drepturilor omului, convențiile internaționale privind conservarea biodiversității etc.

6.8. CESE consideră necesară includerea în AA a unei dimensiuni sociale, care – pe lângă aspectele comerciale – să meargă mai departe și să urmărească obiectivul global de creștere a coeziunii sociale. Această dimensiune ar trebui să acopere în special impactul acordului asupra ocupării forței de muncă, protecția intereselor populației locale și ale persoanelor celor mai defavorizate, promovarea și respectarea drepturilor omului, protecția mediului, drepturile imigranților și ale lucrătorilor în general, protecția consumatorilor și promovarea economiei sociale. În acest sens, ar trebui să includă angajamentul părților de a pune în aplicare convențiile fundamentale ale Organizației Internaționale a Muncii, astfel încât încălcarea principiilor și a drepturilor fundamentale ale muncii să nu poată fi invocată sau utilizată ca avantaj comparativ în comerțul internațional. De asemenea, includerea unui capitol socioprofesional în vederea abordării problemelor care există în câmpul muncii și a promovării dialogului între antreprenori și lucrători ar putea constitui un instrument pentru ca acest acord să ducă la crearea de locuri de muncă de calitate, să îmbunătățească condițiile sociale ale lucrătorilor și să contribuie în mod semnificativ la o mai bună distribuție a bogăției.

Bruxelles, 23 mai 2018.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Luca JAHIER

III

(Acte pregătitoare)

COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN

A 535-A SESIUNE PLENARĂ A CESE – CESE LA 60 DE ANI, 23.5.2018-24.5.2018

Avizul Comitetului Economic și Social European privind (a) Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu și Comitetul Economic și Social European — Pachetul privind mărfurile. Consolidarea încrederii în piața unică

[COM(2017) 787 final];

(b) propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de stabilire a unor norme și proceduri pentru respectarea și asigurarea aplicării legislației de armonizare a Uniunii privind produsele și de modificare a Regulamentelor (UE) nr. 305/2011, (UE) nr. 528/2012, (UE) 2016/424, (UE) 2016/425, (UE) 2016/426 și (UE) 2017/1369 ale Parlamentului European și ale Consiliului, precum și a Directivelor 2004/42/CE, 2009/48/CE, 2010/35/UE, 2013/29/UE, 2013/53/UE, 2014/28/UE, 2014/29/UE, 2014/30/UE, 2014/31/UE, 2014/32/UE, 2014/33/UE, 2014/34/UE, 2014/35/UE, 2014/53/UE, 2014/68/UE și 2014/90/UE ale Parlamentului European și ale Consiliului

[COM(2017) 795 final – 2017/0353 (COD)]; și

(c) propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind recunoașterea reciprocă a mărfurilor comercializate în mod legal în alt stat membru

[COM(2017) 796 final – 2017/0354 (COD)]

(2018/C 283/03)

Raportor: **domnul Jorge PEGADO LIZ**

Sesizare

(a) Comisia Europeană, 12.2.2018

(b) Consiliu, 31.1.2018

Parlamentul European, 5.2.2018

(c) Parlamentul European, 5.2.2018

Consiliu, 6.2.2018

Temei juridic

(a) Articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene

(b) Articolul 114 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene

(c) Articolul 114 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene

Secțiunea competentă

Secțiunea pentru piața unică, producție și consum

Data adoptării în secțiune

27.4.2018

Data adoptării în sesiunea plenară	23.5.2018
Sesiunea plenară nr.	535
Rezultatul votului	184/2/5
(voturi pentru/voturi împotriva/ abțineri)	

1. Concluzii și recomandări

1.1. CESE felicită Comisia pentru munca extraordinară, necesară, complexă și meritorie pe care a depus-o în ceea ce privește pachetul de măsuri care fac obiectul prezentului aviz, singurul aspect regretabil fiind „flexibilitatea” excesivă care caracterizează o parte din dispozițiile prevăzute, prin faptul că se lasă statelor membre o marjă de manevră prea mare și că nu se prevede un control mai strict.

1.2. CESE consideră că temeiurile juridice alese pentru propunerile care fac obiectul examinării și evaluărilor efectuate în ceea ce privește subsidiaritatea și proporționalitatea sunt valide, iar instrumentele juridice alese sunt cele mai adecvate în raport cu obiectivele urmărite.

1.3. De asemenea, CESE își manifestă surprinderea cu privire la faptul că Comisia nu explică în mod clar ce s-a întâmplat cu propunerea sa de regulament privind supravegherea produselor, din 2013, despre care se știe că nu este în curs de adoptare și cu care propunerea care face obiectul examinării se suprapune în ceea ce privește anumite dispoziții.

1.4. În plus, Comisia nu explică motivul pentru care propunerile sale nu au fost însoțite de noi reglementări privind siguranța generală a produselor, care să garanteze că, indiferent de caracteristicile lor, toate produsele intră sub incidența unor reglementări actualizate și mai eficiente.

1.5. De asemenea, CESE consideră că propunerea actuală ar trebui să prevadă o normă care să consolideze obligația statelor membre de a supraveghea piața și, în special, obligația de a prezenta Comisiei rapoarte (trimestriale) privind acțiunile și controalele efectuate.

1.6. CESE subliniază încă o dată că principiul precauției ar trebui inclus în cadrul principiilor generale referitoare la supravegherea pieței, pentru ca, în luarea deciziilor aferente, acesta să constituie un element esențial în toate cazurile în care există unele indicii întemeiate care să sugereze, chiar dacă nu există o demonstrație științifică clară a faptului că un produs ar reprezenta un pericol pentru consumatori sau pentru mediu, că este necesară protecția acestora.

1.7. În absența oricărei mențiuni în acest sens, CESE subliniază că este necesar să se clarifice faptul că sarcina probei revine întotdeauna operatorilor economici, astfel încât aceștia să nu poată pretinde că autoritățile sunt cele care trebuie să demonstreze că un produs nu este sigur sau că prezintă orice alt risc.

1.8. CESE consideră că este prioritar să se prevadă nu numai că Comisia Europeană are obligația de a prezenta rapoarte periodice privind Sistemul de alertă rapidă pentru produse nealimentare periculoase (RAPEX), ci și că consumatorii, întreprinderile și organizațiile lor reprezentative trebuie să aibă acces la mai multe informații decât cele puse la dispoziția publicului.

1.9. CESE consideră, de asemenea, că acest regulament ar trebui să reprezinte actul juridic care reunește toate dispozițiile referitoare la Sistemul de informare rapidă al Uniunii Europene, în special definiția, punctele de contact, modalitățile și procedurile legate de schimbul de informații, entitățile externe care pot participa la sistem (inclusiv asociațiile pentru protecția consumatorilor) și normele în materie de notificare.

1.10. Pe de altă parte, CESE subliniază necesitatea consolidării strategiei vamale europene comune, pentru a se asigura optimizarea resurselor materiale și umane, în vederea punerii în aplicare a măsurilor prevăzute în propunerea care face obiectul examinării și recomandă, în acest sens, intensificarea acordurilor de asistență reciprocă cu toți partenerii comerciali, în special cu OMC, și a acordurilor de parteneriat negociate recent cu Japonia și cu Canada.

1.11. Subliniază, de asemenea, necesitatea unei politici ambițioase, care să permită statelor membre să coopereze în ceea ce privește schimbul de informații, pentru a interveni mai repede în cazul producerii unor efecte nedorite grave, ca urmare a utilizării unui produs.

1.12. În ceea ce privește evaluarea de către Uniune a produselor care au făcut obiectul unui control pe teritoriul său și care intră sub incidența legislației de armonizare, este esențial, în opinia CESE, ca, fără a se aduce atingere competențelor specifice ale autorităților naționale, Comisia Europeană să aibă competența de a evalua măsurile adoptate de statele membre cu privire la această politică de armonizare.

1.13. Pe de altă parte, CESE consideră că propunerea care face obiectul examinării ar trebui să ia în considerare chestiunea supravegherii pieței vânzărilor efectuate prin intermediul platformelor online, precum și evaluarea noilor riscuri pentru consumatorii care utilizează dispozitive conectate la internet (*internet-connected devices*).

1.14. În sfârșit, CESE pledează pentru includerea unor dispoziții în vederea creării unei baze de date paneuropene privind rănilor, care să acopere toate tipurile de leziuni, și recomandă, în acest scop, stabilirea unui cadru juridic pentru crearea unei astfel de baze de date la nivel european, în temeiul căreia Comisia ar sprijini coordonarea colectării de date în statele membre și funcționarea eficace a acestei baze de date.

1.15. În cele din urmă, CESE recomandă Comisiei să țină seama de sugestiile pe care i le-a făcut în privința modificării anumitor articole din propunerile sale, astfel cum sunt prezentate în cadrul observațiilor specifice.

2. Obiectivele pachetului privind mărfurile

2.1. Obiective generale

2.1.1. Obiectivul principal, cu caracter general, al pachetului privind mărfurile este definit de Comisie în Comunicarea ⁽¹⁾ pe această temă, care constituie primul element al acestei inițiative. Acesta constă în asigurarea faptului că „toți cei implicați – publicul larg, lucrătorii, consumatorii, întreprinderile și autoritățile – trebuie să aibă siguranța că pot să acționeze și să achiziționeze produse sigure într-un mediu transparent și corect în care normele se aplică în același mod pentru toți”.

2.1.2. În acest scop, Comisia consideră că este necesar să se soluționeze rapid două deficiențe structurale cu care încă se mai confruntă piața unică a mărfurilor, pentru a valorifica pe deplin potențialul acesteia și pentru a câștiga încrederea consumatorilor, a întreprinderilor și a autorităților.

2.1.3. Prima deficiență structurală a pieței unice a mărfurilor se referă la respectarea aplicării normelor de siguranță a produselor, armonizate la nivelul UE.

2.1.4. A doua deficiență structurală se referă la produse care nu intră sub incidența normelor armonizate ale UE privind siguranța produselor sau care fac obiectul acestor norme doar parțial. Aceste produse pot fi considerate sigure și în conformitate cu interesul public într-un stat membru, dar se pot confrunta cu dificultăți legate de accesul pe piață în alt stat membru.

2.1.5. Pentru a soluționa aceste două deficiențe, Comisia prezintă o propunere care cuprinde două inițiative legislative, însoțite de mai multe măsuri complementare.

2.1.5.1. Prima inițiativă legislativă urmărește să consolideze respectarea și asigurarea aplicării normelor UE privind produsele, în timp ce a doua intenționează să restructureze și să faciliteze utilizarea principiului recunoașterii reciproce în cadrul pieței unice.

2.1.5.2. Printre măsurile complementare se numără:

- (a) un raport asupra funcționării Directivei (UE) 2015/1535 referitoare la procedura de furnizare de informații în domeniul reglementărilor tehnice și al normelor privind serviciile societății informaționale în perioada 2014-2015 ⁽²⁾;
- (b) un raport privind punerea în aplicare a Regulamentului (CE) nr. 765/2008 ⁽³⁾;

2.2. Obiective specifice

2.2.1. Obiectivele specifice urmărite de aceste inițiative pot fi rezumate după cum urmează:

⁽¹⁾ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/ALL/?uri=CELEX:52017DC0787>

⁽²⁾ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?qid=1519385332001&uri=CELEX%3A52017DC0788%2801%29>

⁽³⁾ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?qid=1519385589015&uri=CELEX:52017DC0789>

(a) *Propunerea privind conformitatea*

2.2.2. În ceea ce privește prima inițiativă legislativă, și anume propunerea de regulament de stabilire a unor norme și proceduri pentru respectarea și asigurarea aplicării legislației de armonizare a Uniunii privind produsele⁽⁴⁾, denumită în continuare „propunerea privind conformitatea”, obiectivul va fi de a spori încrederea în aplicarea efectivă a normelor UE privind produsele, și anume prin:

- (a) asigurarea într-un mod inteligent a respectării legislației în cadrul unei piețe unice fără frontiere;
- (b) asigurarea aplicării legislației la frontierele externe.

2.2.3. Principalele obiective specifice sunt următoarele:

- (a) consolidarea cadrului existent pentru activitățile de supraveghere a pieței;
- (b) încurajarea acțiunilor comune ale autorităților de supraveghere a pieței din mai multe state membre;
- (c) îmbunătățirea schimbului de informații și o coordonare mai strânsă a programelor de supraveghere a pieței;
- (d) crearea unui cadru consolidat pentru controlul produselor care intră pe piața Uniunii și pentru îmbunătățirea cooperării dintre autoritățile de supraveghere a pieței și autoritățile vamale.

(b) *Propunerea privind recunoașterea*

2.2.4. În ce privește cea de a doua inițiativă legislativă, și anume propunerea de regulament privind recunoașterea reciprocă a mărfurilor comercializate în mod legal în alt stat membru⁽⁵⁾, denumită în continuare „propunerea privind recunoașterea”, aceasta urmărește garantarea faptului că principiul recunoașterii reciproce se aplică într-un mod eficient și efectiv, în baza următoarelor acțiuni:

- (a) asigurarea bunei funcționări a principiului recunoașterii reciproce;
- (b) consolidarea cooperării și a încrederii;
- (c) asigurarea bunei funcționări a pieței interne a produselor de consum nearmonizate.

2.2.5. Principalul obiectiv specific al acestei propuneri este acela de a îmbunătăți funcționarea recunoașterii reciproce, prin propunerea mai multor măsuri care au ca scop garantarea faptului că drepturile și obligațiile existente, care decurg din principiul recunoașterii reciproce sunt respectate, prin intermediul următoarelor măsuri:

- (a) clarificarea domeniului de aplicare a recunoașterii reciproce, prin definirea în mod clar a circumstanțelor în care aceasta este aplicabilă;
- (b) introducerea unei declarații pe propria răspundere pentru a facilita demonstrarea faptului că un produs este deja comercializat în mod legal și elaborarea unui sistem de soluționare a problemelor pentru a se ocupa de deciziile de refuzare sau de restricționare a accesului la piață;
- (c) instituirea cooperării administrative și a unui instrument IT, pentru a îmbunătăți comunicarea, cooperarea și încrederea între autoritățile naționale, facilitând astfel funcționarea recunoașterii reciproce.

(c) *Texte complementare*

2.2.6. În completare, Comisia prezintă următoarele două rapoarte pe baza cărora își întemeiază propunerile legislative.

2.2.7. Raportul Comisiei privind funcționarea Directivei (UE) 2015/1535 (denumită, pe scurt, Directiva privind transparența) în perioada 2014-2015⁽⁶⁾, ale cărui principale concluzii sunt:

- (a) confirmarea utilității acesteia în ceea ce privește transparența, cooperarea administrativă și prevenirea barierelor tehnice de pe piața internă, utilitate dovedită de interesul ridicat al părților interesate în cadrul procedurii de notificare, care permite identificarea domeniilor în care armonizarea la nivelul UE ar putea fi o opțiune;
- (b) recunoașterea faptului că se pot aduce îmbunătățiri referitoare la punerea în aplicare a procedurii, și anume în ceea ce privește numărul de notificări din partea unor state membre și respectarea obligațiilor de notificare;

⁽⁴⁾ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=COM%3A2017%3A0795%3AFIN>

⁽⁵⁾ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=COM%3A2017%3A0796%3AFIN>

⁽⁶⁾ [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX:52017DC0788\(01\)&qid=1519385332001](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX:52017DC0788(01)&qid=1519385332001)

- (c) punctul de vedere potrivit căruia un număr mai mare de notificări și o participare mai activă a statelor membre la procedură ar favoriza prevenirea apariției de noi bariere tehnice și detectarea problemelor sistemice în fiecare stat membru și în întreaga Uniune Europeană;
- (d) importanța esențială a promovării în continuare a directivei și a punerii ei mai stricte în aplicare, prin crearea unei legături mai strânse cu politica de însoțire și cu măsurile legislative, pentru realizarea deplină a obiectivelor urmărite.

2.2.8. Raportul Comisiei privind punerea în aplicare a Regulamentului (CE) nr. 765/2008 al Parlamentului European și al Consiliului ⁽⁷⁾ de stabilire a cerințelor de acreditare și de supraveghere a pieței în ceea ce privește comercializarea produselor, denumit, pe scurt, Regulamentul privind conformitatea [(COM(2017) 789 final)], ale cărui observații principale merg în următoarele direcții:

- (a) pentru a verifica conformitatea produselor cu anumite norme înainte de introducerea acestora pe piață, avem nevoie de „organisme de evaluare a conformității” de încredere și competente, care își desfășoară activitățile în mod corect;
- (b) din acest motiv, UE a instituit un sistem de acreditare a acestor organisme de evaluare a conformității;
- (c) Comisia consideră că infrastructura europeană de acreditare instituită prin Regulamentul (CE) nr. 765/2008 ⁽⁸⁾ creează valoare adăugată nu numai pentru piața unică, ci și pentru comerțul internațional;
- (d) raportul confirmă faptul că acreditarea se bucură de un sprijin larg din partea industriei Uniunii și a instituțiilor responsabile cu evaluarea conformității;
- (e) cu toate acestea, rămâne o provocare asigurarea faptului că întregul sistem de acreditare țină cont de evoluțiile recente și se aplică întotdeauna cu aceeași strictețe;
- (f) raportul confirmă, de asemenea, că întreprinderile sunt mai conștiente de rolul important al aplicării marcatului CE pe produse în cadrul pieței unice, care a fost introdus în perioada 2013-2017.

(d) *Măsuri juridice neobligatorii*

2.2.9. În cele din urmă, Comisia admite, fără să intre totuși în detalii, că mai este loc pentru anumite măsuri fără caracter obligatoriu, destinate consolidării încrederii în piața unică și care sunt prevăzute chiar în comunicarea de bază, cum ar fi, de exemplu, utilizarea mecanismelor SOLVIT existente sau introducerea unei „clauze privind piața unică”, clară și lipsită de ambiguități, elaborarea de programe de formare a formatorilor pentru recunoașterea reciprocă, organizarea unor schimburi de funcționari etc. (anexa la comunicarea menționată).

3. Observații generale

3.1. Trebuie remarcat faptul că munca realizată de Comisie este extraordinară, necesară, complexă și valoroasă și că merită să fie salutăată.

3.2. Totuși, Comisia nu explică în suficientă măsură în ce stadiu se află propunerea sa de regulament privind supravegherea produselor, din 2013, despre care nu se știe să fi fost publicată și care pare să fie reiterată de propunerea care face obiectul examinării, cu modificarea anumitor dispoziții, fără să se precizeze că ar fi fost abandonată.

3.2.1. În plus, CESE consideră că este esențial să se stabilească o legătură clară între Directiva privind siguranța generală a produselor și propunerea care face obiectul examinării, astfel încât domeniul de aplicare al acesteia să acopere toate produsele, nu numai pe cele enumerate în anexă.

3.2.2. Pentru CESE, ar fi fost esențial ca propunerea să fie însoțită de o nouă reglementare privind siguranța generală a produselor, care să garanteze că, indiferent de caracteristicile lor, toate produsele intră sub incidența unor reglementări actualizate și mai eficiente.

3.2.3. Într-adevăr, CESE consideră în continuare că dispozițiile privind supravegherea pieței sunt dispersate și se suprapun, astfel încât se produce o confuzie între normele de supraveghere propriu-zise și obligațiile operatorilor economici.

⁽⁷⁾ JO L 218, 13.8.2008, p. 30.

⁽⁸⁾ JO L 218, 13.8.2008, p. 30.

3.2.4. CESE se teme că Comisia nu va rezolva în mod adecvat această problemă, din moment ce permite o dezbatere paralelă cu privire la două propuneri care sunt comparabile în ceea ce privește conținutul, dar care prezintă și elemente distincte.

3.3. Având în vedere cadrul actual al discuțiilor pe tema pachetului de măsuri privind siguranța produselor și supravegherea pieței, CESE consideră că propunerea actuală ar trebui să includă o dispoziție care să consolideze obligațiile de supraveghere a pieței de către statele membre, impunându-le să prezinte Comisiei rapoarte (trimestriale) cu privire la acțiunile și controalele pe care le-au efectuat, în special în ceea ce privește statisticile și deciziile.

3.4. Pe de altă parte, acțiunile de supraveghere întreprinse de autorități trebuie publicate, în special prin intermediul rapoartelor de activitate sau pe site-urile web respective.

3.5. În schimb, CESE consideră că temeiurile juridice alese pentru propunerile care fac obiectul examinării și evaluărilor sale în ceea ce privește subsidiaritatea și proporționalitatea, precum și alegerea instrumentelor juridice considerate cele mai adecvate în raport cu obiectivele urmărite sunt valide, singurul aspect regretabil fiind „flexibilitatea” prea mare, care, în pofida recurgerii la regulamente, încă mai caracterizează unele dintre dispozițiile prevăzute, prin faptul că lasă o marjă de manevră excesivă statelor membre și că nu se prevede posibilitatea unui control mai strict, care ar fi putut fi oferită UE dacă s-ar fi recurs la alte opțiuni.

3.6. CESE subliniază că principiul precauției ar trebui să fie inclus în cadrul principiilor generale referitoare la supravegherea pieței, ca element esențial în deciziile aferente, în toate cazurile în care există unele indicii care să sugereze, chiar dacă nu există o demonstrație științifică clară a faptului că un produs ar reprezenta un pericol pentru consumatori sau pentru mediu, că este necesară protecția acestora.

3.6.1. CESE nu se poate abține de la a reproșa din nou Comisiei faptul că nu a făcut nicio trimitere la principiul precauției, care este utilizat în mod constant de autoritățile statelor membre în materie de gestionare a riscurilor și constituie un principiu fundamental pentru toate organismele care trebuie să decidă retragerea sau neretragerea unui produs de pe piață.

3.6.2. În absența oricărei trimiteri la principiul precauției, CESE recomandă să se clarifice măcar faptul că sarcina probei revine întotdeauna operatorilor economici, astfel încât aceștia să nu poată pretinde că autoritățile sunt cele care trebuie să demonstreze că un produs nu este sigur sau că prezintă orice alt risc.

3.7. CESE recunoaște obligația statelor membre de a elabora o strategie generală în ceea ce privește supravegherea pieței cel puțin o dată la trei ani.

3.7.1. Cu toate acestea, CESE consideră că măsurile adoptate de autorități trebuie să facă obiectul unei monitorizări periodice din partea Comisiei Europene.

3.8. CESE acordă o importanță fundamentală existenței unui mecanism RAPEX, a cărui funcționare, în ceea ce privește schimbul de informații între statele membre, trebuie să fie coordonată și eficientă, însă observă că, în ultimii ani, ori de câte ori un stat a informat Comisia Europeană cu privire la riscul prezentat de un produs periculos, nici consumatorii, nici organizațiile reprezentative nu au fost, în general, informați de Comisie ori de autorități, cu excepția cazului în care au fost adoptate măsurile necesare, și anume proceduri de retragere care necesită intervenția respectivilor consumatori. Același lucru este valabil și în cazurile în care autoritățile unui stat membru convin cu operatorul economic în cauză să retragă un produs de pe piață, fără ca el să aducă acest lucru la cunoștința altor state membre, punându-se astfel adesea sub semnul întrebării însuși principiul precauției.

3.8.1. CESE subliniază, de asemenea, necesitatea ca acest mecanism să fie coordonat cu situațiile în care produsul trebuie să fie distrus, promovându-se astfel o mai mare integrare și informare a consumatorilor referitoare la aceste situații.

3.8.2. În acest sens, și fără a aduce atingere respectării principiului confidențialității și protecției secretelor comerciale, CESE consideră că este prioritar să se prevadă nu numai că Comisia Europeană are obligația de a prezenta rapoarte periodice privind RAPEX, ci și că consumatorii, întreprinderile și organizațiile lor reprezentative trebuie să aibă acces la mai multe informații decât cele puse la dispoziția publicului, luându-se în considerare, în multe situații, dificultățile întâmpinate de consumatori pentru a evalua și a adopta noi comportamente, ca urmare a identificării unui produs nesigur.

3.8.3. CESE consideră, de asemenea, că acest regulament va trebui să reprezinte actul juridic care va reuni toate dispozițiile referitoare la Sistemul de informare rapidă al Uniunii, în special definiția, punctele de contact, modalitățile și procedurile legate de schimbul de informații, entitățile externe care pot participa la sistem (inclusiv asociațiile pentru protecția consumatorilor) și normele în materie de notificare.

3.9. Pe de altă parte, CESE subliniază, ca și în alte avize, anterioare, că este necesară consolidarea strategiei vamale europene comune, pentru a asigura optimizarea resurselor materiale și umane, în vederea punerii în aplicare a măsurilor prevăzute în propunerea care face obiectul examinării, inclusiv prin explorarea mijloacelor oferite de noile tehnologii și de domeniul inovării, respectându-se pe deplin confidențialitatea datelor cu caracter personal ale cetățenilor și acordând o atenție deosebită IMM-urilor și consumatorilor.

3.9.1. În acest sens, CESE recomandă consolidarea acordurilor de asistență reciprocă încheiate de UE cu partenerii săi comerciali, în special cu OMC sau a celor negociate recent cu Japonia și Canada.

3.9.2. De asemenea, CESE solicită abordarea aspectelor legate de combaterea fraudei, a contrafacerii și a falsificării, care au un impact semnificativ asupra siguranței generale a produselor, în special în ceea ce privește produsele importate în UE.

3.9.3. Din această perspectivă, CESE subliniază necesitatea unei politici ambițioase, care să permită statelor membre să coopereze în ceea ce privește schimbul de informații, astfel încât să poată reacționa mai repede la efectele negative grave legate de utilizarea produselor, în măsura în care creșterea numărului de produse frauduloase și contrafăcute, combinată cu resursele limitate de care dispun statele membre pentru controlul acestora, au ca efect sporirea riscurilor care amenință sănătatea și siguranța consumatorilor.

3.9.4. În cele din urmă, după cum a subliniat într-un aviz anterior, CESE consideră că „[v]a trebui ca persoanele care sunt membre sau angajate ale organelor de supraveghere și ale vămilor să prezinte toate garanțiile de onestitate și independență și să fie protejate împotriva eventualelor presiuni sau tentative de corupție în exercitarea atribuțiilor lor”⁽⁹⁾.

3.10. În ceea ce privește evaluarea de către Uniune a produselor care au făcut obiectul unui control pe teritoriul său și care intră sub incidența legislației de armonizare, este esențial, în opinia CESE, ca, fără a se aduce atingere competențelor specifice ale autorităților naționale, Comisia Europeană să aibă competența de a evalua măsurile adoptate de statele membre cu privire la această politică de armonizare, evitându-se astfel insecuritatea juridică, susceptibilă să pună în discuție libera circulație a produselor sigure.

3.11. În mod similar, astfel cum a menționat într-unul dintre avizele sale anterioare, CESE continuă să recomande includerea unor dispoziții pentru crearea unei baze de date paneuropene privind rămirile, care să includă toate tipurile de leziuni și să urmărească următoarele obiective:

- (a) să vină în sprijinul autorităților de supraveghere a pieței, permițându-le luarea unor decizii mai informate privind riscurile;
- (b) să constituie o bază pentru măsuri de prevenire și campanii de sensibilizare a publicului larg și să permită organismelor de standardizare să elaboreze norme de mai bună calitate pentru produse;
- (c) să îi ajute pe producători să dezvolte produse noi, care să includă aspecte legate de siguranță;
- (d) să evalueze eficacitatea măsurilor preventive și să definească prioritățile pentru elaborarea politicilor în domeniu.

3.12. În acest sens, CESE sugerează din nou instituirea unui cadru juridic pentru crearea unei baze de date europene privind rămirile, în temeiul căruia Comisia Europeană ar avea sarcina de a veni în sprijinul statelor membre pentru coordonarea colectării de date și pentru buna funcționare a acestei baze de date.

4. Observații specifice

4.1. *Propunerea privind conformitatea [COM(2017) 795 final]*

4.1.1. *Articolul 1*

4.1.1.1. CESE salută faptul că, în afară de protecția sănătății și a siguranței persoanelor, propunerea acoperă și protecția mediului și a intereselor publice.

⁽⁹⁾ JO C 271, 19.9.2013, p. 86, punctul 1.6.

4.1.2. *Articolul 5*

4.1.2.1. CESE nu este de acord cu declarațiile de conformitate pentru majoritatea produselor de consum, întrucât acestea constau, în general, într-o declarație făcută unilateral de către producător, prin care acesta recunoaște că produsul respectă legislația europeană aferentă, privind siguranța. De multe ori, această declarație cauzează neînțelegeri în rândul utilizatorilor finali, care confundă originea produsului cu autorizarea lui.

4.1.2.2. Recent, o serie de asociații pentru protecția consumatorilor au invocat cu privire la aceste sisteme de conformitate aceleași motive de îngrijorare ca și în cazul declarației privind marcajul „CE”. În acest sens, CESE subliniază că această declarație de conformitate trebuie prezentată, chiar și pe site-ul web, pe pagina cu documentația tehnică a produsului. Prin urmare, declarația nu trebuie să creeze confuzii sau să inducă în eroare consumatorii.

4.1.3. *Articolele 10 și 14*

4.1.3.1. CESE salută propunerea care face obiectul examinării având în vedere că aceasta urmărește crearea unui sistem coerent de supraveghere a pieței în fiecare stat membru. Cu toate că introduce norme privind obligațiile, competențele și organizarea autorităților de supraveghere a pieței, aceasta nu menționează totuși competențele și puterea de apreciere a statelor membre în ceea ce privește resursele tehnice, umane și financiare disponibile, această omisiune putând duce la inconsecvențe în ceea ce privește supravegherea produselor în Uniunea Europeană.

4.1.3.2. Fără a se aduce atingere competențelor conferite, CESE consideră că textul prevede puține obligații ale autorităților, menționând, în esență, prerogativele acestora, în special competența de a le oferi utilizatorilor de pe teritoriul lor, în timp util, informații cu privire la produse identificate ca prezentând riscuri.

4.1.4. *Articolul 18*

4.1.4.1. CESE nu cunoaște motivul pentru care Comisia a exclus acest articol din regulamentul pe care l-a propus anterior, în 2013, care stabilea, în special, criteriile legate de deciziile autorităților, precum și toate măsurile aferente, cum ar fi obligațiile operatorului economic și acțiunile ulterioare ale autorităților respective. Astfel, din punctul de vedere al operatorilor economici, textul nu stabilește în mod clar dacă notificările către RAPEX sunt monitorizate efectiv și dacă operatorii respectivi retrag într-adevăr produsele de pe piață.

4.1.4.2. În ceea ce privește procedura de rechemare a produselor, CESE acordă o importanță fundamentală informațiilor furnizate consumatorului și insistă, prin urmare, asupra faptului că aceste informații trebuie evidențiate în mod specific, impunându-se autorităților obligația de a le publica. Pe de altă parte, va fi necesar, de asemenea, să se reglementeze procedura privind informarea referitoare la rechemare, astfel încât consumatorii să nu o confunde cu o comunicare comercială privind produsul în cauză.

4.1.5. *Articolul 26*

4.1.5.1. În opinia CESE, este esențial ca propunerea să conțină o dispoziție care să precizeze în mod explicit că autoritățile statelor membre trebuie să dispună de competențele și resursele necesare pentru a-și îndeplini misiunile, în special în ceea ce privește controalele fizice și cele de laborator ale produselor.

4.1.6. *Articolul 27*

4.1.6.1. CESE consideră că, fără a aduce atingere punctelor menționate, ar trebui să existe o clauză generală care să permită autorităților de supraveghere a pieței să solicite autorităților de control la frontierele externe să nu permită punerea în liberă circulație a unui produs în cazul în care se constată că acesta prezintă în mod efectiv un risc pentru sănătate, siguranță, mediu sau pentru interesul public.

4.1.7. *Articolul 32*

4.1.7.1. CESE subliniază că este necesar să se includă în rețeaua în cauză și organizațiile societății civile, în special asociațiile de consumatori, pentru a asigura o mai mare transparență referitoare la rezultatele obținute de statele membre în ceea ce privește politica de supraveghere a pieței.

4.1.8. *Articolul 61*

4.1.8.1. CESE salută propunerea de a se introduce o dispoziție specifică referitoare la amenzi menite să descurajeze operatorii economici să introducă pe piață produse periculoase.

4.1.8.2. Din același motiv, CESE salută articolul 61 alineatul (3), care prevede că cuantumul amenzii poate fi majorat atunci când este vorba despre o recidivă.

4.2. Propunere privind recunoașterea reciprocă [COM(2017) 796 final]**4.2.1. Articolul 4**

4.2.1.1. CESE își exprimă îndoiala cu privire la eficacitatea principiului în cauză, în special având în vedere faptul că articolul 4 alineatul (3) prevede că elaborarea declarației în discuție revine operatorilor economici, întrucât, pentru consumatori, această dispoziție este susceptibilă de a produce aceleași efecte ca și marcajul „CE”, care nu a împiedicat niciodată produsele considerate periculoase să circule pe piața internă, în pofida declarației respective.

4.2.1.2. CESE consideră că, în cazul în care operatorul economic nu furnizează declarația în cauză, fără a se aduce atingere alineatului (8), trebuie stabilit un termen rezonabil în care autoritățile să efectueze verificarea informațiilor privind conformitatea.

4.2.2. Articolul 5

4.2.2.1. CESE consideră, încă o dată, în special în ceea ce privește alineatul (5) de la prezentul articol, că este necesară includerea principiului precauției printre cerințele de analiză a produselor.

4.2.3. Articolul 6

4.2.3.1. Având în vedere drepturile consumatorilor, în special sănătatea și siguranța, precum și protecția mediului și a interesului public, CESE nu este de acord cu prezumția de siguranță instituită prin această dispoziție, întrucât consideră că atunci când un produs face obiectul analizei menționate la articolul 5, acesta nu poate fi pus în circulație atât timp cât autoritatea din statul membru în cauză nu a luat decizia finală.

Bruxelles, 23 mai 2018.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Luca JAHIER

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind evaluarea tehnologiilor medicale și de modificare a Directivei 2011/24/UE

[COM(2018) 51 final – 2018/0018 (COD)]

(2018/C 283/04)

Raportor: **Dimitris DIMITRIADIS**

Sesizare	Parlamentul European, 8.2.2018 Consiliu, 26.2.2018
Temei juridic	Articolul 114 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene
Secțiunea competentă	Secțiunea pentru piața unică, producție și consum
Decizia Biroului	5.12.2017
Data adoptării în sesiunea plenară	23.5.2018
Sesiunea plenară nr.	535
Rezultatul votului	172/2/3
(voturi pentru/voturi împotriva/ abțineri)	

1. Concluzii și recomandări

1.1. CESE este de acord cu faptul că, prin colaborarea în domeniul evaluării tehnologiilor medicale (ETM) la nivelul UE, pe o bază durabilă, se urmărește ca toate statele membre ale Uniunii să aibă de câștigat de pe urma unei eficiențe sporite, maximizând totodată valoarea adăugată.

1.2. CESE consideră că decizia Comisiei de a recurge la procedura legislativă de adoptare a unui regulament în detrimentul altor forme juridice este adecvată, întrucât aceasta este de natură să asigure o cooperare mai directă și mai intensă la nivelul statelor membre.

1.3. CESE nutrește convingerea că propunerea de regulament este în deplină concordanță cu obiectivele generale ale UE, printre care și buna funcționare a pieței interne, asigurarea unor sisteme de sănătate sustenabile și punerea în aplicare a unei agende ambițioase în materie de cercetare și inovare.

1.4. CESE este de acord cu afirmația potrivit căreia cheltuielile din domeniul sănătății pot crește în anii următori, având în vedere, în special, îmbătrânirea populației europene, creșterea numărului de boli cronice și recurgerea la noi tehnologii complexe, deși statele membre se confruntă, în același timp, cu constrângeri bugetare tot mai numeroase.

1.5. CESE ar pleda în favoarea utilizării stimulentei fiscale în anumite țări și a revizuirii în sens ascendent a pragului „de minimis” pentru ajutoarele de stat, însă această opțiune trebuie să rămână la latitudinea statelor membre.

1.6. CESE consideră că finanțarea publică este foarte importantă pentru ETM, iar acest aspect ar putea fi consolidat fără îndoială prin inițiative comune de cooperare și prin evitarea duplicării eforturilor.

1.7. CESE consideră că statele membre ar trebui să sprijine și să finanțeze idei și inițiative relevante care provin de la întreprinderi nou-înființate.

1.8. CESE consideră că propunerea ar trebui să aducă beneficii atât IMM-urilor, cât și întreprinderilor economiei sociale care își desfășoară activitatea în acest sector, dat fiind că va reduce sarcinile administrative și costurile de conformare care le revin în prezent, având în vedere că trebuie să transmită mai multe dosare pentru a răspunde diferitelor cerințe naționale în materie de ETM, însă nu este de acord ca ele să nu facă obiectul unor dispoziții specifice.

1.9. CESE propune ca regulamentul să facă trimitere la măsuri de prevenire, cum ar fi, de exemplu, sprijinirea spitalelor în ceea ce privește controlul, prevenirea și limitarea infecțiilor nosocomiale, și sugerează ca domeniul său de aplicare să fie extins sau completat cu dispoziții în acest sens.

2. Context

2.1. Propunerea de regulament survine după mai mult de douăzeci de ani de cooperare voluntară în domeniul evaluării tehnologiilor medicale (ETM). În urma adoptării Directivei privind asistența medicală transfrontalieră (Directiva 2011/24/UE) ⁽¹⁾, în 2013, a fost înființată la nivelul UE o rețea privind ETM bazată pe voluntariat, compusă din diferite agenții și organisme naționale responsabile de ETM, care are rolul de a oferi orientări privind strategia și politica în materie de cooperare științifică și tehnică la nivelul Uniunii.

2.2. Aceste activități au fost completate de trei acțiuni comune consecutive vizând ETM ⁽²⁾ și au oferit Comisiei și statelor membre posibilitatea de a crea o bază solidă de cunoștințe cu privire la metodologii și la schimbul de informații referitoare la evaluarea tehnologiilor medicale.

2.3. Colaborarea în domeniul ETM, pe o bază durabilă, la nivelul UE, urmărește să ofere certitudinea faptului că toate statele membre ale UE pot beneficia de o îmbunătățire a eficienței, maximizând totodată valoarea adăugată. Consolidarea cooperării în acest domeniu la nivelul UE este larg susținută de către părțile implicate, care sunt interesate ca pacienții să aibă acces rapid la tratamente, la medicamente și la produse medicale inovatoare, dacă acestea aduc plusvaloare, fiind în măsură să demonstreze astfel că UE nu reprezintă numai o uniune economică, ci și un grup de țări preocupate de oameni, în primul rând. Părțile interesate și cetățenii care au participat la consultarea publică organizată de Comisie și-au exprimat sprijinul într-un mod impresionant, având în vedere că au recunoscut, aproape în unanimitate (98 %), utilitatea ETM, și că 87 % dintre aceștia au fost de acord că cooperarea la nivelul UE în domeniul ETM ar trebui să continue și după 2020 ⁽³⁾.

3. Probleme sau deficiențe examinate de propunere în vederea soluționării lor

3.1. CESE este de acord cu constatarea, formulată în urma amplului proces de consultare, potrivit căreia, în prezent, accesul tehnologiilor inovatoare pe piață este obstrucționat și distorsionat din cauza diferențelor dintre procesele sau metodologiile administrative aplicate la nivel național sau regional și a cerințelor existente la nivelul UE în ceea ce privește ETM, impuse de diferitele legislații și practici naționale. Acesta este motivul care a determinat Comisia să prezinte o propunere de regulament, având în vedere că este cea mai adecvată abordare legislativă.

3.2. De asemenea, CESE este de acord cu constatarea potrivit căreia situația actuală contribuie și la o lipsă de predictibilitate pentru întreprinderi și la costuri mai mari pentru industrie și IMM-uri, conduce la întârzieri în ceea ce privește accesul la noile tehnologii și are efecte negative asupra inovării. Pentru a ilustra lipsa de armonizare care caracterizează situația actuală, putem menționa documentul publicat de „Institutul pentru competitivitate” I-Com ⁽⁴⁾ care, la pagina 49, face trimitere la Organizația Europeană a Consumatorilor (*Bureau européen des unions de consommateurs – BEUC*) și subliniază că „anumite organisme implicate în ETM pun evaluările la dispoziția publicului, direct sau la cerere, în timp ce altele le consideră confidențiale. În plus, unele organisme de evaluare a tehnologiilor medicale acceptă studiile de observație pentru a evalua valoarea unui medicament, în timp ce altele le resping. Acest lucru este important, deoarece, așa cum arată BEUC, literatura de specialitate existentă indică faptul că aceste date sunt mai puțin fiabile decât cele furnizate de trialuri randomizate și profilurile de eficacitate a medicamentelor. Cu toate că aceste diferențe nu afectează în mod direct activitatea BEUC, ele pot contribui la suprapunerea lucrărilor și implică un cost ridicat pentru statele membre. Este, prin urmare, importantă atât sensibilizarea consumatorilor cu privire la importanța HTA, cât și contribuția pacienților și utilizatorilor finali. În sfârșit, BEUC consideră că, chiar dacă o evaluare a tehnologiilor medicale comună și cuprinzătoare ar putea avea o utilitate semnificativă, aceasta ar trebui adaptată la diferitele cadre naționale de reglementare a asistenței medicale. Așa cum a arătat experiența de decenii de cooperare a UE în cadrul proiectelor ETM, aceste chestiuni nu au fost abordate în mod adecvat prin abordarea pur voluntară a activității comune, așa cum s-a întâmplat până în prezent.

3.3. Cooperarea actuală în domeniul ETM la nivelul UE se confruntă, de asemenea, cu o lipsă de sustenabilitate, având în vedere că este finanțată doar pe termen scurt, iar finanțarea trebuie asigurată și renegociată pentru fiecare ciclu financiar. Deși relațiile de cooperare create în contextul acțiunilor comune și al rețelei ETM au ilustrat beneficiile cooperării la nivel european în ceea ce privește înființarea unei rețele profesionale, crearea unor instrumente și metodologii de cooperare și realizarea unor evaluări comune-pilot, acest model de cooperare nu a contribuit la eliminarea fragmentării sistemelor naționale și a redundanței eforturilor ⁽⁵⁾.

⁽¹⁾ Directiva 2011/24/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 9 martie 2011 privind aplicarea drepturilor pacienților în cadrul asistenței medicale transfrontaliere (JO L 88, 4.4.2011).

⁽²⁾ Acțiunea comună 1 a rețelei EUnetHTA, în 2010-2012, Acțiunea comună 2 a rețelei EUnetHTA, în 2012-2015, și Acțiunea comună 3 a rețelei EUnetHTA, pentru perioada 2016-2019. A se vedea: <http://www.eunetha.eu/>.

⁽³⁾ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-486_ro.htm

⁽⁴⁾ <http://www.astrid-online.it/static/upload/7787/7787e169a7f0afc63221153a6636c63f.pdf>.

⁽⁵⁾ <http://www.eunetha.eu/wp-content/uploads/2018/01/FINAL-Project-Plan-WP4-CA-TAVI-v3.pdf>.

3.4. Având în vedere că fiabilitatea oricărui mecanism nou trebuie testată conform principiilor independenței și libertății de exprimare a părților interesate, exclusiv pe baza unor criterii științifice, deontologice, etice și imparțiale, obiectivele urmărite de această inițiativă vor putea fi îndeplinite cum se cuvine printr-o cooperare consolidată în domeniul ETM care se va desfășura la nivelul Uniunii, în temeiul acestor principii. Această abordare va permite într-adevăr să se soluționeze problema fragmentării actuale a sistemelor naționale de ETM (și anume diferențele procedurale și metodologice care afectează accesul pe piață), consolidând în același timp cooperarea la alte niveluri esențiale pentru ETM: de exemplu, în țările care se confruntă cu dificultăți pentru că nu dispun de registre de pacienți, ar trebui elaborate planuri naționale de acțiune pentru toate patologiiile, pentru a accelera activitatea respectivelor ministere ale sănătății, ținând cont de cele mai bune practici în vigoare în alte țări europene. Este o abordare care, în vederea luării unei decizii științifice, ia în considerare și valorile și prioritățile sociale.

3.5. CESE subliniază necesitatea de a recunoaște inovarea tehnologică în sectorul sănătății, inclusiv în cadrul activităților de îngrijire la nivel local în afara cadrului spitalicesc. Având în vedere îmbătrânirea populației⁽⁶⁾, creșterea numărului de boli cronice și pierderea autonomiei, este imperios necesar ca tehnologiile și metodele de intervenție pentru asistența la domiciliu să devină mai specializate și să fie utilizate mai eficient. De asemenea, va fi necesar să se prevadă programe specifice ETM, pentru a îmbunătăți această îngrijire și prestațiile la domiciliu, nu numai prin utilizarea noilor tehnologii și a telemedicinei, ci și printr-o creștere generală a calității serviciilor de îngrijire profesionale.

3.6. În acest sens, CESE subliniază că, foarte adesea, acest sector al serviciilor de asistență medicală furnizate cetățenilor europeni a fost dezvoltat și gestionat de întreprinderi inovatoare ale economiei sociale, a căror poziție în cadrul sectorului trebuie recunoscută și care trebuie să fie mai bine valorificate.

4. Rezultatele preconizate ale acestei propuneri specifice

4.1. Propunerea de regulament al UE privind ETM urmărește îmbunătățirea disponibilității tehnologiilor medicale inovatoare pentru pacienții din Uniune, o mai bună utilizare a resurselor disponibile și îmbunătățirea predictibilității pentru întreprinderi.

4.2. CESE consideră că decizia Comisiei de a recurge la procedura legislativă de adoptare a unui regulament în detrimentul altor forme juridice este adecvată, întrucât aceasta este de natură să asigure o cooperare mai directă și mai intensă la nivelul statelor membre. Cu toate acestea, obligația de a utiliza evaluarea clinică comună în cazul în care tehnologia a făcut obiectul unei astfel de evaluări nu garantează faptul că statele membre vor dispune de un sistem de ETM relevant și viabil pentru luarea deciziilor. Pentru anumite categorii de ETM, soluția constă într-adevăr într-o cooperare voluntară, așa cum prevede articolul 19. Având în vedere că, dacă se dorește realizarea ETM într-o perioadă scurtă de timp, este posibil să se compromită calitatea acesteia, devine esențială punerea în aplicare a articolului 29 din propunerea de regulament, privind evaluarea și monitorizarea.

4.3. Scopul propunerii de regulament este de a asigura faptul că metodologiile și procedurile aplicabile ETM vor deveni mai predictibile în întreaga UE și că evaluările clinice comune nu vor fi repetate în mod inutil la nivel național, pentru evitarea suprapunerilor și discrepanțelor. După cum se prezintă în detaliu în raportul de evaluare a impactului, se consideră că opțiunea preferată este cea care permite atingerea obiectivelor de politică în modul cel mai eficient și mai eficient, respectând totodată principiile subsidiarității și proporționalității. Aceasta permite realizarea optimă a obiectivelor pieței interne prin promovarea convergenței în ceea ce privește procedurile și metodologiile, reducând redundanța activităților (de exemplu, a evaluărilor clinice) și, prin urmare, riscul unor rezultate divergente, contribuind astfel la o mai mare disponibilitate a tehnologiilor medicale inovatoare pentru pacienți. Cu toate acestea, deoarece accesul și utilizarea tehnologiilor nu sunt identice în toate statele membre, nevoile în materie de ETM variază, în special în ceea ce privește standardele de asistență medicală. Această nevoie de analize complementare devine și mai stringentă în lipsa comparației directe sau odată cu recursul la criterii intermediare în studiile clinice care sunt utilizate pentru acordarea autorizațiilor de introducere pe piață. În consecință, s-ar putea ca obligația de a recurge la o ETM comună să nu fie pe deplin realizabilă și poate că ar trebui să se aplice în continuare principiul utilizării sale voluntare, după cum s-a arătat anterior, în ceea ce privește anumite categorii ale acestei evaluări. Prin urmare, este important să se clarifice că, în conformitate cu articolul 34, statele membre pot să efectueze o evaluare clinică utilizând alte mijloace decât cele prevăzute la capitolul III din acest regulament, pentru a garanta că statele membre dispun în continuare de posibilitatea de a face evaluări suplimentare adaptate, acolo unde este necesar.

4.4. CESE este de acord că propunerea de regulament oferă statelor membre un cadru sustenabil, care le permite să își pună în comun expertiza și să consolideze procesul decizional bazat pe dovezi și care sprijină eforturile lor de a asigura sustenabilitatea sistemelor naționale de sănătate. Opțiunea preferată este, de asemenea, eficientă din punctul de vedere al costurilor, întrucât costurile sunt compensate în mare măsură prin economiile pe care le realizează statele membre,

⁽⁶⁾ http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/european_economy/2015/pdf/ee3_en.pdf (în limba engleză).

întreprinderile din sector și IMM-urile, ca urmare a punerii în comun a resurselor, a evitării redundanței activităților și a îmbunătățirii predictibilității mediului de afaceri. Propunerea include dispoziții privind utilizarea instrumentelor, a procedurilor și a metodologiilor comune din domeniul ETM în întreaga UE și definește, în vederea colaborării statelor membre la nivelul Uniunii, următorii patru piloni:

4.4.1. **evaluări clinice comune**, axate pe tehnologii medicale mai inovatoare și potențial benefice, oferind cea mai mare valoare adăugată pentru UE;

4.4.2. **consultări științifice comune**, pe baza cărora dezvoltatorii de tehnologii medicale pot solicita avizul autorităților din domeniul ETM cu privire la tipul de date și la dovezile care pot fi solicitate în cadrul unei ETM;

4.4.3. **identificarea tehnologiilor medicale emergente**, care urmărește să ofere certitudinea faptului că tehnologiile cele mai promițătoare pentru sănătatea pacienților și pentru sistemele de sănătate sunt identificate într-o etapă timpurie și luate în considerare în cadrul activităților comune;

4.4.4. **cooperarea voluntară** în domenii care nu intră în sfera cooperării obligatorii, precum domeniul tehnologiilor medicale, altele decât medicamentele și dispozitivele medicale (procedurile chirurgicale, de exemplu) sau aspecte economice legate de tehnologiile medicale.

5. Ce opțiuni legislative și nelegislative au fost luate în considerare? Există o opțiune preferată sau nu?

5.1. CESE consideră că propunerea de regulament este în deplină concordanță cu obiectivele generale ale UE, printre care și buna funcționare a pieței interne, asigurarea unor sisteme de sănătate sustenabile și punerea în aplicare a unui program ambițios în materie de cercetare și inovare.

5.1.1. Pe lângă faptul că este în concordanță cu aceste obiective strategice ale UE, propunerea este și conformă și complementară cu legislația actuală a UE privind medicamentele și dispozitivele medicale ⁽⁷⁾. De exemplu, deși procesul de reglementare și procesul ETM vor fi în continuare clar delimitate, întrucât au obiective diferite, prin schimbul reciproc de informații și printr-o mai bună aliniere a calendarului procedurilor, va fi posibil să se creeze sinergii între evaluările clinice comune propuse și autorizarea centralizată în vederea introducerii pe piață a medicamentelor ⁽⁸⁾.

5.2. Propunerea se bazează pe articolul 114 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE).

5.2.1. Articolul 114 din TFUE permite adoptarea de măsuri pentru apropierea dispozițiilor stabilite prin acte cu putere de lege și acte administrative în statele membre, cu condiția ca ele să fie necesare pentru instituirea sau funcționarea pieței interne, asigurând în același timp un nivel înalt de protecție a sănătății publice.

5.2.2. În plus, articolul 114 din TFUE oferă un temei juridic corespunzător având în vedere obiectivele propunerii, și anume de a elimina unele dintre divergențele existente în cadrul pieței interne a tehnologiilor medicale, divergențe cauzate de diferențele metodologice și procedurale dintre evaluările clinice efectuate în statele membre, precum și de a remedia redundanța considerabilă a acestor evaluări la nivelul UE.

5.2.3. În conformitate cu articolul 114 alineatul (3) din TFUE, la elaborarea propunerii a fost luat în considerare obiectivul atingerii unui nivel înalt de protecție a sănătății umane, preconizându-se că ea va îmbunătăți disponibilitatea unor tehnologii medicale inovatoare pentru pacienții din UE.

5.3. Orice propunere legislativă ar trebui să fie conformă și cu articolul 168 alineatul (7) din TFUE, în temeiul căruia Uniunea respectă responsabilitățile statelor membre în ceea ce privește definirea politicii lor de sănătate, precum și organizarea și prestarea de servicii de sănătate și de îngrijire medicală. Această obligație include deciziile privind nivelurile la care se stabilesc prețurile și rambursarea, care nu intră sub incidența inițiativei care face obiectul examinării.

5.3.1. Deși este foarte clar că statele membre ale UE vor fi în continuare responsabile, pe de o parte, de evaluarea aspectelor neclinice ale tehnologiilor medicale, de exemplu, aspectele economice, sociale și etice și, pe de altă parte, de procesul decizional privind stabilirea prețurilor acestora și rambursarea lor, CESE propune să se examineze, inclusiv în

⁽⁷⁾ Printre actele legislative relevante se numără Directiva 2001/83/CE, Regulamentul (CE) nr. 726/2004, Regulamentul (UE) nr. 536/2014, Regulamentul (UE) 2017/745 și Regulamentul (UE) 2017/746.

⁽⁸⁾ De remarcat că necesitatea unor sinergii îmbunătățite a fost recunoscută, de asemenea, de statele membre în Documentul de reflecție privind rețeaua ETM intitulat „Sinergii între aspectele de reglementare și cele legate de ETM privind produsele farmaceutice”, precum și de EUnetHTA și EMA (Agenția Europeană pentru Medicamente), în raportul lor comun, intitulat „Raport privind punerea în aplicare a planului de lucru pe trei ani al EMA-EUnetHTA, în perioada 2012-2015”.

cadrul unui studiu separat, posibilitatea de a institui o politică tarifară comună în cadrul UE, pentru a asigura transparența și accesibilitatea pentru întreaga populație, în ceea ce privește medicamentele, dispozitivele medicale și produsele pentru diagnostic *in vitro* în general, **în special atunci când acestea au făcut obiectul unei ETM**, obiectivul fiind îmbunătățirea accesibilității pentru cetățenii europeni și prevenirea exporturilor sau a importurilor paralele, bazate doar pe preț. Astfel, acest demers ar contribui la sprijinirea eficientă a activității comisiilor naționale competente în gestionarea registrului sau a observatorului prețurilor maxime acceptabile care există în unele țări, în special pentru dispozitivele medicale.

5.4. Cu toate că în expunerea de motive se afirmă că „termenul «tehnologie medicală» trebuie înțeles în sens larg și cuprinde medicamente, dispozitive medicale sau proceduri medicale și chirurgicale, precum și măsuri de prevenire, diagnosticare sau tratament al bolilor, utilizate în domeniul asistenței medicale”, evaluările clinice comune sunt limitate la „medicamentele care fac obiectul procedurii de autorizare centralizată a introducerii pe piață, substanțele active noi și produsele existente pentru care autorizația de introducere pe piață este extinsă la o nouă indicație terapeutică; și [la] anumite clase de dispozitive medicale și de dispozitive medicale pentru diagnostic *in vitro*, pentru care grupurile de experți relevante stabilite în conformitate cu Regulamentele (UE) 2017/745 și 2017/746 și-au exprimat avizele sau punctele de vedere și care au fost selectate de către grupul de coordonare instituit în temeiul prezentului regulament”.

5.5. Pentru a preveni bolile degenerative, dar și pentru a diminua spitalizarea abuzivă a persoanelor în vârstă și a celor dependente, este necesar să se inițieze măsuri și acțiuni care sporesc calitatea îngrijirii și a asistenței și care conduc, prin urmare, la sporirea siguranței pacienților și a bunăstării acestora.

5.5.1. CESE propune să se facă trimitere la măsuri de prevenire, cum ar fi, de exemplu, sprijinirea spitalelor în ceea ce privește prevenirea și reducerea infecțiilor nosocomiale, și sugerează ca domeniul său de aplicare să fie extins cu dispoziții în acest sens. Acest exemplu concret vizează aproximativ 37 000 de persoane⁽⁹⁾ care mor anual în Europa din cauza unei infecții nosocomiale; or, cu toate că siguranța pacienților și calitatea serviciilor de sănătate trebuie îmbunătățită de urgență, insistând asupra prevenirii infecțiilor nosocomiale și asupra utilizării raționale a antibioticelor. Studiile efectuate până în prezent se limitează numai la nivelul național, dar pun în evidență toate deficiențele pentru care propunerea în cauză intenționează să ofere soluții.

6. La ce sumă se ridică costurile opțiunii preferate?

6.1. CESE consideră că opțiunea preferată este eficientă din punctul de vedere al costurilor, întrucât cheltuielile pe care le presupune sunt semnificativ mai mici decât economiile realizate de statele membre și de întreprinderile din sector⁽¹⁰⁾, ca urmare a punerii în comun a resurselor, a evitării redundanței activităților și a îmbunătățirii predictibilității mediului de afaceri.

Pentru a garanta că sunt disponibile resurse suficiente⁽¹¹⁾ pentru activitățile comune prevăzute de propunerea de regulament, CESE este de acord cu ideea alocării de fonduri pentru activitățile comune și pentru cooperare voluntară, precum și pentru cadrul de sprijin destinat acestor activități. Fondurile ar trebui să acopere costurile întocmirii rapoartelor privind evaluările clinice comune și consultările științifice comune. De asemenea, statele membre ar trebui să aibă posibilitatea de a detașa experți naționali la Comisie pentru a sprijini secretariatul grupului de coordonare, astfel cum se menționează la articolul 3.

6.2. Costurile controalelor sunt incluse în cheltuielile prevăzute pentru exercițiul de identificare a noilor tehnologii emergente care urmează să fie evaluate la nivelul UE și pentru evaluările clinice comune. Cooperarea cu organismele responsabile pentru medicamente și dispozitive medicale va reduce la minimum riscurile de erori în procesul elaborării programului de lucru al grupului de coordonare însărcinat cu monitorizarea. După cum subliniază și Comisia, grupul de coordonare va fi compus din reprezentanți naționali ai organismelor de ETM, în timp ce subgroupurile vor fi formate din experți tehnici, care efectuează evaluări. De asemenea, sunt prevăzute programe de formare a lucrătorilor din cadrul autorităților naționale de ETM, pentru a garanta că statele membre mai puțin experimentate îndeplinesc cerințele în acest domeniu. Totuși, acest aspect nu este menționat în mod expres în textul propunerii.

⁽⁹⁾ <http://www.cleoresearch.org/en/>.

⁽¹⁰⁾ Economii realizate în ceea ce privește costurile aferente evaluărilor comune (Agenția Executivă pentru Cercetare, REA) se pot ridica la 2,67 milioane EUR pe an.

⁽¹¹⁾ Costul total al opțiunii preferate a fost estimat la aproximativ 16 milioane EUR.

6.3. În total, cheltuielile cu asistența medicală publică și privată în UE se ridică la aproximativ 1 300 miliarde EUR pe an⁽¹²⁾, dintre care 220 de miliarde EUR pentru produse farmaceutice⁽¹³⁾, iar 100 de miliarde pentru dispozitive medicale⁽¹⁴⁾. Astfel, cheltuielile de sănătate reprezintă, în medie, aproximativ 10 % din PIB-ul UE⁽¹⁵⁾.

6.4. CESE este de acord cu afirmația potrivit căreia cheltuielile din domeniul sănătății pot crește în următorii ani, având în vedere, în special, îmbătrânirea populației europene, creșterea numărului de boli cronice și recurgerea la noi tehnologii complexe, deși statele membre se confruntă, în același timp, cu constrângeri bugetare tot mai numeroase.

6.5. În plus, CESE consideră că, în contextul acestor evoluții, va trebui ca statele membre să consolideze în continuare eficacitatea bugetelor pentru sănătate, concentrându-se pe tehnologii eficiente și menținând, în același timp, stimulentele pentru inovare⁽¹⁶⁾.

6.6. CESE ar sprijini utilizarea stimulentei fiscale în anumite țări, precum și o eventuală revizuire în sens ascendent a pragurilor „*de minimis*” pentru ajutoarele de stat. O propunere care ar trebui luată în considerare este de a examina posibilitatea revizuirii în sens ascendent a pragurilor „*de minimis*” pentru ajutoarele de stat de la nivelul actual de 200 000 EUR, la cel puțin 700 000 EUR pentru IMM-urile active în domeniul sănătății și al asistenței sociale, impunând totodată întreprinderilor implicate cerințe suplimentare de calitate, precum elaborarea de proiecte care necesită colaborarea mai multora dintre acestea, realizarea de investiții în cercetare și inovare sau reinvestirea pe plan intern a tuturor profiturilor realizate. Aceste dispoziții ar putea fi utilizate pentru a încuraja IMM-urile și întreprinderile din economia socială să investească mai mult în cercetare, inovare și dezvoltarea cooperării în rețea⁽¹⁷⁾. De asemenea, CESE consideră că statele membre ar trebui să sprijine și să finanțeze idei și inițiative relevante care provin de la întreprinderi nou-înființate.

6.7. CESE consideră că finanțarea publică este foarte importantă pentru ETM, iar acest aspect ar putea fi consolidat fără îndoială prin inițiative comune de cooperare și prin evitarea duplicării eforturilor. Conform estimărilor, pentru fiecare ETM efectuată într-o țară se înregistrează costuri de aproximativ 30 000 EUR pentru organismele naționale și de 100 000 EUR pentru sectorul sănătății⁽¹⁸⁾. Presupunând că zece state membre efectuează o ETM pentru aceeași tehnologie și că aceste activități sunt înlocuite cu un raport comun, ar fi posibil să se realizeze economii de până la 70 % din aceste sume, chiar dacă, în mod ipotetic, costul unei evaluări comune este de trei ori mai mare decât cel al unui raport național unic, având în vedere necesitatea unei coordonări sporite. Mijloacele acestea vor putea fi economisite sau redistribuite către alte activități legate de ETM. Totuși, având în vedere costul foarte ridicat aferent noilor tehnologii, este esențial ca ETM utilizată de către un stat membru pentru a decide rambursarea unei tehnologii să conțină arsenalul său terapeutic la nivel național. Pentru tratamentele oncologice, de exemplu, care presupun, în general, costuri ce depășesc 100 000 EUR pe pacient, o evaluare clinică necorespunzătoare va costa mult mai mult decât sumele economisite prin evaluarea comună. Desigur, trebuie remarcat că Coaliția Europeană a Pacienților Bolnavi de Cancer (ECPC) salută propunerea care face obiectul examinării și

⁽¹²⁾ Date ale Eurostat. Din documentul de lucru al serviciilor Comisiei *Industria farmaceutică, un sector strategic pentru economia europeană*, DG GROW, 2014.

Eurostat, Cheltuielile furnizorilor de servicii de asistență medicală, pentru toate statele membre, date din 2012 sau cele mai recente date disponibile. Pentru Irlanda, Italia, Malta și Regatul Unit, aceste cifre sunt completate de date privind sănătatea furnizate de OMS (la cursul de schimb anual al BCE).

⁽¹³⁾ Date ale Eurostat, în: DG GROW SWP 2014: *Pharmaceutical Industry: A Strategic Sector for the European Economy* („Industria farmaceutică, un sector strategic pentru economia europeană”).

⁽¹⁴⁾ Comunicarea intitulată „*Dispozitive medicale și dispozitive medicale pentru diagnostic in vitro sigure, eficiente și inovatoare în beneficiul pacienților, consumatorilor și cadrelor medicale*”, COM(2012) 540 final. Estimare realizată de Banca Mondială, EDMA, Espicom și Eucomed.

⁽¹⁵⁾ Comisia Europeană. *European Semester Thematic Fiche: Health and Health systems*, 2015. (Fișă tematică a CE privind semestrul european: Sănătatea și sistemele de sănătate, 2015). Direcția Generală Afaceri Economice și Financiare (ECFIN), „*Cost-containment policies in public pharmaceutical spending in the EU*” (Politici de control al costurilor în domeniul cheltuielilor farmaceutice publice în UE), 2012. A se vedea, de asemenea http://ec.europa.eu/smart-regulation/roadmaps/docs/2016_sante_144_health_technology_assessments_en.pdf (în limba engleză).

⁽¹⁶⁾ Direcția Generală Afaceri Economice și Financiare (ECFIN), *Cost-containment policies in public pharmaceutical spending in the EU* („Politici de control al costurilor în domeniul cheltuielilor farmaceutice publice în UE”), 2012.

⁽¹⁷⁾ În prezent, Regulamentul (UE) nr. 1407/2013 stabilește un plafon de 200 000 EUR pentru o perioadă de trei ani, pentru ajutoarele de stat care pot fi acordate întreprinderilor, inclusiv sub formă de scutiri fiscale. Pentru a face față crizei economice, în 2008 UE a ridicat acest plafon, în mod provizoriu, la 500 000 EUR, în cadrul acțiunii sale intitulate „plan de redresare”. Ar trebui să se recunoască faptul că cererea tot mai mare de servicii de sănătate, în special pentru persoanele dependente, va constitui una dintre componentele principale ale cheltuielilor pentru sistemele de sănătate din statele membre și, prin urmare, ar fi oportun să se prevadă un regim specific pentru acordarea de stimulente și de ajutoare în acest domeniu, în special pentru întreprinderile care activează în domeniul prestării de asistență socială la nivel local.

⁽¹⁸⁾ DG ECFIN, *Raportul din 2015 privind îmbătrânirea populației*, 2015. OCDE (2015). *Pharmaceutical expenditure and policies: past trends and future challenges* (Cheltuieli și politici farmaceutice: tendințe din trecut și viitoare provocări).

subliniază faptul că „prin evitarea dublării eforturilor, evaluările clinice comune care au devenit obligatorii vor elimina riscul de a se ajunge la rezultate divergente și, astfel, vor reduce la minimum întârzierile în ceea ce privește accesul la noile terapii”⁽¹⁹⁾. În plus, *International Association of Mutual Benefit Organisations* (Asociația internațională a organizațiilor de avantaj reciproc – AIM, o organizație internațională a ONG-urilor din domeniul asistenței medicale) „constată cu satisfacție faptul că Comisia Europeană propune ca colaborarea la nivelul UE în domeniul ETM să dobândească un caracter mai permanent”. [...] Cu toate acestea, își exprimă temerea că, prin stabilirea unei singure evaluări clinice în UE, noul sistem încurajează realizarea acestor ETM cât mai curând posibil, riscând, astfel, să aducă atingere calității asistenței medicale și siguranței acesteia⁽²⁰⁾.

6.8. Întrucât se preconizează că consecințele bugetare ale propunerii se vor face simțite abia din anul 2023, contribuția din bugetul UE de după 2020 va fi discutată în cadrul pregătirii propunerilor Comisiei pentru următorul cadru financiar multianual (CFM) și va reflecta rezultatul negocierilor privind CFM de după 2020.

6.9. Prin interesele economice considerabile, sectorul tehnologiei medicale este predispus la conflicte de interese. Este foarte important ca ETM să fie organizată într-un mod obiectiv, independent și transparent.

7. Care va fi impactul asupra IMM-urilor și asupra microîntreprinderilor?

7.1. Propunerea este relevantă pentru întreprinderile mici și mijlocii (IMM-uri), care sunt deosebit de importante în sectorul dispozitivelor medicale, astfel cum se subliniază la punctul 4.2. Totuși, nu sunt prevăzute dispoziții specifice pentru microîntreprinderi, deoarece se preconizează că nu vor juca un rol major în ceea ce privește introducerea de noi tehnologii medicale pe piață. CESE consideră că propunerea ar trebui să aducă beneficii atât IMM-urilor, cât și întreprinderilor sociale care își desfășoară activitatea în acest sector, dat fiind că va reduce sarcinile administrative și costurile de conformare care le revin în prezent, având în vedere că trebuie să transmită mai multe dosare pentru a răspunde diferitelor cerințe naționale în materie de ETM, însă nu este de acord ca ele să nu facă obiectul unor dispoziții specifice. Îndeosebi evaluările clinice și consultările științifice comune prevăzute în propunere ar spori predictibilitatea comercială pentru industrie. Acest aspect este relevant în special pentru IMM-uri și pentru întreprinderile sociale, care au în general un portofoliu de produse mai mic, precum și resurse și capacități specializate mai limitate în domeniul ETM. De remarcat faptul că propunerea nu prevede redevențe pentru evaluări clinice și consultări științifice comune, factor, de asemenea, foarte important din punctul de vedere al ocupării forței de muncă, în contextul combaterii șomajului. Se preconizează că îmbunătățirea predictibilității mediului de afaceri, ca urmare a activităților comune desfășurate în domeniul ETM în întreaga UE, va avea un impact pozitiv asupra competitivității în sectorul tehnologiilor medicale din UE. Infrastructura informatică prevăzută în propunere se întemeiază pe utilizarea de instrumente informatice-standard (de exemplu, baze de date, schimb de documente, publicare pe internet), bazându-se pe instrumente care au fost deja dezvoltate de acțiunile comune ale rețelei EUnetHTA.

7.2. Un stimulent financiar foarte important pentru IMM-uri ar putea consta în a le încuraja să participe, după 2020, la programele europene de finanțare a dezvoltării, în temeiul cadrelor de referință strategice naționale. Actualele programe ale cadrului de referință strategic național pentru perioada 2014-2020 cuprind dispoziții specifice privind activitățile de cercetare și de dezvoltare care vizează combaterea sărăciei și a șomajului.

7.2.1. CESE consideră că aceste programe ar trebui nu numai să fie menținute, ci și să fie extinse în cadrul mai larg al principiilor din propunerea de regulament și să facă din aceasta un instrument de stimulare a cercetării și a dezvoltării, precum și a spiritului inovator. Propunerea nu menționează țările terțe, însă CESE consideră că nu ar trebui exclusă din cadrul ei cooperarea cu acele țări cu care a fost încheiată o convenție bilaterală. În cele din urmă, totul depinde de utilizatorul final și de alegerile pe care le face acesta.

Bruxelles, 23 mai 2018.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Luca JAHIER

⁽¹⁹⁾ [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2018/614772/EPRS_BRI\(2018\)614772_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2018/614772/EPRS_BRI(2018)614772_EN.pdf)

⁽²⁰⁾ <https://www.aim-mutual.org/wp-content/uploads/2018/02/AIM-on-HTA.pdf>

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de directivă a Consiliului de modificare a Directivei 2006/112/CE în ceea ce privește cotele taxei pe valoarea adăugată

[COM(2018) 20 final – 2018/0005(CNS)]

propunerea de directivă a Consiliului de modificare a Directivei 2006/112/CE privind sistemul comun al taxei pe valoarea adăugată în ceea ce privește regimul special pentru întreprinderile mici

[COM(2018) 21 final – 2018/0006 (CNS)]

propunerea modificată de regulament al Consiliului de modificare a Regulamentului (UE) nr. 904/2010 privind măsuri de consolidare a cooperării administrative în domeniul taxei pe valoarea adăugată

[COM(2017) 706 final – 2017/0248 (CNS)]

propunere de directivă a Consiliului de modificare a Directivei 2006/112/CE privind sistemul comun al taxei pe valoarea adăugată, în ceea ce privește obligația de respectare a cotei standard minime

[COM(2017) 783 final – 2017/0349 (CNS)]

(2018/C 283/05)

Raportor: **domnul Petru Sorin DANDEA**

Sesizare	Consiliul Uniunii Europene, 15.12.2017, 9.1.2018, 5.2.2018
Temei juridic	Articolul 113 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene
Secțiunea competentă	Secțiunea pentru uniunea economică și monetară și coeziune economică și socială
Data adoptării în secțiune	26.3.2018
Data adoptării în sesiunea plenară	23.5.2018
Sesiunea plenară nr.	535
Rezultatul votului	198/5/10
(voturi pentru/voturi împotriva/abțineri)	

1. Concluzii și recomandări

1.1. CESE salută propunerea Comisiei și recomandă statelor membre adoptarea și implementarea rapidă a acesteia, având în vedere faptul că fragmentarea excesivă a regimului TVA la nivelul pieței interne ridică bariere nejustificate în dezvoltarea întreprinderilor mici.

1.2. CESE este de acord cu obiectivul Comisiei ca măsurile incluse în prezentul pachet să fie în beneficiul consumatorului final. CESE consideră însă că cotele reduse și scutirile aplicate în temeiul articolului 98 alineatele (1) și (2) din propunerea de directivă 2018/0005 (CNS) trebuie aplicate în primul rând în scopul realizării, în mod coerent, a unui obiectiv de interes general. Un astfel de obiectiv este urmărit uneori (de exemplu, în cazul serviciilor de asistență socială și educative), de organisme intermediare, care nu sunt consumatori finali. De asemenea, CESE consideră că, prin creșterea pragurilor, sistemul ar trebui să devină accesibil nu doar microîntreprinderilor, ci și întreprinderilor mici și mijlocii.

1.3. CESE este de acord cu propunerea Comisiei de a stabili o „listă negativă” a produselor și serviciilor pentru care nu se aplică reducerile prevăzute în proiectul de directivă, dar atrage atenția că această listă nu ar trebui să aducă atingere în mod nejustificat libertății statelor membre de a stabili cote reduse pentru anumite produse de interes general. Ar trebui ca statele membre să dispună în continuare de posibilitatea de a aplica cote reduse pentru acele produse care beneficiază de cote reduse, în conformitate cu derogările stabilite în Directiva 2006/112/CE.

1.4. Comisia consideră că regimul de cote reduse nu ar trebui aplicat bunurilor și serviciilor care constituie element de intrare intermediar. CESE consideră că această abordare creează dificultăți de interpretare, de exemplu în gestionarea serviciilor complexe, în special a serviciilor furnizate de rețele de întreprinderi, de clustere și de consorții. Astfel, pot apărea interpretări ambigue atunci când un serviciu prestat de o întreprindere dintr-un grup este plătit întreprinderii-mamă care ulterior îl refacturează celei care a efectuat serviciul. Dacă, în această situație, nu este aplicată aceeași cotă preferențială, are loc o creștere a costurilor care, în final, chiar dacă în mod indirect, afectează utilizatorul final.

1.5. CESE consideră că obiectivele ambițioase fixate de Comisie în cadrul acestui pachet de reglementări vor putea fi atinse numai în măsura în care statele membre fac eforturile necesare pentru adoptarea sistemului definitiv de TVA într-o perioadă de timp rezonabilă.

1.6. CESE este de acord cu propunerea Comisiei de a permite statelor membre să utilizeze două cote reduse de minimum 5 %, precum și o cotă redusă mai mică de 5 %, și consideră că acestea ar trebui aplicate, așa cum o fac unele state membre, anumitor clase de produse și servicii. CESE recomandă statelor membre să mențină reducerile aplicate în prezent unor clase de produse sau servicii de interes general. De asemenea, CESE consideră că statele membre ar trebui să propună o listă de bunuri și servicii cărora li se pot aplica rate reduse pentru a sprijini accesul IMM-urilor pe piața internă. Ar trebui avută în vedere efectuarea unei analize aprofundate cu privire la posibilitatea aplicării unor cote mai mari de TVA la produsele de lux.

1.7. CESE dorește să atragă atenția statelor membre asupra unor aspecte importante ale regimului TVA aplicabil organizațiilor și asociațiilor active în domeniul asistenței acordate persoanelor defavorizate. De cele mai multe ori, aceste organizații și asociații nu pot beneficia de rambursări substanțiale de TVA, ceea ce afectează semnificativ capacitatea lor de a oferi asistență persoanelor care fac parte din grupuri defavorizate. De aceea, Comitetul recomandă instituțiilor UE și statelor membre să excepteze aceste organizații de la regimul TVA. CESE consideră, de asemenea, că avocații *pro bono* sau *pro deo* nu ar trebui să fie supuși regimului TVA, atunci când aceste activități sunt remunerate cu sume modice sau deloc.

1.8. CESE recomandă statelor membre să aloce resursele umane, financiare și logistice necesare instituțiilor care răspund de combaterea fenomenului infracțional în domeniul TVA, pentru a asigura o bună implementare a prevederilor regulamentului, astfel cum a fost propus de către Comisie. De asemenea, CESE consideră util ca statele membre să investigheze posibilitatea unei mai bune utilizări a tehnologiilor digitale în combaterea fraudelor în domeniul TVA și pentru a promova conformarea voluntară prin creșterea transparenței legislației europene în domeniul TVA.

2. Propunerea Comisiei Europene

2.1. În luna aprilie 2016, Comisia Europeană a publicat Planul de acțiune⁽¹⁾ privind modernizarea sistemului de TVA european. Propunerea Comisiei Europene conține trei propuneri de directivă⁽²⁾ și o propunere de regulament⁽³⁾ care continuă implementarea planului.

2.2. Cele trei propuneri de directivă propun modificarea Directivei 2006/112/CE privind sistemul comun al taxei pe valoarea adăugată. Modificările propuse vizează regimul special pentru întreprinderile mici și mijlocii, cotele de TVA minime și respectarea cotei standard minime.

2.3. Normele europene privind TVA datează de mai bine de două decenii și se bazează pe principiul originii. Comisia dorește modernizarea acestora, pentru crearea unui sistem definitiv de TVA pentru comerțul transfrontalier cu bunuri între întreprinderi, care ar urma să se bazeze pe impozitarea în statul membru de destinație.

2.4. Propunerea Comisiei vizează instituirea unui tratament egal pentru statele membre, prin stabilirea unei singure cote reduse în cazul căreia nu se aplică cerința minimă și a două cote reduse de minimum 5 %. De asemenea, Comisia propune menținerea valorii de minimum 15 % pentru cota standard de TVA.

2.5. Comisia consideră că regimul de cote reduse nu ar trebui aplicat bunurilor și serviciilor care constituie un element de intrare intermediar, în cazul comerțului intracomunitar. De asemenea, Comisia propune ca măsurile incluse în prezentul pachet să fie în beneficiul consumatorului final.

⁽¹⁾ COM(2016) 148 final – Plan de acțiune privind TVA – Către un spațiu unic pentru TVA în UE – Momentul deciziei.

⁽²⁾ COM(2017) 783 final – Propunere de directivă a Consiliului de modificare a Directivei 2006/112/CE privind sistemul comun al taxei pe valoarea adăugată, în ceea ce privește obligația de respectare a cotei standard minime.

⁽³⁾ COM(2017) 706 final – Propunere modificată de regulament al Consiliului de modificare a Regulamentului (UE) nr. 904/2010 privind măsuri de consolidare a cooperării administrative în domeniul taxei pe valoarea adăugată.

2.6. Propunerea de regulament propune modificarea Regulamentului (UE) nr. 904/2010, care conține măsuri de consolidare a cooperării administrative în domeniul taxei pe valoarea adăugată. Printre principalele modificări propuse se numără schimburile de informații fără cerere prealabilă, auditurile comune, procedurile de rambursare a TVA în favoarea persoanelor nestabilite în statul în care se datorează rambursarea, consolidarea Eurofisc prin asigurarea unei capacități comune de analiză a riscului și a posibilității de a coordona anchetele și de a coopera cu OLAF (Oficiul European de Luptă Antifraudă) și Europol pentru dezvăluirea cazurilor grave de fraudă către OEPP (Parchetul European), actualizarea condițiilor aplicabile schimbului de informații precum și comunicarea datelor privind procedurile vamale 42/63 și a datelor de înmatriculare a vehiculelor între autoritățile fiscale ⁽⁴⁾.

3. Observații generale și specifice

3.1. Având în vedere fragmentarea excesivă a sistemului de TVA la nivelul statelor membre și ineficacitatea acestuia în raport cu posibilele fraude, dar și barierele pe care acesta le ridică în calea întreprinderilor mici în cadrul operațiunilor comerciale sau de investiții, CESE salută propunerea Comisiei și recomandă statelor membre adoptarea și implementarea rapidă a acesteia.

3.2. Comisia consideră că regimul de cote reduse nu ar trebui aplicat bunurilor și serviciilor care constituie element de intrare intermediar. CESE consideră că această abordare creează dificultăți de interpretare, de exemplu în gestionarea serviciilor complexe, în special a serviciilor furnizate de rețele de întreprinderi, de clustere și de consorții. Astfel, pot apărea interpretări ambigue atunci când un serviciu prestat de o întreprindere dintr-un grup este plătit întreprinderii-mamă care ulterior îl refacturează celei care a efectuat serviciul. Dacă, în această situație, nu este aplicată aceeași cotă preferențială, are loc o creștere a costurilor care, în final, chiar dacă în mod indirect, afectează utilizatorul final.

3.3. Comisia propune ca, pentru viitor, la baza sistemului de TVA să fie principiul țării de destinație. CESE consideră că acesta ar trebui să fie un pas important către sistemul european definitiv de TVA și încurajează Comisia și statele membre să urgenceze acest proces și să clarifice definiția diferitelor bunuri și servicii.

3.4. Comisia propune menținerea valorii minime a cotei standard de TVA la 15 %. CESE dorește să atragă atenția asupra faptului că TVA reprezintă pentru majoritatea statelor membre una dintre principalele surse de venituri pentru bugetul public și, de aceea, susține propunerea Comisiei.

3.5. Majoritatea statelor membre aplică cote reduse de TVA pentru produse alimentare, medicamente sau cărți și pentru unele servicii esențiale cum ar fi cele de îngrijire și asistență socială. CESE este de acord cu propunerea Comisiei de a permite statelor membre să utilizeze două cote reduse de minimum 5 %, precum și o cotă redusă mai mică de 5 %, și consideră că acestea ar trebui aplicate, așa cum o fac unele state membre, anumitor clase de produse și servicii. Utilizarea acestor rate reduse crește nevoia de informare a IMM-urilor care operează și în afara pieței domestice. Ar trebui avută în vedere efectuarea unei analize aprofundate cu privire la posibilitatea aplicării unor cote mai mari de TVA la produsele de lux.

3.6. Comisia arată că, în cadrul noului regim, bazat pe principiul țării de destinație, pentru anumite servicii sau produse ar putea să apară denaturări ale concurenței. Pentru eliminarea acestei situații, Comisia propune stabilirea unei „liste negative”, pe baza clasificării statistice a produselor și serviciilor, pentru care se aplică cota standard de TVA. CESE este de acord cu propunerea Comisiei și subliniază obligația statelor membre de a respecta lista, dar atrage atenția că este important ca, atunci când va fi decisă, ea să nu aducă atingere în mod nejustificat libertății statelor membre de a stabili cote reduse pentru anumite produse de interes general. Ar trebui ca statele membre să dispună în continuare de posibilitatea de a aplica cote reduse pentru acele produse care beneficiază de cote reduse, în conformitate cu derogările stabilite în Directiva 2006/112/CE. Lista negativă propusă de Comisia Europeană (anexa IIIa) ar trebui, ca atare, să ia în considerare normele stabilite în statele membre. În orice caz, trebuie să fie clar faptul că această cotă redusă a TVA poate fi menținută în cazul furnizării de servicii cu utilizare intensivă a forței de muncă, în special de către IMM-uri.

3.7. Având în vedere că noul sistem de TVA aplicabil întreprinderilor mici propus de Comisie vine în sprijinul acestora, permițându-le să beneficieze de oportunitățile oferite de piața unică, CESE consideră că baremele maxime propuse la articolul 284 alineatul (1) și articolul 284 alineatul (2) litera (a) ar trebui mai bine corelate cu valoarea cifrei de afaceri stabilită de articolul 280a alineatul (1). Cu alte cuvinte, deși propunerea Comisiei fixează baremul cifrei de afaceri anuale până la care microîntreprinderile pot beneficia de scutirile prevăzute în propunerea de directivă, la 85 000 EUR, baremul

⁽⁴⁾ Pentru mai multe informații, consultați: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX%3A52014DC0069> și http://europa.eu/rapid/press-release_ECA-11-47_ro.htm

pentru volumul de vânzări transfrontaliere este de 100 000 EUR, ceea ce înseamnă că regimul propus este aplicabil mai degrabă microîntreprinderilor. CESE consideră că baremele ar trebui fixate astfel încât și IMM-urile să fie acoperite de noul regim. De asemenea, ar fi de dorit ca măsurile destinate IMM-urilor să poată fi aplicate și întreprinderilor din economia socială, în special atunci când acestea furnizează servicii de asistență socială și educative. De asemenea, CESE consideră că sunt necesare măsuri suplimentare care să permită IMM-urilor să beneficieze de reducerea poverii administrative, care, în regimul propus de Comisie, se aplică doar microîntreprinderilor.

3.8. CESE consideră că, pentru a sprijini accesul IMM-urilor pe piața internă a UE, statele membre ar trebui să întocmească o listă de produse și servicii la care se aplică rate de TVA reduse. Lista ar trebui să fie disponibilă pentru sectorul de afaceri la nivel central-european.

3.9. CESE se declară de acord cu simplificările propuse de Comisie în ceea ce privește obligațiile de înregistrare și raportare care revin întreprinderilor mici și consideră că acestea vor încuraja dezvoltarea lor mai rapidă și un acces mai ușor pe piața unică.

3.10. Ca urmare, deși este de acord cu obiectivul Comisiei, ca măsurile incluse în prezentul pachet să fie în beneficiul consumatorului final, CESE consideră că cotele reduse și scutirile aplicate în temeiul articolului 98 alineatele (1) și (2) din propunerea de directivă 2018/0005 (CNS) trebuie aplicate în primul rând în scopul realizării, în mod coerent, a unui obiectiv de interes general. Un astfel de obiectiv este urmărit uneori (de exemplu, în cazul serviciilor de asistență socială și educative), de organisme intermediare, care nu sunt consumatori finali. În plus și pentru a facilita accesul universal la apărare în instanță, este important să se prevadă o cotă redusă de TVA pentru serviciile prestate de avocați grupurilor dezavantajate, în materie de apărare în instanță.

3.11. CESE recunoaște că dispozițiile incluse în cel de al doilea pachet nu reglementează în mod exhaustiv domeniul TVA. Cu toate acestea, Comitetul dorește să atragă atenția statelor membre asupra unor aspecte importante ale regimului TVA aplicabil organizațiilor și asociațiilor active în domeniul asistenței acordate persoanelor defavorizate. De cele mai multe ori, aceste organizații și asociații nu pot beneficia de rambursări substanțiale de TVA, ceea ce afectează semnificativ capacitatea lor de a oferi asistență persoanelor care fac parte din grupuri defavorizate.

3.12. Comisia propune ca dată de transpunere a directivei anul 2022. CESE recomandă Comisiei și statelor membre să ia în considerare o perioadă de implementare mai scurtă, având în vedere faptul că noul regim facilitează activitatea întreprinderilor mici și crește oportunitățile de care acestea se pot bucura la nivelul pieței unice. CESE propune Comisiei să lanseze, în cooperare cu statele membre, o campanie amplă de informare în mass-media pentru promovarea noului sistem de TVA și a cerințelor acestuia.

3.13. Având în vedere pierderea totală de 152 de miliarde EUR la nivelul anului 2015 înregistrată de statele membre în domeniul colectării TVA, CESE se declară de acord cu măsurile propuse de Comisie în propunerea de regulament privind cooperarea administrativă. Implicarea OLAF și a EPPO în investigarea fraudelor privind TVA înregistrate în cazul operațiunilor transfrontaliere, alături de Eurofisc, va îmbunătăți capacitatea de identificare a fraudelor la nivelul statelor membre.

3.14. CESE recomandă statelor membre să aloce resursele umane, financiare și logistice necesare instituțiilor care răspund de combaterea fenomenului infracțional în domeniul TVA, pentru a asigura o bună implementare a prevederilor regulamentului, astfel cum a fost propus de către Comisie. De asemenea, CESE consideră util ca statele membre să investigheze posibilitatea unei mai bune utilizări a tehnologiilor digitale în combaterea fraudelor în domeniul TVA și pentru îmbunătățirea conformării voluntare.

3.15. CESE revine asupra propunerii de înființare a unui forum⁽⁵⁾ care să asigure un schimb de bune practici în colectarea veniturilor și să identifice posibilități de creștere a capacității administrative a statelor membre de a combate fraudele în domeniul TVA în cadrul operațiunilor transfrontaliere, precum și să îmbunătățească funcționarea pieței interne. Comisia trebuie să instituie acest forum.

3.16. CESE consideră că obiectivele ambițioase fixate de Comisie în cadrul acestui pachet de reglementări vor putea fi atinse numai în măsura în care statele membre fac eforturile necesare pentru adoptarea sistemului definitiv de TVA într-o perioadă de timp rezonabilă.

Bruxelles, 23 mai 2018.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Luca JAHIER

⁽⁵⁾ A se vedea Avizul CESE ECO/442 pe tema *Pachetul privind reforma sistemului de TVA (I)* (nepublicat încă în Jurnalul Oficial).

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind transparența și previzibilitatea condițiilor de muncă în Uniunea Europeană

[COM(2017) 797 *final* – 2017/0355 (COD)]

(2018/C 283/06)

Raportor: **Christian BÄUMLER**

Coraportoare: **Vladimíra DRBALOVÁ**

Sesizare	Sesizarea Consiliului Uniunii Europene: 10.1.2018 Sesizarea Parlamentului European: 18.1.2018
Temei juridic	Articolul 153 alineatul (2) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene
Secțiunea competentă	Secțiunea pentru ocuparea forței de muncă, afaceri sociale și cetățenie
Data adoptării în secțiune	25.4.2018
Data adoptării în sesiunea plenară	23.5.2018
Sesiunea plenară nr.	535
Rezultatul votului	164/22/9
(voturi pentru/voturi împotriva/abțineri)	

1. Concluzii și recomandări

1.1. Comitetul Economic și Social European (CESE) sprijină eforturile Comisiei de a spori transparența și previzibilitatea condițiilor de muncă pentru toți lucrătorii, dar mai ales pentru cei aflați în raporturi de muncă atipice, ca un pas concret înspre punerea în aplicare a Pilonului european al drepturilor sociale.

1.2. CESE își exprimă regretul cu privire la faptul că nu a fost posibilă revizuirea și actualizarea Directivei privind declarația scrisă (Directiva 91/533/CEE) în cadrul dialogului social. El subliniază că partenerilor sociali le revine un rol specific în ceea ce privește adoptarea – prin dialog social și negociere colectivă, cu respectarea diversității în ceea ce privește statele membre și practicile naționale – unor norme care să asigure condiții de muncă transparente și previzibile.

1.3. CESE subliniază și că raportul de evaluare REFIT indică faptul că Directiva 91/533/CEE în vigoare prezintă și acum o valoare adăugată clară, își atinge scopul, rămâne o parte importantă a *acquis*-ului și continuă să fie relevantă pentru toate părțile interesate. S-au constatat, însă, deficiențe în ceea ce privește eficacitatea, domeniul de aplicare personal al directivei și punerea în aplicare a acesteia.

1.4. Unele state membre au abordat provocarea reprezentată de formele de muncă atipice adoptând măsuri de protecție, prin contracte colective, dialog social sau legislație, în vederea asigurării unor condiții echitabile de muncă și a unor oportunități de tranziție între diverse parcursuri profesionale pe piețele forței de muncă, iar CESE salută acest lucru în mod explicit. Comisia ar trebui să precizeze clar că acest gen de protecție trebuie susținut, cu respectarea pe deplin a autonomiei partenerilor sociali.

1.5. CESE înțelege obiectivele propunerii Comisiei privind o directivă privind condițiile de muncă transparente și previzibile, care ar trebui să ducă la o mai bună protecție a lucrătorilor, mai ales a celor angajați în forme de muncă atipice. CESE subliniază că numai o propunere echilibrată, corectă din punct de vedere juridic, clară și motivată corespunzător poate garanta convergența necesară și poate asigura respectarea coerentă pe piața europeană a muncii a obligațiilor care decurg din directiva propusă.

1.6. CESE recunoaște situația specială în care se află persoanele fizice care acționează în calitate de angajatori, precum și microîntreprinderile și întreprinderile mici, care nu dispun probabil de aceleași resurse ca întreprinderile mijlocii și cele de dimensiuni mai mari, atunci când trebuie să își îndeplinească obligațiile care le revin în temeiul directivei supuse examinării. Prin urmare, CESE recomandă Comisiei Europene și statelor membre să ofere sprijin și asistență adecvate unor astfel de entități, pentru a le ajuta să îndeplinească obligațiile respective. Utilizarea de scrisori-tip și de modele, astfel cum se prevede în propunere, este un bun exemplu, dar trebuie preconizate și alte măsuri practice.

1.7. Pentru a asigura eficacitatea drepturilor prevăzute de legislația UE, domeniul de aplicare personal al Directivei privind declarația scrisă ar trebui actualizat astfel încât să fie pe măsura evoluțiilor de pe piața forței de muncă, respectând în același timp practicile naționale. Potrivit Comisiei, Curtea de Justiție a Uniunii Europene a stabilit, în jurisprudența sa, criterii pentru determinarea statutului unui lucrător care sunt adecvate pentru domeniul de aplicare personal al prezentei directive. Definiția noțiunii de „lucrător” se bazează pe aceste criterii. Comisia ar trebui să aibă în vedere elaborarea unor orientări care să îi sprijine pe angajatori în îndeplinirea obligațiilor lor și să crească gradul de conștientizare al lucrătorilor, reducând astfel riscul apariției unor litigii.

1.8. CESE subliniază că statele membre trebuie să poată stabili, în cadrul dialogului social, cine intră în definiția „lucrătorului”, însă aceasta trebuie să se facă ținând seama de scopul directivei, care este acela de „a promova o ocupare mai sigură și mai previzibilă a forței de muncă, asigurând în același timp adaptabilitatea pieței muncii și îmbunătățind condițiile de trai și de muncă”. CESE subliniază că lucrătorii casnici, navigatorii și pescarii ar trebui, prin urmare, să intre sub incidența acestei definiții. Condițiile de muncă ale navigatorilor sunt deja reglementate în detaliu prin Acordul partenerilor sociali europeni cu privire la Convenția din 2006 a Organizației Internaționale a Muncii (OIM) privind munca în domeniul maritim, care figurează în anexa la Directiva 2009/13/CE a Consiliului.

1.9. CESE subliniază că definirea unui lucrător ca persoană care se află „sub coordonarea” altei persoane ar putea împiedica includerea în definiție a lucrătorilor pe platforme online. Prin urmare, Comitetul recomandă adoptarea de clarificări suplimentare, astfel încât acești lucrători să beneficieze și ei de protecția acordată de directivă. CESE consideră, cu toate acestea, că persoanele care utilizează platformele și desfășoară cu adevărat activități independente ar trebui excluse din domeniul de aplicare al directivei.

1.10. CESE recomandă ca domeniul de aplicare personal al directivei să fie clarificat în ceea ce privește definiția angajatorului, deoarece în prezent aceasta este imprecisă.

1.11. CESE susține versiunea reformată a obligației de a furniza informații lucrătorilor cu privire la condițiile lor de muncă atunci când un raport de muncă începe sau este modificat, precum și clarificarea potrivit căreia aceasta trebuie să se facă cel târziu la începutul noului raport de muncă sau la data la care modificările intră în vigoare. CESE recunoaște că pot exista motive operaționale justificate care să permită un grad limitat de flexibilitate în cazul microîntreprinderilor și al întreprinderilor mici, garantându-se în același timp că lucrătorii sunt informați cu privire la condițiile lor de muncă cât mai aproape de începerea raportului de muncă.

1.12. CESE observă că propunerea permite partenerilor sociali să încheie contracte colective care se îndepărtează de cerințele minime privind condițiile de muncă. CESE ar fi de acord cu acest lucru, cu condiția ca obiectivele directivei să fie îndeplinite și ca protecția generală a lucrătorilor să aibă un nivel acceptabil și să nu fie fragilizată.

1.13. În opinia CESE, munca la cerere nu poate exista ca formă de activitate fără o perioadă de referință adecvată și un preaviz corespunzător. CESE recomandă ca, în cadrul contractelor de muncă care prevăd muncă la cerere, să se garanteze un anumit număr de ore sau remunerația aferentă acestora.

1.14. CESE este de acord cu dispozițiile privind cerințele minime referitoare la condițiile de muncă, în special cu privire la durata perioadei de probă, restricțiile privind interzicerea exercitării în paralel a altei activități profesionale, minima previzibilitate a muncii, trecerea la o altă formă de muncă, dacă aceasta este disponibilă, precum și furnizarea de formare gratuită, atunci când acest lucru este necesar pentru ca lucrătorul să își poată desfășura activitatea. Cu toate acestea, CESE recomandă clarificarea anumitor aspecte și plasarea responsabilității la nivel național, în conformitate cu practicile naționale juridice și de dialog social.

1.15. CESE consideră că, pentru aplicarea efectivă a directivei, este corect ca lucrătorii să fie protejați împotriva concedierii sau a altor măsuri cu efect echivalent prin invocarea drepturilor conferite de directivă. În astfel de împrejurări, este rezonabil ca angajatorului să i se poată solicita, la cererea unui lucrător, să prezinte motivele concedierii în scris.

1.16. Propunerea prevede instrumente de sancționare a nerespectării obligațiilor de informare din directivă. CESE a atras atenția asupra acestei lacune într-un aviz anterior și a solicitat remedierea sa. CESE consideră că sancțiunile, atunci când sunt justificate, ar trebui să corespundă nivelului prejudiciului suferit de lucrător. CESE salută dispoziția prevăzută la articolul 14 alineatul (1), prin care angajatorii au la dispoziție 15 zile pentru a completa informațiile care lipsesc.

1.17. Propunerea stabilește standarde minime de convergență și este important ca lucrătorii care beneficiază în prezent de drepturi materiale mai mari să nu se teamă că acestea se vor reduce atunci când directiva va fi pusă în aplicare. Așadar, CESE sprijină explicit clauza de menținere a nivelului de protecție care figurează în propunere. Cu toate acestea, CESE recomandă atât ca directiva să garanteze că nu va exista nicio diminuare a nivelului general de protecție, cât și să prevadă mai explicit că nu se va produce nicio înrăutățire a condițiilor în diferitele domenii vizate de directivă.

2. Contextul propunerii

2.1. Directiva propusă privind transparența și previzibilitatea condițiilor de muncă în Uniunea Europeană [2017/0355 (COD)] este destinată să înlocuiască actuala Directivă 91/533/CEE a Consiliului din 14 octombrie 1991 privind obligația angajatorului de a informa lucrătorii asupra condițiilor aplicabile contractului sau raportului de muncă (Directiva privind declarația scrisă). De asemenea, ea ar urma să completeze și alte directive europene existente.

2.2. Temeiul juridic al propunerii are la bază articolul 153 alineatul (2) litera (b) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene și rezultatele unei evaluări REFIT a legislației în vigoare a UE. Raportul REFIT precizează că Directiva privind declarația scrisă are o valoare adăugată clară, și-a atins scopul, este în continuare un element important al *acquis*-ului și este încă relevantă pentru toate părțile interesate. Cu toate acestea, s-au constatat deficiențe în ceea ce privește eficacitatea, domeniul de aplicare personal al directivei și punerea în aplicare a acesteia.

2.3. Costul emiterii unei declarații scrise noi sau revizuite este preconizat să se încadreze între 18 și 153 EUR pentru IMM-uri și între 10 și 45 EUR pentru întreprinderile mai mari. Întreprinderile vor avea și costuri punctuale determinate de familiarizarea cu noua directivă, care se vor ridica în medie la 53 EUR pentru o întreprindere mică sau mijlocie și la 39 EUR pentru una de dimensiuni mai mari. Potrivit estimărilor, costurile induse de solicitarea unei noi forme de muncă vor fi similare celor care decurg din emiterea unei noi declarații scrise.

2.4. Angajatorii anticipează unele costuri indirecte moderate (consilierea juridică, revizuirea sistemelor de programare, timpul de gestionare a resurselor umane, informațiile pentru personal etc.). Va exista doar o ușoară pierdere de flexibilitate (și anume pentru mica proporție de angajatori care utilizează pe scară largă cele mai flexibile forme de muncă).

2.5. La 26 aprilie 2017 și la 21 septembrie 2017, Comisia a lansat o consultare în două etape cu partenerii sociali europeni privind posibila direcție și conținutul unei măsuri a Uniunii Europene în conformitate cu articolul 154 din TFUE. Partenerii sociali au avut opinii divergente cu privire la necesitatea unor măsuri legislative de revizuire a Directivei 91/533/CEE. Așa cum a apreciat și într-un aviz precedent, CESE subliniază că ar trebui negociate, în primul rând, condiții de muncă transparente și previzibile de către partenerii sociali în cadrul dialogului social⁽¹⁾, și își exprimă regretul cu privire la faptul că aceștia nu au ajuns la un acord asupra unor negocieri directe pentru încheierea unui acord la nivelul Uniunii.

2.6. Comisia subliniază că relațiile de muncă au evoluat în mod semnificativ de la data la care a fost adoptată Directiva 91/533/CEE privind obligația angajatorului de a informa lucrătorii asupra condițiilor aplicabile contractului sau raportului de muncă (denumită în continuare „Directiva privind declarația scrisă”). Ultimii 25 de ani au generat o flexibilizare din ce în ce mai mare a pieței muncii. În 2016, un sfert dintre toate contractele de muncă au fost pentru forme de muncă „atipice”, iar în ultimii zece ani peste jumătate din totalul noilor locuri de muncă au fost „atipice”. În plus, digitizarea a favorizat crearea unor forme noi de angajare.

2.7. În propunerea sa, Comisia notează că flexibilitatea oferită de noile forme de angajare s-a dovedit a fi un factor important pentru crearea de noi locuri de muncă și pentru dezvoltarea pieței muncii. Începând din 2014, au fost create peste cinci milioane de locuri de muncă, dintre care aproape 20 % în noi forme de muncă.

2.8. Comisia a recunoscut însă și faptul că această dezvoltare are drept consecință instabilitatea și predictibilitatea redusă a anumitor relații de muncă. Acest lucru este valabil în special pentru lucrătorii cu raporturi de muncă deosebit de precare. Între 4 și 6 milioane de lucrători au contracte de muncă intermitentă și la cerere, mulți neștiind când și pentru cât timp vor avea de lucru. Un număr de până la 1 milion de lucrători fac obiectul unei clauze de exclusivitate, care îi împiedică să lucreze pentru un alt angajator. Pe de altă parte, a șasea anchetă realizată de Eurofound privind condițiile de muncă (2015) indică faptul că 80 % dintre angajații din cele 28 de state membre sunt mulțumiți de condițiile de muncă.

⁽¹⁾ JO C 434, 15.12.2017, p. 30.

2.9. Unele state membre au abordat provocarea reprezentată de formele de muncă atipice adoptând măsuri de protecție, prin contracte colective, dialog social sau legislație, în vederea asigurării unor condiții echitabile de muncă și a unor oportunități de tranziție între diverse parcursuri profesionale pe piețele forței de muncă, iar CESE salută acest lucru în mod explicit. Comisia ar trebui să stabilească în considerare că anumite forme de protecție, cum ar fi cele din Belgia și Suedia, trebuie să fie respectate. În Belgia, de exemplu, sistemul de locuri de muncă suplimentare în diverse sectoare se bazează pe principiul potrivit căruia lucrătorii au deja un alt loc de muncă principal.

3. Observații generale

3.1. În avizele sale ⁽²⁾ privind Pilonul drepturilor sociale, CESE a încurajat, de asemenea, statele membre și UE să instituie și să mențină un cadru de reglementare care să promoveze adaptabilitatea, simplu, transparent și previzibil, care să consolideze și să mențină drepturile lucrătorilor și statul de drept și prin intermediul căruia UE să poată promova un cadru juridic stabil pentru negocierea colectivă și dialogul social în punerea în aplicare a flexicurității. În primul său aviz privind Pilonul drepturilor sociale ⁽³⁾, CESE a subliniat că prin condițiile pieței forței de muncă trebuie să se sprijine posibilitatea unei oferte noi și mai diversificate de cariere profesionale. Viața profesională necesită diferite forme de creare de locuri de muncă și diferite forme de muncă. Pentru aceasta, este nevoie de o legislație adecvată în materie de protecție a ocupării forței de muncă, care să ofere un cadru pentru a asigura condiții de muncă echitabile și să stimuleze recrutarea prin intermediul tuturor tipurilor de contracte de muncă.

3.2. CESE subliniază că ocuparea atipică a forței de muncă are un impact semnificativ atât asupra persoanelor fizice, cât și asupra societății. Precaritatea locului de muncă ar putea, de exemplu, provoca dificultăți în ceea ce privește întemeierea unei familii, cumpărarea unei locuințe sau alte proiecte. Trebuie să se țină seama de faptul că tinerii, femeile și persoanele care provin din familii de migranți sunt deosebit de afectate de aceste forme de ocupare a forței de muncă. Salariile mai mici, adesea asociate cu ocuparea atipică a forței de muncă, pot necesita, în unele cazuri, beneficii sociale suplimentare și, în plus, pot avea un impact negativ asupra drepturilor la pensie, precum și asupra cuantumului acestora.

3.3. CESE susține obiectivul Comisiei de a garanta reglementarea piețelor de muncă dinamice și inovative, astfel încât toți lucrătorii să beneficieze de o protecție de bază, iar angajatorii, de o creștere a productivității pe termen lung, și de a asigura convergența către condiții de viață și de muncă mai bune la nivelul întregii Uniuni Europene. CESE subliniază că numai o propunere echilibrată, corectă din punct de vedere juridic, clară și motivată în mod adecvat poate garanta convergența necesară și poate asigura aplicarea uniformă pe piața europeană a muncii a obligațiilor care decurg din aspectele legate de dreptul muncii aflate în discuție.

3.4. Comisia subliniază că sistemul de reglementare din UE a devenit din ce în ce mai complex. Conform Comisiei, acest lucru sporește riscul unei concurențe bazate pe subminarea standardelor sociale, ceea ce are consecințe dăunătoare atât pentru angajatori, care sunt supuși unei presiuni concurențiale nesustenabile, cât și pentru statele membre, care renunță la venituri fiscale și la contribuții la asigurările sociale. CESE sprijină obiectivul Comisiei de a stabili cerințe minime pentru lucrătorii cu forme de muncă atipice, respectând în același timp sistemele naționale juridice și de dialog social și protejându-i în special pe aceia care nu fac obiectul contractelor colective de muncă.

3.5. În opinia CESE, prezenta propunere reprezintă una dintre cele mai importante măsuri ale Comisiei în cadrul Pilonului european al drepturilor sociale, proclamat de Parlamentul European, Consiliu și Comisie în cadrul Summitului social pentru creștere și locuri de muncă echitabile de la Göteborg din 17 noiembrie 2017. Pilonul servește ca mijloc de orientare pentru o nouă aliniere la standardele sociale în contextul transformărilor din domeniul relațiilor de muncă. Prezenta directivă urmărește să contribuie la aplicarea principiilor din pilon care vizează „Locuri de muncă sigure și adaptabile” și „Informații despre condițiile de angajare și protecția în caz de concediere”. Există opinii diferite cu privire la modul în care aceste principii ar trebui să fie puse în aplicare în cel mai eficient mod. Unii consideră că propunerea Comisiei este un pas considerabil în direcția cea bună, în timp ce alții consideră că depășește ceea ce este necesar.

3.6. Cu toate acestea, CESE subliniază că dialogul social și negocierea colectivă ar trebui să rămână cele mai importante instrumente pentru stabilirea unor condiții de muncă transparente, previzibile și decente, iar Comisia Europeană ar trebui să fie atentă să nu interfereze cu dialogul social și negocierea colectivă și să nu le împiedice.

⁽²⁾ JO C 125, 21.4.2017, p. 10, JO C 81, 2.3.2018, p. 145.

⁽³⁾ JO C 125, 21.4.2017, p. 10.

4. Observații specifice

4.1. Domeniu de aplicare și definiții

4.1.1. În conformitate cu articolul 1 alineatul (2), drepturile minime consacrate în directivă se aplică tuturor lucrătorilor din Uniune. Pentru a asigura eficacitatea drepturilor prevăzute de legislația UE, domeniul de aplicare personal al Directivei privind declarația scrisă ar trebui actualizat astfel încât să abordeze evoluțiile de pe piața forței de muncă, respectând în același timp practicile naționale. Potrivit Comisiei, Curtea de Justiție a Uniunii Europene a formulat, în jurisprudența sa, criterii pentru stabilirea statutului unui lucrător care sunt adecvate pentru domeniul de aplicare personal al acestei directive. Definiția lucrătorului de la articolul 2 alineatul (1) se bazează pe aceste criterii. Ele asigură o interpretare coerentă a domeniului de aplicare personal al directivei, lăsând în același timp în sarcina autorităților și a instanțelor naționale să îl aplice în situații specifice. Dacă îndeplinesc criteriile menționate, lucrătorii casnici, lucrătorii la cerere, lucrătorii intermitenți, lucrătorii pe bază de tichete și lucrătorii pe platforme online, precum și stagiarilor și ucenicii ar putea intra cu toții în domeniul de aplicare al acestei directive.

4.1.2. CESE subliniază că criteriul pentru definirea unui lucrător care se află sub coordonarea unei alte persoane ar putea împiedica includerea lucrătorilor de pe platformele online. Prin urmare, ar trebui să se menționeze în considerente că algoritmii pot fi obligatorii pentru lucrători în același mod ca instrucțiunile orale sau scrise. Persoanele care desfășoară cu adevărat o activitate independentă și care utilizează platforme ar trebui excluse din domeniul de aplicare al directivei.

4.1.3. CESE subliniază că statele membre și partenerii sociali trebuie să poată stabili în cadrul dialogului social cine intră în domeniul de aplicare al „lucrătorului”, însă acest lucru trebuie interpretat în lumina obiectivului general al directivei, și anume acela de a îmbunătăți condițiile de muncă prin promovarea unei ocupări mai sigure și mai previzibile a forței de muncă, asigurând în același timp adaptabilitatea pieței forței de muncă. CJUE a subliniat (a se vedea, de exemplu, cauza C-393/10, O'Brien) că statele membre nu pot aplica norme care pot pune în pericol realizarea obiectivelor urmărite de o directivă și, prin urmare, o lipsesc de eficacitate.

4.1.4. CESE se teme că definiția actuală a unui angajator în propunere ar putea duce la confuzie și complexitate. Prin definirea unui angajator ca fiind „una sau mai multe persoane fizice sau juridice care sunt, direct sau indirect, parte la un raport de muncă cu un lucrător”, propunerea introduce un nou concept pentru definirea angajatorilor. De obicei, există un singur angajator pentru un anumit raport de muncă. În această privință, trebuie să se facă trimitere la legislația națională aplicabilă.

4.1.5. CESE observă că derogarea prevăzută la articolul 1 alineatul (6) permite un tratament inegal nejustificat al lucrătorilor casnici în ceea ce privește accesul la forme de muncă mai bune, la perfecționare, precum și posibilitatea de exercitare a drepturilor lor. Acest tratament inegal nu este oportun și nu este permis, având în vedere Convenția nr. 189 a OIM privind condițiile de muncă pentru lucrătorii casnici, care a fost ratificată în mai multe state membre și a devenit, drept urmare, obligatorie.

4.1.6. CESE salută faptul că articolul 1 alineatul (7) al directivei se va aplica navigatorilor și pescarilor. În ceea ce privește condițiile de muncă ale navigatorilor, reglementate de Directiva 2009/13/CE, CESE este de părere că ar trebui să se analizeze compatibilitatea directivei propuse cu particularitățile profesiilor maritime.

4.2. Obligația de a furniza informații

4.2.1. CESE poate sprijini faptul că, în conformitate cu articolul 4 alineatul (1) din propunere, lucrătorii vor fi informați cu privire la condițiile de muncă esențiale la începerea raportului de muncă. Acesta este singurul mod de a se garanta că ambele părți sunt conștiente de drepturile și obligațiile lor atunci când încep un raport de muncă. Furnizarea de informații într-o etapă ulterioară funcționează numai în detrimentul angajaților, iar în cazul muncii pe termen scurt, aceștia pierd pe deplin protecția la care au dreptul. Cu toate acestea, CESE recunoaște că pot exista circumstanțe excepționale care pot împiedica microîntreprinderile și întreprinderile mici să furnizeze informațiile încă din prima zi. CESE recomandă ca o scurtă prelungire a calendarului de furnizare a informațiilor să poată fi acordată microîntreprinderilor și întreprinderilor mici. CESE recunoaște, de asemenea, că un pachet extins de informații pentru întreprinderi, în special pentru întreprinderi mici și microîntreprinderi, ar putea fi împovărător. Prin urmare, CESE consideră că ar trebui să se acorde asistență și sprijin persoanelor fizice, întreprinderilor mici și microîntreprinderilor, de pildă prin intermediul asociațiilor de IMM-uri, pentru a le ajuta să își îndeplinească obligațiile care le revin în temeiul directivei.

4.2.2. Propunerea prevede la articolul 4 alineatul (1) că documentul de informare privind raportul de muncă poate fi transmis pe cale electronică, atât timp cât poate fi accesat cu ușurință de către lucrător. CESE consideră însă că această măsură este importantă pentru asigurarea informării. El recomandă ca angajatorii și lucrătorii să aibă posibilitatea de a conveni cu privire la metoda de transmitere a documentului și ca, oricum, notificarea să fie considerată finalizată numai după ce lucrătorul a confirmat primirea acesteia.

4.2.3. CESE este de acord cu faptul că informarea cu privire la modificările condițiilor de muncă esențiale trebuie să se realizeze cu prima ocazie și cel târziu la data la care modificarea își produce efectele. În consecință, se corectează o lacună care afectă protecția conferită prin Directiva 91/533/CEE privind declarația scrisă, conform căreia o modificare trebuie transmisă în scris abia în termen de o lună de la data la care respectiva modificare are efect [articolul 5 alineatul (1)]. Pentru a evita sarcinile administrative excesive, ar trebui să se prevadă că schimbările care rezultă din modificările cerințelor legale și administrative în vigoare sau din contractele colective de muncă nu trebuie să fie notificate individual de o societate, deoarece în multe state membre astfel de schimbări sunt comunicate de legiuitori și de partenerii sociali.

4.2.4. Articolul 6 alineatul (1) corespunde în mare parte dispozițiilor existente [articolul 4 alineatul (1) din Directiva privind declarația scrisă]. CESE ia notă de informațiile mai detaliate [prevăzute acum la litera (c)] cu privire la beneficiile în natură și în bani.

4.2.5. CESE salută obligația prevăzută la articolul 6 alineatul (2) privind informarea lucrătorilor detașați. Comitetul recomandă să se precizeze clar că această reglementare se bazează pe reglementarea anterioară care prevede că informațiile trebuie transmise suplimentar față de informațiile prevăzute la articolul 6 alineatul (1) și la articolul 3 alineatul (2). Nu este clar când va intra în vigoare Directiva 96/71/CE revizuită; cu toate acestea, CESE subliniază că dispozițiile acestei directive trebuie să fie în concordanță cu acordul final privind revizuirea directivei privind detașarea lucrătorilor.

4.2.6. CESE își exprimă preocuparea cu privire la faptul că trimiterea la site-ul internet care trebuie creat în fiecare stat membru în conformitate cu articolul 5 alineatul (2) litera (a) din Directiva 2014/67/UE de punere în aplicare nu corespunde cerințelor unei informări. Această trimitere presupune că fiecare stat membru și-a îndeplinit pe deplin obligația din directiva de punere în aplicare și că informațiile pot fi înțelese cu ușurință din punct de vedere lingvistic și al conținutului de către lucrătorii detașați. Întrucât multe state membre, printre care se numără și Germania, nu și-au îndeplinit în mod corespunzător obligația prevăzută la articolul 5 din Directiva 2014/67/CE, cu toate că termenul de transpunere a expirat, trimiterea nu are sens în cazul în care paginile de start oferă doar informații foarte generale și nu în limbile relevante.

4.2.7. CESE observă că îndeplinirea obligației de informare prin indicarea dispozițiilor în vigoare, astfel cum se prevede la articolul 6 alineatul (3), nu respectă cerințele privind o informare adecvată a lucrătorilor străini, dacă reglementările nu sunt disponibile într-o versiune lingvistică pe care aceștia să o înțeleagă. Angajații străini trebuie informați în mod direct, în special în ceea ce privește remunerația în străinătate, iar acest lucru nu ar trebui să se realizeze prin intermediul unei trimiteri la o reglementare de neînțeles pentru aceștia.

4.2.8. Articolul 6 alineatul (4) stabilește o derogare de la obligația de informare în cazul detașărilor în străinătate a căror durată nu depășește patru săptămâni consecutive. CESE își exprimă îngrijorarea cu privire la faptul că acest lucru ar putea crea o lacună care face posibilă eludarea obligației de informare. Se recomandă o evaluare a acestei derogări la momentul oportun.

4.3. Cerințe minime privind condițiile de muncă

4.3.1. CESE sprijină obiectivul Comisiei, potrivit căruia reglementarea de la articolul 7 alineatul (1) ar trebui să servească la introducerea unor standarde minime unitare în ceea ce privește durata perioadei de probă. Reglementarea, precum și derogarea de la articolul 7 alineatul (2) respectă interesele angajatorilor și ale angajaților. Perioadele de probă permit angajatorilor să verifice că lucrătorii sunt potriviți pentru postul pe care au fost angajați, oferindu-le în același timp sprijinul și formarea corespunzătoare. Este posibil ca aceste perioade să fie însoțite de o protecție redusă împotriva concedierii. Nicio intrare pe piața muncii sau trecere la un nou post nu ar trebui să facă obiectul unei perioade prelungite de nesiguranță. Prin urmare, după cum s-a stabilit în cadrul Pilonului european al drepturilor sociale, perioadele de probă ar trebui să aibă o durată rezonabilă. CESE subliniază că articolul 7 alineatul (2) ar permite statelor membre să prevadă perioade de probă mai îndelungate, dacă acest lucru este justificat de natura raportului de muncă, ceea ce ar putea fi cazul, de exemplu, în administrația publică a anumitor state membre sau pentru locurile de muncă care necesită abilități excepționale.

4.3.2. CESE sprijină reglementarea de la articolul 8 alineatul (1), care prevede că niciun lucrător nu poate fi împiedicat de angajatorul său să exercite altă activitate profesională în afara orelor pe care le lucrează pentru el, cu respectarea limitelor prevăzute de Directiva privind timpul de lucru, care urmărește să protejeze sănătatea și siguranța lucrătorilor. Cu toate acestea, CESE subliniază că un astfel de drept extins pentru exercitarea în paralel a altei activități profesionale ar trebui să respecte normele, practicile și cutumele de dialog social de la nivel național, precum și parteneriatele sociale din statele membre. Acest drept extins poate fi problematic, în special în ceea ce privește personalul-cheie al angajatorului, deoarece

astfel de angajați nu pot fi disponibili pentru mai mulți angajatori în același timp. În ceea ce privește Directiva privind timpul de lucru, există și îngrijorări cu privire la faptul că angajatorii ar putea fi responsabili de monitorizarea timpului de lucru al persoanelor care exercită în paralel o altă activitate profesională. CESE recomandă să se clarifice faptul că angajatorul nu este responsabil pentru monitorizarea timpului de lucru în cadrul altui raport de muncă.

4.3.3. În temeiul articolului 8 alineatul (2), angajatorii pot stabili condiții de incompatibilitate în virtutea cărora asemenea restricții sunt justificate de motive legitime precum protecția secretelor comerciale sau evitarea conflictelor de interese. În considerentul (20), Comisia face trimitere la anumite categorii de angajatori. În principiu, angajatorii pot sprijini acest articol 8 alineatul (2), însă consideră că limitarea restricțiilor de muncă pentru anumite categorii de angajatori pare să nu permită restricții necesare în special pentru personalul-cheie, indiferent de categoria de angajatori pentru care ar dori aceștia să lucreze. Cu toate acestea, syndicatele se opun acestei derogări extinse, deoarece ar oferi angajatorilor dreptul unilateral de a stabili criterii de incompatibilitate care să limiteze exercitarea în paralel a altei activități profesionale. În cazul în care un angajator ar avea motive legitime pentru astfel de restricții, acestea trebuie să poată fi justificate în mod obiectiv și, prin urmare, legiuitorii și instanțele statelor membre ar trebui să fie în principal responsabili pentru echilibrarea intereselor divergente ale părților.

4.3.4. CESE este de acord cu obiectivul de îmbunătățire a previzibilității în ceea ce privește munca la cerere, prevăzut în propunere. Previzibilitatea poate fi sporită prin limitarea timpului de lucru la un cadru de referință stabilit anterior, precum și prin notificarea în avans a sarcinilor, în conformitate cu reglementarea prevăzută la articolul 9. Lucrătorii cu un program de lucru în mare parte variabil ar trebui să beneficieze de un nivel minim de previzibilitate a muncii, dacă programul de lucru solicită cu precădere flexibilitatea acestora fie în mod direct, de exemplu, prin plasarea sarcinilor de serviciu, fie indirect, de exemplu, prin cerințele impuse lucrătorilor. Cu toate acestea, va fi necesară o clarificare cu privire la ceea ce se înțelege prin „cu o perioadă rezonabilă de timp înainte” în care lucrătorul să fie informat de angajatorul său cu privire la munca pentru zilele următoare și cine ar trebui să decidă cu privire la ce înseamnă un termen de preaviz rezonabil în fiecare ramură a industriei. Măsurile diferă între sectoare.

4.3.5. CESE subliniază că directiva nu oferă orientări calitative pentru statele membre cu privire la cadrul de referință și la înștiințarea prealabilă. Nu se poate exclude posibilitatea ca și perioadele de referință ample și perioadele scurte de notificare prealabilă să fie în conformitate cu directiva, fără a avea efecte favorabile asupra previzibilității muncii pentru lucrători. În plus, perioadele de referință care ar putea fi stabilite în mod unilateral de către angajator, fără a acorda același drept angajaților, accentuează dezechilibrul existent.

4.3.6. CESE recunoaște faptul că munca la cerere induce un grad de flexibilitate care limitează previzibilitatea în viața cotidiană a lucrătorului. În cazul muncii la cerere, fluctuația venitului și inconstanța acestuia poate cauza probleme serioase angajaților. În opinia CESE, munca la cerere nu poate fi perpetuată ca formă de activitate fără stabilirea unei perioade de referință adecvată și a unui preaviz corespunzător pentru lucrător. CESE propune ca, în cadrul contractelor de muncă care prevăd muncă la cerere, să se garanteze un număr de ore sau remunerația aferentă acestora.

4.3.7. În conformitate cu articolul 10 alineatul (1), după o perioadă de lucru de șase luni, lucrătorii ar trebui să aibă dreptul să solicite angajatorilor o formă de muncă mai sigură și mai previzibilă. CESE apreciază faptul că reglementarea își propune să acopere toate categoriile de angajați cu forme de angajare atipice/precare. CESE exprimă îngrijorarea cu privire la absența unei prevederi legate de dreptul de a trece la o altă formă de muncă, în cazurile în care acest lucru este disponibil. Ca atare, dreptul de a formula cererea nu reprezintă o ameliorare semnificativă a situației juridice a lucrătorilor, întrucât aceștia își pot exprima dorința cu privire la o majorare, la schimbarea contractului în contract pe durată nedeterminată etc. Cu toate acestea, măsurile de politică care sprijină acest obiectiv ar trebui să fie eficiente și proporționale și nu ar trebui să genereze sarcini administrative inutile pentru întreprinderi.

4.3.8. CESE consideră că cerințele prevăzute la articolul 10 alineatul (2), referitoare la răspunsul în scris al angajatorului, trebuie completate. Angajatorii trebuie să furnizeze motive comerciale obiective pentru refuzul cererii, astfel încât, în cazul în care lucrătorul consideră că cererea a fost refuzată din alte motive, refuzul să poată fi supus unei verificări independente de către instanțe sau în conformitate cu practicile naționale. Acesta este singura modalitate de a garanta că angajatorii tratează cu seriozitate cererile lucrătorilor, și nu că oferă un răspuns doar pentru a respecta o formalitate.

4.3.9. CESE observă că Comisia recunoaște situația specifică a persoanelor fizice care acționează în calitate de angajatori, a întreprinderilor mici și a microîntreprinderilor în ceea ce privește derogarea de la cerințele de justificare scrisă prevăzute la articolul 10 alineatul (2). Cu toate acestea, subliniază că exprimarea actuală ar acoperi doar întreprinderile cu până la 249 de angajați și cu o cifră de afaceri anuală de până la 50 de milioane EUR, care reprezintă 99 % din totalul întreprinderilor din UE. Prin urmare, domeniul de aplicare al acestei derogări ar trebui să fie revizuit.

4.3.10. CESE consideră că directiva ar trebui să ofere lucrătorilor o șansă reală pentru transformarea raporturilor de muncă atipice în raporturi de muncă mai tipice, în funcție de calificările acestora. Iată de ce trebuie asigurate drepturi minime pentru angajații cu contracte pe durată determinată pentru obținerea unui contract de muncă pe perioadă nedeterminată, precum și trecerea de la fracțiune de normă la normă întreagă în cazul în care există locuri de muncă disponibile în cadrul întreprinderii, pentru care angajații dispun de competențele și calificările necesare.

4.3.11. CESE apreciază prevederea de la articolul 11, conform căreia, în cazurile în care angajatorii sunt obligați de legislația națională, de legislația Uniunii sau de contractele colective de muncă relevante să ofere formare lucrătorilor pentru ca aceștia să presteze munca pentru care sunt angajați, formarea respectivă este suportată de angajator. În ceea ce privește posibilele „clauze de rambursare”, în cazul în care o formare care depășește cerințele juridice are ca rezultat dobândirea unei calificări superioare, iar angajatul își dă demisia la puțin timp după formare, CESE remarcă faptul că astfel de clauze trebuie să fie justificate de fiecare dată și stabilite în acord cu partenerii sociali, respectând în orice caz principiul proporționalității și având efect regresiv (adică reducând riscul de rambursare pe durata perioadei lucrate).

4.3.12. CESE salută faptul că, în conformitate cu articolul 12, standardele minime prevăzute la articolele 7-11 pot fi modificate prin contracte colective de muncă, cu condiția ca drepturile lucrătorilor să rămână la un nivel adecvat în acele contracte și să nu se aducă atingere protecției pentru lucrători dintr-o perspectivă globală. Subliniem că trebuie negociate condiții de muncă transparente și previzibile această sarcină urmând să revină, în primul rând, partenerilor sociali, în cadrul dialogului social.

4.4. Alte dispoziții

4.4.1. CESE subliniază că, în conformitate cu articolul 13, statele membre sunt obligate să respecte această directivă, declarând nule și neavenite dispozițiile din acordurile colective sau individuale care contravin directivei sau modificându-le în conformitate cu directiva. Consecințele introducerii prevederii privind nulitatea și alinierea aferentă la dispozițiile directivei în statele membre ar trebui studiate cu atenție, luând în considerare în special articolul 12. Rolul partenerilor sociali în asigurarea conformității trebuie încurajat și respectat.

4.4.2. Articolul 14 din propunere prevede instrumente pentru a sancționa nerespectarea obligațiilor de informare din directivă. CESE a atras atenția asupra acestei lacune într-un aviz anterior și a solicitat remedierea ei ⁽⁴⁾. CESE consideră că sancțiunile, atunci când sunt justificate, ar trebui să corespundă nivelului prejudiciului suferit de un angajat. Astfel, s-ar putea evita litigiile pentru încălcări tehnice minore ale directivei. CESE salută dispoziția prevăzută la articolul 14 alineatul (2), prin care angajatorii au la dispoziție 15 zile pentru a completa informațiile care lipsesc.

4.4.3. CESE salută obligația statelor membre prevăzută la articolul 15 de a le garanta lucrătorilor accesul la mecanisme eficace și imparțiale de soluționare a litigiilor și dreptul la reparații, inclusiv la o compensație adecvată, în cazul încălcării drepturilor lor care decurg din această directivă.

4.4.4. CESE apreciază specificarea interdicției generale, prevăzute la articolul 16, de a aplica sancțiuni lucrătorilor ca urmare a exercitării drepturilor lor. Această specificare, care ar trebui pusă în aplicare de statele membre prin interzicerea în mod expres a discriminării, are rolul de a transmite un mesaj pentru practicienii în domeniul dreptului și, prin urmare, are un caracter preventiv.

4.4.5. CESE ia notă de protecția împotriva concedierii prevăzută la articolul 17 și de normele aferente în materie de sarcină a probei. În conformitate cu articolul 17 alineatul (1), statele membre trebuie să interzică concedierea (sau măsuri echivalente concedierii) sau acțiunile pregătitoare pentru concediere care invocă drept motiv exercitarea drepturilor prevăzute de prezenta directivă. Aceste dispoziții, coroborate cu articolul 17 alineatul (2), conform căruia lucrătorii care consideră că au fost concediați din cauza exercitării drepturilor prevăzute de această directivă pot solicita o motivare scrisă, reprezintă un instrument de protecție eficient în contextul exercitării drepturilor din această directivă. Principiul de la articolul 17 alineatul (3), conform căruia angajatorul trebuie să demonstreze că la baza concedierii se află alte motive decât

⁽⁴⁾ JO C 125, 21.4.2017, p. 10.

discriminarea invocată de lucrător, are o motivație corectă, dar există unele nelămuriri în ceea ce privește temeiul juridic, care ar trebui clarificate. Ar trebui să se menționeze clar că concedierile sau măsurile similare nu sunt valabile atunci când lucrătorii se prevalează de drepturile care le sunt conferite de directivă.

4.4.6. CESE este de acord cu obligația statelor membre prevăzută la articolul 18 de a stabili sancțiuni eficiente, proporționate și disuasive pentru încălcarea normelor de punere în aplicare.

4.4.7. CESE salută prevederea expresă de la articolul 19 privind interzicerea regresului în această legislație, care există deja în Directiva existentă privind declarația scrisă (articolul 7 și care este indispensabilă în cazul în care se aplică standarde de fond mai ridicate. Alineatul (1) necesită, totuși, o clarificare pentru a se garanta nu numai că nivelul de protecție general nu poate fi afectat, ci și că – în special în ceea ce privește aspectele individuale acoperite de directivă – nu este permisă nicio deteriorare în domeniile vizate ca urmare a punerii în aplicare a acesteia.

4.4.8. CESE salută faptul că, în conformitate cu articolul 21, drepturile și obligațiile din această directivă se vor aplica și raporturilor de muncă existente. Această prevedere este rezonabilă și necesară, având în vedere ameliorarea situației juridice pe care directiva urmărește să o atingă. Totuși, recunoaște că aceasta ar putea genera costuri și anumite sarcini suplimentare pentru întreprinderi. Trebuie luate măsuri pentru a ajuta persoanele fizice care acționează în calitate de angajatori și întreprinderile, în special întreprinderile mici și microîntreprinderile, să își îndeplinească obligațiile care le revin în temeiul directivei.

Bruxelles, 23 mai 2018.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Luca JAHIER

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind instituirea unui cadru pentru interoperabilitatea dintre sistemele de informații ale UE (în materie de frontiere și vize) și de modificare a Deciziei 2004/512/CE a Consiliului, a Regulamentului (CE) nr. 767/2008, a Deciziei 2008/633/JAI a Consiliului, a Regulamentului (UE) 2016/399 și a Regulamentului (UE) 2017/2226

[COM(2017) 793 final – 2017/0351 (COD)]

și privind Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind instituirea unui cadru de interoperabilitate între sistemele de informații ale UE (cooperare polițienească și judiciară, azil și migrație)

[COM(2017) 794 final – 2017/0352 (COD)]

(2018/C 283/07)

Raportor: **Laure BATUT**

Sesizare	Comisia Europeană, 18.1.2018 Parlamentul European, 28.2.2018
Temei juridic	Articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene
Secțiunea competentă	Secțiunea pentru ocuparea forței de muncă, afaceri sociale și cetățenie
Data adoptării în secțiune	25.4.2018
Data adoptării în sesiunea plenară	23.5.2018
Sesiunea plenară nr.	535
Rezultatul votului	160/3/2
(voturi pentru/voturi împotriva/abțineri)	

1. Concluzii și recomandări

1.1. CESE consideră utilă și pozitivă propunerea Comisiei Europene care vizează îmbunătățirea interoperabilității sistemelor de informații ale UE privind frontierele și vizele, cooperarea polițienească și judiciară, azilul și migrația.

1.2. CESE consideră că interoperabilitatea trebuie să fie un obiectiv strategic al UE pentru ca aceasta să rămână un spațiu deschis, garant al drepturilor fundamentale și al mobilității. UE și statele membre au obligația de a proteja viața și siguranța tuturor ființelor umane; principiul nereturnării trebuie respectat pe deplin.

1.3. Măsurile în materie de interoperabilitate vor fi cu atât mai bine înțelese cu cât:

- garantează, în cadrul strategiei UE în domeniul migrației, condițiile de echilibru între libertate și securitate, asigurând respectarea separării puterilor;
- garantează respectarea drepturilor fundamentale ale persoanelor vizate, în special protejarea datelor cu caracter personal și a vieții lor private, dreptul de acces la propriile date, de rectificare sau de ștergere a lor într-un termen rezonabil, prin proceduri accesibile;
- reafirmă, inclusiv în toate textele de punere în aplicare, cerința de integrare a principiilor protecției datelor încă din faza de proiect (*privacy by design*);
- nu crează noi obstacole în calea circulației normale a pasagerilor și a mărfurilor.

1.4. CESE solicită proceduri și garanții pentru utilizarea datelor în scopul asigurării respectării legii, care:

- să prevadă aplicarea în acest domeniu a legislației europene cu cel mai ridicat grad de protecție (Regulamentul general privind protecția datelor);
- să permită accelerarea stabilirii statului membru responsabil cu examinarea cererilor de protecție internațională;
- să garanteze, pentru persoanele vizate, dreptul la două grade de jurisdicție;
- să garanteze, pentru minori, în special pentru cei neînsoțiți, indiferent dacă se află în situație nereglementară, de persecuție sau infracțională, dreptul de a obține viză, de a fi protejați și integrați și „dreptul de a fi uitați” într-un termen mai scurt decât cel aplicat persoanelor majore.

1.5. CESE consideră că actualul temei juridic al sistemelor de informații ar trebui să fie îmbunătățit și să țină seama de evoluția sistemelor de colectare a datelor. El solicită:

- consolidarea securității bazelor de date existente și a canalelor de comunicare a lor;
- evaluarea impactului intensificării controlului a priori asupra gestionării riscurilor;
- controlul și evaluarea permanentă a arhitecturii sistemului de către autoritățile responsabile pentru protecția datelor (AEPD); solicită responsabililor să transmită anual autorităților de decizie și Comisiei rapoarte anuale privind securitatea elementelor de interoperabilitate și rapoarte bienale privind impactul măsurilor asupra drepturilor fundamentale.

1.6. CESE consideră că proiectul ar trebui să dispună de un personal competent și solicită:

- programe consistente de formare pentru autoritățile implicate și pentru agenții eu-LISA;
- un control strict al competențelor agenților și candidaților la posturi în această agenție.

1.7. CESE își exprimă îngrijorarea cu privire la finanțarea noului sistem. Monitorizarea planificării va fi esențială pentru a evita abaterile în materie de buget și a permite proiectului să fie finalizat până în 2029.

1.8. CESE recomandă ca cetățenii să fie informați cu privire la evoluția proiectului până la finalizarea acestuia, iar persoanele care sunt supuse controalelor să beneficieze de o informare instructivă. Consideră că trebuie prevăzută posibilitatea stopării întregului proces în cazul în care libertatea și drepturile fundamentale sunt amenințate de utilizarea abuzivă a sistemului.

2. Introducere

2.1. În contextul internațional al anului 2017, considerat instabil atât în plan geopolitic, cât și în ceea ce privește securitatea internă a statelor membre, Consiliul a solicitat în repetate rânduri Comisiei să pună în aplicare mijloace de localizare a persoanelor considerate „cu risc”, care fuseseră deja luate în evidență ca atare într-un stat membru. Reperarea trecerilor frontierelor, a deplasărilor și a itinerariilor urmate de aceste persoane în Europa ar putea fi esențială pentru securitatea în Uniune.

2.2. În rezoluția sa din 6 iulie 2016, Parlamentul European a invitat Comisia să furnizeze garanțiile necesare pentru protecția datelor.

2.3. Textele supuse examinării se înscriu în obiectivul de „menținere și consolidare a spațiului Schengen” ⁽¹⁾. Uniunea s-a dotat deja cu numeroase reglementări și servicii digitale de informații în domeniile legate de controlul persoanelor și mărfurilor la trecerea frontierei.

2.4. Notă:

- **SIS: Sistemul de informații Schengen**, unul dintre cele mai vechi mecanisme, revizuit, gestionează o gamă largă de alerte privind persoanele și bunurile;

⁽¹⁾ COM(2017) 570 final.

- **Eurodac: sistemul european pentru compararea datelor dactiloscopice** ale solicitanților de azil și ale resortisanților țărilor terțe aflați într-o situație neregulamentară la frontiere și pe teritoriul statelor membre și determinarea statului membru responsabil cu examinarea cererilor (CESE 2016-02981, raportor: Moreno Díaz) ⁽²⁾;
- **VIS: Sistemul de Informații privind vizele** (Codul de vize), care gestionează vizele pentru șederi de scurtă durată (CESE 2014-02932, raportor: Pezzini-Pariza Castaños) ⁽³⁾;
- **EES: Sistemul de intrare/ieșire**, aflat în prezent în așteptarea unei decizii, ar urma să gestioneze electronic datele din pașapoarte și datele de intrare/ieșire ale resortisanților țărilor terțe care vizitează spațiul Schengen (CESE 2016-03098 SOC/544, raportor: Pîrvulescu) ⁽⁴⁾;
- **ETIAS: Sistemul european de informații și de autorizare privind călătoriile**, aflat în prezent în așteptarea unei decizii, ar urma să constituie un vast sistem automatizat de stocare și de verificare *ex ante* a datelor resortisanților țărilor terțe scutiți de obligativitatea vizei de tranzit pentru spațiul Schengen (CESE 2016-06889 SOC/556, raportor: Simons) ⁽⁵⁾;
- **ECRIS-TCN: Sistemul european de informații cu privire la cazierile judiciare ale resortisanților țărilor terțe**, propus în prezent de Comisie, un sistem electronic de schimb de informații privind hotărârile judecătorești pronunțate deja de instanțele naționale.

2.5. Putem face analogia între mijloacele utilizate în prezent de o autoritate abilitată și un *smartphone* cu diferite aplicații, funcționând fiecare separat și oferind *propriile* informații.

2.6. Cu excepția SIS, aceste sisteme sunt axate pe gestionarea resortisanților țărilor terțe. Există șase sisteme, complementare și descentralizate. Suma informațiilor căutate este constituită din diversele răspunsuri pe care serviciile de anchetă le obțin din diferite baze de date, în funcție de autorizațiile lor de acces.

2.7. Comisia își propune să dea răspunsuri cu privire la următoarea chestiune:

- prin ce metodă, fără a modifica structurile deja dobândite și menținând complementaritatea lor, pot fi aliniate simultan toate bazele de date astfel încât, la un punct de intrare pe teritoriul UE și printr-o singură consultare a sistemului, toate informațiile deja colectate în bazele existente să convergă către autoritatea de control autorizată, respectându-se, în același timp, normele privind protecția datelor și drepturile fundamentale.

2.8. În propunerile examinate, Comisia Europeană:

2.8.1. dorește să adauge posibilitățile suplimentare pe care le-ar oferi un acces la bazele de date ale Europol și Interpol, instituții care colaborează deja cu autoritățile de control europene;

2.8.2. dorește să *sincronizeze* căutările de informații, pentru a reduce timpii de răspuns în ceea ce privește dosarul migranților și pentru a accelera reacția de asigurare a securității în caz de necesitate. În acest scop, ea propune crearea unor noi entități, care ar permite funcționarea în simbioză a bazelor de date existente.

2.9. **Obiectivele sale sunt: acoperirea pe cât posibil a lacunelor din diferitele sisteme, îmbunătățirea** gestionării frontierelor externe ale spațiului Schengen, contribuția la securitatea internă a Uniunii, gestionarea cazurilor de fraudă de identitate și soluționarea cazurilor de identități multiple, localizarea persoanelor suspectate sau deja condamnate și verificarea identității acestora în spațiul Schengen.

2.10. Pentru a relua comparația cu *smartphone*-ul, autoritatea abilitată ar avea la dispoziție nu doar numeroase aplicații, ci ar putea de asemenea să obțină simultan și în cadrul aceiași căutări, prin utilizarea codurilor sale de acces, datele stocate pe toate suporturile sale: computere, dispozitive mobile, telefoane, tablete, laptopuri etc.

⁽²⁾ JO C 34, 2.2. 2017, p. 144.

⁽³⁾ JO C 458, 19.12.2014, p. 36.

⁽⁴⁾ JO C 487, 28.12. 2016, p. 66.

⁽⁵⁾ JO C 246, 28.7. 2017, p. 28.

3. Funcționarea sistemului

3.1. Comisia a organizat consultări și a reunit un grup de experți la nivel înalt ⁽⁶⁾ în domeniul sistemelor de informații și al interoperabilității, numiți de statele membre, de țările din Grupul Schengen și de agenții europene precum eu-LISA ⁽⁷⁾ și FRA ⁽⁸⁾, sub coordonarea DG Migrație și Afaceri Interne.

Metoda: interconectivitate sau interoperabilitate?

3.1.1. **Interconectivitatea** sistemelor informatice se referă la posibilitatea de a le conecta între ele în așa fel încât datele conținute într-unul dintre ele să poată fi consultate automat de un altul.

3.1.2. **Interoperabilitatea** ⁽⁹⁾ se referă la capacitatea diferitelor sisteme de a comunica, de a face schimb de informații și de a utiliza aceste informații comunicate, cu respectarea autorizațiilor de acces la sisteme.

3.2. Opțiunea interoperabilității

3.2.1. Comisia consideră că această opțiune nu va afecta negativ realizările structurilor și competențelor actuale și că datele vor rămâne stocate în memorii compartimentate. Deși comunicarea ar fi sporită, acest fapt ar prezenta un avantaj de securitate pentru sisteme și date, niciunele dintre acestea nefiind, în mod evident, accesibile prin internet. Textele supuse avizării prezintă asemănări importante:

— unul dintre acestea [COM(2017) 793] se referă la interoperabilitatea sistemelor de informații privind frontierele și vizele;

— iar celălalt [COM(2017) 794] se referă la cooperarea polițienească și judiciară, la azil și la migrație.

3.3. Noile instrumente

3.3.1. Pentru a funcționa în regim de interoperabilitate, o nouă arhitectură formată din patru noi instrumente va trebui să completeze cele șase baze de date astfel încât să se lucreze rapid, printr-o singură interogare a sistemului, căutările urmând să fie lansate întotdeauna de la persoanele autorizate.

3.4. Portalul european de căutare (ESP)

3.4.1. Autoritatea de control abilitată (utilizatorul final) ar trebui să dispună de un acces unic la întregul sistem. În loc să efectueze șase căutări, ar urma să lanseze una singură (poliție, vamă etc.), prin care ar căuta datele necesare în mod simultan mai multe baze de date, fără a le stoca. Dacă datele respective există, sistemul le va găsi. În cazul identificării unui suspect sau a unei activități teroriste, chiar dacă primul nivel de căutare a persoanei care face obiectul verificării nu ar da rezultate („not-hit”), dacă datele sale sunt asociate cu o a doua informație („hit”) existentă în bazele de date precum SIS, EES, ETIAS, acest fapt ar putea conduce la investigații suplimentare ale rezultatelor căutării și la o anchetă.

3.5. Serviciul comun de comparare a datelor biometrice (shared biometric matching service)

3.5.1. Această platformă partajată de armonizare va permite căutarea și compararea simultană a datelor matematizate, biometrice, a amprentelor digitale și a fotografiilor de identitate în diverse baze de date precum SIS, Eurodac, VIS, EES ⁽¹⁰⁾, ECRIS, dar nu în ETIAS; prin urmare, datele din aceste baze trebuie să fie compatibile.

3.5.2. Astfel, datele matematizate nu vor fi păstrate în forma lor originală.

3.6. Registrul comun de date de identitate – CIR (Common Identity Repository)

3.6.1. Un „registru comun de date de identitate” va reuni datele referitoare la identitatea biografică și biometrică a persoanelor din țărilor terțe care fac obiectul verificării, indiferent dacă se află la frontieră sau pe teritoriul statelor membre (din spațiul Schengen). Un indicator de concordanță a informațiilor din diferitele baze de date va accelera căutările. Sub responsabilitatea și cu ajutorul mijloacelor de securitate ale Agenției eu-LISA, aceste date vor fi stocate în așa fel încât nimeni să nu poată avea acces la mai mult de un rând alfanumeric odată. Întrucât este dezvoltat pe baza EES și ETIAS, CIR nu ar trebui să ajungă să dubleze datele. Registrul va putea fi folosit, de asemenea, pentru căutări din domeniul civil.

⁽⁶⁾ DG Migrație și Afaceri Interne, unitatea B/3; Decizia C/2016/3780 a Comisiei din 17 iunie 2016; <http://ec.europa.eu/transparency/regexpert/index.cfm?Lang=RO>.

⁽⁷⁾ Agenția Europeană pentru Gestionarea Operațională a Sistemelor Informatice la Scară Lărgă, în Spațiul de Libertate, Securitate și Justiție.

⁽⁸⁾ FRA: Agenția UE pentru Drepturi Fundamentale.

⁽⁹⁾ Comunicarea Comisiei COM(2016) 205 final, intitulată „Sisteme de informații mai puternice și mai inteligente în materie de frontiere și securitate”.

⁽¹⁰⁾ Caracterele cursive reamintesc că textele privind aceste organe nu au fost încă adoptate.

3.7. *Detectorul de identități multiple – MID (Multiple-Identity Detector)*

3.7.1. Acesta va avea rolul de a confirma identitatea persoanelor de bună-credință și de a combate fraudele de identitate, printr-o căutare simultană în toate bazele de date. Nicio administrație nu a utilizat încă acest instrument, care ar trebui să contribuie la prevenirea furtului de identitate.

3.8. *Rolul Agenției eu-LISA* ⁽¹¹⁾

3.8.1. Agenția, creată în 2011, are ca misiune să faciliteze politicile UE în domeniile justiției, securității și libertății. Având sediul la Tallin, în Estonia, ea asigură deja schimbul de informații între diferitele autorități de aplicare a legii din statele membre, asigurând funcționarea fără întreruperi a sistemelor informatice la scară largă și libertatea de mișcare a persoanelor în spațiul Schengen.

3.8.2. Eu-LISA lucrează la proiectul „Frontiere inteligente” și va avea, în cadrul noii arhitecturi de schimb de date, un rol de conservare a elementelor referitoare la persoane, autorități, anchete și anchetatori. Agenția va verifica autorizațiile solicitanților și va asigura securitatea datelor, inclusiv în caz „de incident” [articolul 44, propunerile (2017) 793 și 794].

3.8.3. **Utilizarea formatului universal pentru mesaje – UMF (Universal Message Format)**, care urmează să fie creat, ar trebui să faciliteze lucrul cu noile sisteme, care ar fi obligatorii, impunând crearea de interfețe în statele membre în care acestea lipsesc și un sistem de traducere provizorie dintr-un limbaj în altul.

3.9. *Protecția datelor cu caracter personal* (articolele 7 și 8 din Cartă)

3.9.1. Propunerea de regulament recunoaște posibilitatea producerii unor accidente de securitate. Statele membre și sistemele lor de date trebuie să fie primele care să respecte principiile de protecție a datelor prevăzute de texte, de tratat, de Carta drepturilor fundamentale și de RGPD ⁽¹²⁾, care va intra în vigoare la 25 mai 2018.

4. **Dezbatere**

4.1. *Valoarea adăugată a interoperabilității în democrație*

4.1.1. UE are nevoie de reglementare și de mijloace de investigare care să o protejeze împotriva criminalității. Interoperabilitatea sistemelor de informații este o ocazie de a face să prevaleze statul de drept și protecția drepturilor omului.

4.1.2. Sistemele EES și ETIAS, conectate cu BMS și CIR, vor permite controlarea trecerilor la frontieră pentru persoanele suspecte, precum și păstrarea datelor acestora. Totuși, posibilitatea ca „serviciile de aplicare a legii să aibă acces prin BMS la sistemele de informații care nu intră în sfera asigurării respectării legii la nivelul UE” [articolul 17/CIR, propunerile (2017) 794 și 793], nu poate fi compatibilă cu scopurile enunțate drept temeiuri ale propunerilor supuse examinării. Comitetul [conform articolului 300 alineatul (4) din TFUE] se consideră dator să invoce la acest punct principiul proporționalității și solicită Comisiei să evite orice sistem de tip „Big Brother” ⁽¹³⁾ și să nu creeze obstacole în calea libertății de circulație a cetățenilor europeni (articolul 3 din TUE).

4.1.3. Modelul propus pentru colectarea și utilizarea datelor cu caracter personal obținute la frontieră și pe teritoriul Uniunii în timpul controalelor deplasărilor persoanelor și ale documentelor deținute de acestea este prezentat ca fiind etanș, accesibil doar persoanelor autorizate și numai în scopuri de securitate și de gestionare și va asigura o fluiditate sporită a procedurilor.

4.1.4. Comitetul exprimă îndoieli cu privire la această etanșeitate: vor rămâne anumite lacune, construcția repartizată pe nouă ani sprijinindu-se pe „temelii” care încă nu există, precum bazele EES sau ETIAS sau interfețele naționale. Contextul tehnologic este în evoluție constantă, or proiectul se bazează în mod necesar pe starea actuală a tehnologiei și nu prevede resurse bugetare pentru gestionarea obsolescenței care ar apărea în anumite sectoare digitale.

⁽¹¹⁾ Regulamentul (UE) nr. 1077/2011 al Parlamentului European și al Consiliului din 25 octombrie 2011 de instituire a Agenției Europene pentru Gestionarea Operațională a Sistemelor Informatice la Scară Largă în Spațiul de Libertate, Securitate și Justiție.

⁽¹²⁾ Regulamentul (UE) 2016/679 al Parlamentului European și al Consiliului din 27 aprilie 2016 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și privind libera circulație a acestor date și de abrogare a Directivei 95/46/CE (Regulamentul general privind protecția datelor). Avizul CESE: JO C 229, 31.7.2012, p. 90 și JO C 345, 13.10.2017, p. 138.

⁽¹³⁾ Din cartea 1984, de George Orwell.

4.1.5. Pe de altă parte, dezvoltarea rapidă a utilizării așa-numiților algoritmi de inteligență artificială (IA) ar fi putut să fie luată în considerare în cadrul proiectului, atât ca instrument de control al sistemelor, cât și ca o cheie de securitate care să fie pusă la dispoziția autorităților de decizie, cu scopul de a garanta utilizarea democratică a arhitecturii.

4.1.6. Propunerea dezvoltă un sistem pentru protagoniști de bună-credință, care respectă legile. Faptul că sistemul ar fi administrat de persoane este liniștitor, dar persoanele pot să constituie de asemenea o vulnerabilitate. Comitetul sugerează adăugarea unui articol care să prevadă „disjunctoare diferențiale” pentru cazurile de criză politică și/sau de „management”, întrucât orice problemă dintr-o bază de date ar putea constitui un risc pentru întreaga arhitectură⁽¹⁴⁾. Utilizarea UMF pe scară largă ar putea determina utilizarea datelor la nivel global, ceea ce constituie un aspect pozitiv, dar totodată foarte riscant din perspectiva protecției datelor. Autoritățile abilitate își asumă o mare responsabilitate. Aceste aspecte nu sunt luate în considerare în textele în discuție.

4.2. Protecția drepturilor fundamentale

4.2.1. Drepturile fundamentale sunt absolute; ele nu pot fi afectate nici măcar în măsură limitată, cu excepția cazului în care acest lucru este necesar și răspunde efectiv obiectivelor de interes general recunoscute de Uniune și dacă conținutul lor esențial este respectat [articolul 8 și articolul 52 alineatul (1) din Carta Drepturilor Fundamentale]. Comitetul se întreabă cum poate fi evaluată proporționalitatea măsurilor de control, în cazul migranților care fug din calea persecuțiilor și care solicită azil în zonele de coastă ale Uniunii [COM(2017) 794 final – Expunere de motive – Drepturi fundamentale]. Căutarea suspectilor cu scopul de a preveni infracțiunile, în special actele de terorism, **nu trebuie să introducă în democrațiile noastre conceptul de „infracțiune cu anticipare”**; trebuie să se păstreze o diferență între „fapte” care tulbură ordinea publică și „opinii”.

4.2.2. Respectarea, pentru orice persoană, a drepturilor enunțate în Cartă trebuie să asigure echilibrul între securitate și libertate, fără de care democrația nu poate supraviețui. Comitetul consideră că acest echilibru este esențial și trebuie să constituie un obiectiv permanent al tuturor autorităților, inclusiv al celor de control, atât la nivel național, cât și la nivel european.

4.2.3. Lanțul autorităților asociate într-o căutare, precum și metadatele aferente acestora vor fi păstrate în sistem. Trebuie să se respecte de asemenea, în ceea ce privește datele generate, drepturile fundamentale ale acestor autorități abilitate, în special în privința securității și a vieții private, în cazul în care se produce o intruziune rău intenționată în structura și în utilizarea necorespunzătoare a datelor între momentul introducerii și cel al ștergerii lor.

4.3. Protecția datelor

4.3.1. Propunerile recunosc principiul protecției datelor cu caracter personal începând cu momentul conceperii și în mod implicit, deși expunerea de motive reamintește că, potrivit Curții de Justiție a Uniunii Europene (CJUE), nu este vorba despre o prerogativă absolută. Comitetul recunoaște avantajele măsurilor preventive care garantează securitatea, ale combaterii identităților false și ale garantării dreptului la azil. Totuși, Comitetul ține să sublinieze limitele matematizării și ale anonimizării datelor: persoanele vizate ar putea avea nevoie ulterior de datele lor.

4.3.2. Comitetul subliniază, de asemenea, că tipul de date stocate, biometrice și biologice, prezintă un interes deosebit pentru anumite întreprinderi și pentru mediul infracțional. Din acest punct de vedere, securitatea cibernetică este la fel de importantă ca securitatea fizică, or textul propunerilor o menționează într-o măsură insuficientă. Datele păstrate vor fi stocate într-un singur loc fizic; chiar dacă se garantează securitatea acestuia, el poate totuși să fie expus.

4.3.3. CESE reamintește că, în ceea ce privește protecția datelor și dreptul la ștergerea acestora (dreptul de a fi uitat), instituțiile și organismele Uniunii au obligația de a respecta Regulamentul nr. 45/2001, care oferă un grad mai redus de protecție față de RGPD⁽¹⁵⁾ din 2016 (care urmează să intre în vigoare în mai 2018) și trebuie să fie respectat de către statele membre. Comitetul subliniază complexitatea punerii în aplicare a acestui drept și își exprimă îngrijorarea că migranții, călătorii și solicitanții de azil nu vor fi capabili să asigure respectarea sa:

1. protecția datelor cu caracter personal trebuie să fie validată pentru toate bazele de date existente, naționale și europene, astfel încât ansamblul să fie protejat;
2. această protecție este fundamentală dacă se dorește ca cetățenii să accepte să devină subiecții unei rețele de supraveghere de o asemenea anvergură.

4.3.4. Durata păstrării datelor colectate de autoritățile abilitate nu este clar precizată în propuneri. Textele menționează procedura dreptului la rectificarea și/sau la ștergerea datelor, ea fiind asigurată fie de statul membru căruia i s-a adresat cererea, fie de statul membru responsabil, însă nu stabilește termene pentru păstrarea datelor (articolul 47 din propuneri). Comitetul propune stabilirea unui astfel de termen, care trebuie să fie mai scurt în cazul minorilor (articolul 24 din Cartă), cu excepția cazurilor de terorism, astfel încât aceștia să beneficieze de posibilități de integrare.

⁽¹⁴⁾ AEPD, anexă, raportul final întocmit de grupul de experți la nivel înalt, publicat în mai 2017.

⁽¹⁵⁾ RGPD, Regulamentul general privind protecția datelor [Regulamentul (UE) 2016/679].

4.4. Guvernanța și asumarea răspunderii

4.4.1. Bazele de date internaționale nu sunt supuse acelorași reguli ca sistemele informatice europene. Instituirea unui format universal de acces, cu posibilă vocație de a deveni internațional, nu va fi decât un element tehnic incapabil să unifice reglementările, chiar dacă este adevărat că Interpol trebuie să respecte articolul 17 din pactul ONU ⁽¹⁶⁾. Pe de altă parte, autorizările vor rămâne în domeniul de competență al statelor membre. CESE consideră că acest aspect ar trebui să fie abordat în propuneri.

4.4.2. Se va lansa o singură interogare, iar simbioza dintre bazele de date europene va răspunde la aceasta. CESE subliniază că birocrăția generată va fi mai mult decât proporțională cu viteza câștigată. Guvernanța va fi asigurată de Comisie în colaborare cu statele membre, în cadrul unei proceduri de control. Pivotal va fi reprezentat de Agenția eu-LISA, însărcinată în mod special cu punerea în aplicare a procedurilor de colectare a informațiilor privind funcționarea interoperabilității; ea va primi informațiile de la statele membre și de la Europol și va prezenta Consiliului, Parlamentului European și Comisiei, din patru în patru ani, un raport de evaluare tehnică, urmând ca Comisia să pregătească la rândul său, un an mai târziu, un raport global (articolul 68 din propuneri). În opinia Comitetului, aceste secvențe sunt mult prea lungi. Evaluarea securității elementelor de interoperabilitate [articolul 68 alineatul (5) litera (d)] ar trebui să aibă loc cel puțin anual, iar evaluarea impactului asupra drepturilor fundamentale, cel puțin o dată la doi ani [același articol litera (b)].

4.4.3. Comitetul regretă că problematici atât de importante cum sunt cele abordate de aceste propuneri vor fi gestionate de agenții europene ale căror procese de recrutare a personalului și funcționare sunt neclare pentru mulți cetățeni. Comitetul consideră că este necesar să se pună în comun bunele practici și să se asocieze procesului de avizare toate autoritățile independente din domeniul controlului utilizării datelor (AEPD), precum și alte agenții precum FRA și ENISA.

4.4.4. Punerea în aplicare a tuturor acestor noi structuri și proceduri se va realiza prin acte delegate și acte de punere în aplicare adoptate de Comisie. Comitetul ar dori ca obiectivul respectării drepturilor fundamentale și al protecției datelor cu caracter personal să rămână înscris în toate aceste acte de-a lungul timpului, în vederea unei primiri mai bune a persoanelor la frontiere. CESE recomandă ca cetățenii europeni să fie informați cu privire la evoluția proiectului până la finalizarea acestuia, iar persoanele care sunt supuse controalelor să beneficieze de o informare instructivă.

5. Formarea necesară a autorităților de control din întreaga Uniune

5.1. Comitetul consideră că vor fi necesare numeroase stagii de formare în prima perioadă (după 2021), contrar celor susținute de Comisie în rezumatul evaluării impactului (C). Comisia menționează cifra de 76 de milioane EUR pe an. Trecerea la noi proceduri necesită întotdeauna un proces de modernizare. În acest caz este vorba de toate frontierele Uniunii și de sistemele naționale. Anumite state membre nu dispun încă de sisteme compatibile și vor trebui să depună un efort considerabil și să creeze interfețe care să le confere capacitatea de a participa. Pentru ca interoperabilitatea să funcționeze, ar trebui eliminate disparitățile dintre statele membre.

5.2. Formarea în domeniul utilizării datelor de calitate și a UMF va fi esențială. Comitetul recomandă organizarea unui pol de formare comune pentru autoritățile abilitate – inclusiv eu-LISA, în cazul căreia va trebui să se verifice cu strictețe competențele membrilor – în colaborare cu CEPOL ⁽¹⁷⁾, Frontex, Europol etc.

5.3. Nu există nicăieri altundeva un instrument precum MID. În caz de reușită, acest instrument va fi puternic. Noua arhitectură va necesita cel mai înalt nivel de calitate a datelor. Pentru ca întregul sistem să se ridice la înălțimea așteptărilor proiectului, toate statele membre trebuie să participe în egală măsură, în caz contrar lacunele vor deveni mai grave decât înainte. Într-o astfel de situație, dreptul la azil și dreptul de acces la protecție internațională ar fi slăbite (articolele 18 și 19 din cartă).

6. Finanțarea

6.1. Ansamblul arhitecturii propuse se sprijină pe câteva ipoteze: adoptarea de către autoritățile de decizie a sistemelor EES, ETIAS, UMF, buna funcționare a MID și securizarea CIR. Cele două organe – AEPD și Agenția eu-LISA – și eventual Agenția ENISA vor dispune oare de resurse umane și financiare suficiente? Comisia propune o cofinanțare UE-statele membre. Comitetul observă că gestionarea „Semestrului” se face încă din bugete de austeritate și că, pe de altă parte, utilizarea actuală a bazelor existente (SIS, VIS, Prüm, EES) trebuie să fie optimizată în continuare, cu respectarea cerințelor legale (raportul grupului de experți).

⁽¹⁶⁾ Pactul internațional ONU cu privire la drepturile civile și politice – „Articolul 17: (1) Nimeni nu va putea fi supus vreunor imixțiuni arbitrare sau ilegale în viața particulară, în familia, domiciliul sau corespondența sa, nici la atingeri ilegale aduse onoarei și reputației sale. (2) Orice persoană are drept la protecția legii împotriva unor asemenea imixțiuni sau atingeri.”

⁽¹⁷⁾ CEPOL, Agenția Uniunii Europene pentru Formare în Materie de Aplicare a Legii (Budapesta, Ungaria).

6.2. CESE își pune întrebări cu privire la consecințele bugetare ale Brexitului, deși Regatul Unit nu face parte din sistemul Schengen, și – pe un plan mai general – la posibilitatea ca gestionarea interoperabilității în țările europene care nu sunt membre ale SIS, dar participă la alte sisteme (cum ar fi Eurodac), să devină mai complexă.

6.3. Fondul prevăzut este FSI (Fondul pentru securitate internă). Momentul punerii în funcțiune este prevăzut pentru 2023. Comitetul se întreabă dacă vor fi suficienți cinci ani pentru reducerea disparităților de la nivel european și pentru asigurarea condițiilor necesare reușitei. Bugetul prevăzut este de 424,7 milioane EUR pentru nouă ani (2019-2027). Uniunea Europeană (FSI) și statele membre vor trebui să asigure acest buget. Statele membre trebuie să ajungă în situația în care sistemele lor actuale să funcționeze corect cu noua arhitectură informatică. Comitetul apreciază că reluarea creșterii economice va putea sprijini realizarea acestor investiții.

Bruxelles, 23 mai 2018.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Luca JAHIER

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor cu privire la punerea în aplicare a pachetului de măsuri privind economia circulară: opțiuni pentru abordarea interfeței dintre legile privind substanțele chimice, produsele și deșeurile

[COM(2018) 32 final]

(2018/C 283/08)

Raportor: **Brian CURTIS**

Sesizarea Comitetului de către Comisia Europeană	12.2.2018
Temei juridic	Articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene
Decizia Biroului	19.9.2017 (în anticiparea sesizării)
Secțiunea competentă	Secțiunea pentru agricultură, dezvoltare rurală și protecția mediului
Data adoptării în secțiune	3.5.2018
Data adoptării în sesiunea plenară	23.5.2018
Sesiunea plenară nr.	535
Rezultatul votului	185/01/01
(voturi pentru/voturi împotrivă/abțineri)	

1. Concluzii și recomandări

1.1. Comitetul salută abordarea Comisiei constând în explorarea sistematică a gamei relevante de opțiuni care ar putea contribui la soluționarea unei serii de probleme identificate la interfața dintre legile privind substanțele chimice, produsele și deșeurile.

1.2. Perspectiva proactivă, pe termen lung, adoptată de Comisie în această privință este de apreciat. Procesul de tranziție va fi de durată, în mod inevitabil, însă va necesita încurajări constante pentru a merge înainte și va trebui să țină seama de evoluțiile în curs din domeniul tehnologiilor de identificare și prelucrare.

1.3. Asigurarea sănătății publice, în general, și îndeosebi a sănătății consumatorilor finali ai produselor, este esențială pentru consolidarea încrederii în principiile economiei circulare.

1.4. Securitatea și sănătatea în muncă a lucrătorilor de la instalațiile de reciclare sunt, de asemenea, în primejdie, în lipsa unei acțiuni de amploare, în special în ceea ce privește problema „substanțelor moștenite”. Punerea la dispoziția sindicatelor a unor informații cuprinzătoare este, prin urmare, esențială.

1.5. Aplicarea completă a Regulamentului REACH și a altor acte legislative privind substanțele chimice deja în vigoare ar trebui tratată cu prioritate. Încă nu este utilizată pe deplin legislația existentă care previne intrarea inițială a substanțelor chimice periculoase în ciclul de materiale, în special a produselor importate în UE din țări terțe.

1.6. Comitetul identifică și recomandă investiții suplimentare în echipamente adaptate de sortare din partea întreprinderilor de reciclare și îndeamnă la luarea în considerare a unor măsuri de sprijin economic și tehnic în acest domeniu.

1.7. Comitetul susține cu tărie opinia conform căreia o mai bună informare privind prezența, localizarea și concentrația de substanțe chimice periculoase din produsele și materialele recuperate din deșeuri poate reduce problemele cu care se confruntă operatorii din lanțul de recuperare.

1.8. Identificarea surselor potențiale de valoare sau a măsurilor de protecție necesare în legătură cu substanțele chimice periculoase în fluxul deșeurilor va sprijini analizele costuri/beneficii care vor fi necesare pentru a justifica măsurile legislative și intervențiile de ordin practic.

1.9. Este esențial să se îmbunătățească și – acolo unde este necesar – să se consolideze cerințele referitoare la identificarea și urmărirea mărfurilor importate care pot conține substanțe care prezintă motive de îngrijorare deosebită, pentru a impune atât interzicerea – dacă este necesar –, cât și aplicarea unor mecanisme de urmărire adecvate pe tot parcursul ciclului de viață al produselor.

1.10. Cadrul juridic ar trebui să ofere protecție egală, indiferent dacă produsul este fabricat cu materii prime noi sau recuperate.

2. Introducere

2.1. În avizul său intitulat „Pachetul privind economia circulară”⁽¹⁾,⁽²⁾, Comitetul a identificat nevoia de a înlesni în mai mare măsură recuperarea de materiale din fluxul de deșeuri și a constatat necesitatea de a aborda o gamă de obstacole juridice, tehnice și financiare. Prezența substanțelor periculoase în deșeuri este un astfel de obstacol, iar această comunicare face parte dintr-un proces de identificare a obiectivelor de politică, a provocărilor și soluțiilor menite să contribuie la crearea unei economii mai circulare. Unele domenii vor trebui abordate prin mijloace fără caracter legislativ, însă obiectivul general îl constituie exercitarea unei influențe asupra politicii viitoare.

3. Sinteza propunerii Comisiei

3.1. Comunicarea stabilește o serie de obiective de politică și chestiuni conexe și invită părțile interesate să se pronunțe cu privire la provocările identificate, pentru a contribui la definirea căii de urmat către o economie cu adevărat circulară. Acestea sunt împărțite în patru mari categorii – abordarea este exploratorie și fără caracter obligatoriu. Ținând seama de documentul de lucru al serviciilor Comisiei și de contribuția membrilor CESE și a organizațiilor de părți interesate ale societății civile, prezentul aviz răspunde solicitării de a oferi opțiuni preferate pentru soluționarea principalelor probleme. Din acest motiv, principalul conținut al avizului este prezentat în secțiunea finală privind observațiile specifice.

3.2. Comisia lansează, în prezent, o consultare publică și încurajează discuțiile cu Parlamentul European, Consiliul și părțile interesate pentru alegerea opțiunilor și definirea acțiunilor specifice la nivel general sau sectorial pentru dezvoltarea piețelor de materii prime secundare durabile. Se vor lua măsuri ulterioare conform principiilor unei mai bune legiferări și, înainte de prezentarea oricăror propuneri concrete care se estimează că pot avea un impact semnificativ, se vor realiza evaluări ale impactului.

4. Observații generale

4.1. Legislația UE relevantă pentru această temă acoperă domeniul substanțelor chimice, al produselor și al deșeurilor⁽³⁾. Cadrul juridic actual prezintă deficiențe, în special, legate de faptul că nu asigură transmiterea informațiilor privind substanțele chimice de-a lungul întregului ciclu de materiale și al eventualelor cicluri de viață ulterioare.

4.2. Societatea noastră din ce în ce mai complexă depinde în tot mai mare măsură de utilizarea substanțelor chimice⁽⁴⁾. Pilonii **legislației UE privind substanțele chimice** sunt constituiți de Regulamentul CLP⁽⁵⁾, Regulamentul REACH⁽⁶⁾ și Regulamentul POP⁽⁷⁾, care se completează unul pe altul și se aplică indiferent de sectorul de utilizare.

⁽¹⁾ Avizul pe tema „Pachetul privind economia circulară” (JO C 264, 20.7.2016, p. 98).

⁽²⁾ Pachetul de măsuri privind economia circulară adoptat de Comisie la 2 decembrie 2015.

⁽³⁾ Definiții ale deșeurilor periculoase pot fi găsite în documentul „Ghid privind definirea și clasificarea deșeurilor periculoase”, iunie 2015.

⁽⁴⁾ Raportul AEM nr. 2/2016, pp. 33 și 34.

⁽⁵⁾ Regulamentul (CE) nr. 1272/2008 privind clasificarea, etichetarea și ambalarea.

⁽⁶⁾ Regulamentul (CE) nr. 1907/2006 privind înregistrarea, evaluarea, autorizarea și restricționarea substanțelor chimice (REACH).

⁽⁷⁾ Regulamentul privind poluanții organici persistenți – a se vedea http://ec.europa.eu/environment/chemicals/international_conventions/index_en.htm

4.3. **Legislația privind produsele** se poate concentra asupra siguranței și durabilității produselor. DSGP⁽⁸⁾ prevede cerințe generale de siguranță pentru produsele de consum nealimentare. Sunt relevante, de asemenea, și alte documente legislative specifice produselor, cum ar fi Directiva privind jucăriile, Regulamentul privind ambalajele alimentare, Directiva RoHS⁽⁹⁾ și Directiva privind proiectarea ecologică. În avizul său pe această temă, CESE⁽¹⁰⁾ susține o „abordare integrată” privind proiectarea ecologică, care ar trebui extinsă dincolo de domeniul său actual de aplicare. O astfel de abordare integrată ar avea în vedere eficiența energetică și performanțele produselor deopotrivă, precum și eficiența și performanțele în ceea ce privește utilizarea resurselor și a materialelor.

4.4. Mai multe **acte legislative privind deșeurile** sunt, de asemenea, relevante. Directiva-cadru privind deșeurile a făcut obiectul mai multor avize ale Comitetului, iar CESE a susținut constant cerința ca statele membre să adopte o ordine a priorităților în cazul abordării chestiunii deșeurilor, prima fiind prevenirea generării de deșeuri, urmând pregătirea pentru reutilizare, reciclare sau alte forme de recuperare și, ca ultimă soluție, eliminarea prin incinerare și depozitare. CESE a solicitat, de asemenea, ca statele membre să fie obligate să adopte sisteme de răspundere extinsă a producătorilor. În plus, CESE a mai făcut apel la consolidarea dispoziției privind obligația colectării separate⁽¹¹⁾.

4.5. Se pot evidenția câteva idei generale, care ar trebui să orienteze acțiunile viitoare:

- **O mai bună informare** privind prezența, localizarea și concentrația de substanțe chimice periculoase din produsele și materialele recuperate din deșeuri poate reduce problemele cu care se confruntă operatorii în lanțul de recuperare și poate sprijini protecția mediului și a sănătății umane.
- Este esențial **să se prevină intrarea inițială** a substanțelor chimice periculoase în ciclul de materiale. Legislația existentă în acest sens nu este încă utilizată pe deplin.
- **Cadrul juridic** ar trebui să ofere protecție egală, indiferent dacă un produs este fabricat cu materii prime noi sau recuperate.

4.6. Se poate constata că există inițiative de sprijin în acest sens. De exemplu, Directiva RoHS abordează problema substanțelor periculoase din echipamentele electrice și electronice și, dat fiind că determină înlocuirea anumitor substanțe periculoase din echipamentele electrice și electronice, crește posibilitatea de reciclare a deșeurilor derivate din aceste echipamente, precum și profitabilitatea economică a acestora. În plus, patru propuneri legislative conexe⁽¹²⁾,⁽¹³⁾,⁽¹⁴⁾,⁽¹⁵⁾ sunt, de asemenea, dezbătute de Parlamentul European și de Consiliu. CESE ia act de acordul politic recent privind această chestiune⁽¹⁶⁾.

4.7. Unele dintre aspectele evidențiate în această comunicare sunt complexe din punct de vedere conceptual, în special cele care se referă la problemele ridicate de lipsa de armonizare și de aliniere a normelor. Chestiunile mai concrete privind informarea și substanțele moștenite ar trebui să aibă prioritate, în opinia Comitetului.

4.8. Cu toate acestea, din rezumatul chestiunilor menționate în această comunicare și din gama largă de inițiative existente sau în curs de a fi elaborate pentru a realiza o economie cu adevărat mai circulară reiese clar că procesul de tranziție implicat în eliminarea substanțelor periculoase provenite din deșeuri, inclusiv în cursul recuperării sau al reciclării acestora, va fi unul de durată. Este, prin urmare, adecvată o perspectivă proactivă, pe termen lung, de tipul celei adoptate de Comisie.

⁽⁸⁾ Directiva 2001/95/CE privind siguranța generală a produselor (DSGP).

⁽⁹⁾ Directiva 2011/65/UE privind restricțiile de utilizare a anumitor substanțe periculoase în echipamentele electrice și electronice.

⁽¹⁰⁾ Avizul pe tema „Planul de lucru privind proiectarea ecologică pentru perioada 2016-2019” (JO C 345, 13.10.2017, p. 97).

⁽¹¹⁾ Avizul pe tema „Pachetul privind economia circulară” (JO C 264, 20.7.2016, p. 98).

⁽¹²⁾ Propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului de modificare a Directivei 94/62/CE privind ambalajele și deșeurile de ambalaje

⁽¹³⁾ Propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului de modificare a Directivei 2000/53/CE privind vehiculele scoase din uz, a Directivei 2006/66/CE privind bateriile și acumulatorii și deșeurile de baterii și acumulatori și a Directivei 2012/19/UE privind deșeurile de echipamente electrice și electronice

⁽¹⁴⁾ Propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului de modificare a Directivei 2008/98/CE privind deșeurile

⁽¹⁵⁾ Propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului de modificare a Directivei 1999/31/CE privind depozitarea deșeurilor

⁽¹⁶⁾ Declarația comisarului Vella privind acordul politic cu privire la modernizarea normelor pentru deșeuri

5. Observații specifice

Nevoia de informații

5.1. Obiectivul este de a asigura faptul că informațiile adecvate privind substanțele problematice din produse sunt disponibile tuturor actorilor din lanțul de aprovizionare și, în final, operatorilor din sectorul deșeurilor. Posibilitatea de a limita, încă de la început, intrarea substanțelor chimice periculoase în ciclul economic este, în mod clar, cea mai bună modalitate de a proteja sănătatea umană și mediul. De asemenea, aceasta ar face posibilă recuperarea materialelor din deșeuri și consolidarea economiei circulare.

5.2. Punerea la dispoziția sindicatelor a unor informații cuprinzătoare poate juca un rol vital în protejarea sănătății lucrătorilor și este, prin urmare, esențială.

5.3. REACH reglementează producția, utilizarea și introducerea pe piață a substanțelor chimice în UE. Principalul său obiectiv este să asigure un nivel înalt de protecție pentru oameni și mediu. Rapoartele unor asociații ale consumatorilor și ale Comisiei indică punerea insuficientă în practică a obligațiilor limitate de comunicare de-a lungul lanțului de aprovizionare impuse de REACH.

5.4. Comisia lansează un studiu de fezabilitate privind utilizarea diferitelor sisteme de informații, a tehnologiilor și a strategiilor inovatoare în materie de trasabilitate, care ar putea facilita circulația informațiilor pertinente de-a lungul lanțurilor de aprovizionare cu articole și comunicarea lor către întreprinderile de reciclare. Se pune întrebarea dacă un sistem de informare obligatoriu ar oferi valoare adăugată și cum ar trebui gestionate bunurile importate în UE care pot conține substanțe neautorizate.

5.5. Comitetul susține că există deja, într-o mare măsură, instrumente juridice care pot restricționa intrarea în ciclul de materiale a substanțelor care prezintă motive de îngrijorare deosebită (SVHC). Sunt relevante în special acele dispoziții juridice care pun pe primul loc și stimulează înlocuirea acestor substanțe cu substanțe chimice nepericuloase. Comitetul este în favoarea aplicării depline a Regulamentului REACH și a actualizării acestuia cu informațiile științifice în curs de evoluție privind proprietățile periculoase ale substanțelor chimice, inclusiv cele ale materiilor prime secundare. Se va proteja astfel securitatea și sănătatea în muncă a lucrătorilor, precum și sănătatea publică a consumatorilor finali. Se va spori, de asemenea, credibilitatea economiei circulare.

5.6. În ceea ce privește bunurile importate, importatorilor li se solicită deja să identifice substanțele care prezintă motive de îngrijorare deosebită. Ar putea fi accentuată aplicarea obligației prevăzute de REACH conform căreia producătorii și importatorii trebuie să ofere, în dosarul de înregistrare și în fișa cu date de securitate, informații detaliate privind scenariile de expunere care acoperă stadiul deșeurilor. În plus, s-ar putea solicita informații mai detaliate, cum ar fi descrierea diferitelor scenarii privind sfârșitul ciclului de viață pentru reciclare, pregătirea pentru reutilizare sau eliminarea. Această cerință ar trebui legată de aplicarea obligației ca producătorii și importatorii de bunuri să informeze operatorii economici din lanțul de aprovizionare cu privire la prezența, în articole, a substanțelor care prezintă motive de îngrijorare deosebită, precum și de obligația privind identificarea localizării substanței în produs.

5.7. Este esențial să se îmbunătățească și – acolo unde este necesar – să se consolideze cerințele referitoare la identificarea și urmărirea mărfurilor importate care pot conține substanțe care prezintă motive de îngrijorare deosebită, pentru a impune atât interzicerea – dacă este necesar –, cât și aplicarea unor mecanisme de urmărire adecvate pe tot parcursul ciclului de viață al produselor.

5.8. Comitetul își exprimă preocuparea în legătură cu faptul că ar putea exista o problemă în ceea ce privește identificarea substanțelor care prezintă motive de îngrijorare deosebită în contextul acordurilor de liber schimb și al acordurilor de parteneriat economic.

5.9. În general, va trebui ca întreprinderile de reciclare să investească mai mult în echipamente adaptate de sortare și ar trebui avute în vedere măsuri de sprijin economic și tehnic în acest domeniu.

Deșeurile care conțin substanțe ce nu mai sunt permise în noile produse

5.10. În statele membre există legi restrictive privind substanțele chimice periculoase încă din secolul al XIX-lea, iar noile substanțe chimice sunt supuse unei examinări riguroase pentru evaluarea pericolelor. Cu toate acestea, procesul continuu de evaluare a riscurilor înseamnă că produsele fabricate în mod legal în trecut conțin substanțe care prezintă motive de îngrijorare deosebită, iar cele care sunt fabricate în prezent pot conține substanțe care ar putea fi interzise pe viitor. Acest lucru poate însemna că în stadiul de prelucrare și recuperare a deșeurilor pot fi prezente „substanțe moștenite” periculoase.

5.11. Obiectivul constă în facilitarea reciclării, crescând, în același timp, rata de utilizare a materiilor prime secundare prin promovarea de cicluri de materiale netoxice. În plus, în momentul în care se analizează posibilele restricții privind substanțele chimice și derogările de la restricții, trebuie să se acorde mai multă atenție impactului acestora asupra reciclărilor și reutilizărilor viitoare.

5.12. Comisia susține că chestiunea „substanțelor moștenite” rămâne un obstacol în calea economiei circulare și că ar trebui elaborată o metodologie specifică privind luarea de decizii pentru susținerea deciziilor privind posibilitatea de reciclare a deșeurilor care conțin substanțe care prezintă motive de îngrijorare. Această activitate este în curs de realizare și ar trebui încheiată până la jumătatea anului 2019. Coroborată cu acest aspect, este necesară redactarea de orientări pentru a asigura faptul că prezența substanțelor care prezintă motive de îngrijorare deosebită în materialele recuperate este mai bine abordată în stadiile incipiente ale pregătirii de propuneri pentru gestionarea riscului și, de asemenea, că este analizată adoptarea de dispoziții de punere în aplicare de natură să permită un control eficace al utilizării derogării prevăzute în dispozițiile privind înregistrarea ale REACH în cazul substanțelor recuperate.

5.13. Realitatea „substanțelor moștenite” dă naștere întrebării referitoare la măsura în care este posibilă reconcilierea ideii conform căreia deșeurile sunt o resursă pe care ar trebui să o reciclăm cu necesitatea de a garanta că deșeurile care conțin substanțe care prezintă motive de îngrijorare deosebită sunt recuperate pentru a produce numai materiale care pot fi utilizate în siguranță. Ar trebui să se permită ca materialele reciclate să conțină substanțe chimice care nu mai sunt autorizate în materiile prime? Dacă da, în ce condiții?

5.14. Obiectivul materialelor reciclate este să se apropie cât mai mult posibil de performanțele și compoziția chimică a materiilor prime comparabile. Factorii economici și tehnici joacă un rol semnificativ în determinarea fezabilității eliminării substanțelor care prezintă motive de îngrijorare, iar aceștia depind foarte mult de la caz la caz. Opțiunile strategice prevăd fie să se impună ca toate materiile prime primare și secundare să respecte aceleași norme, fie să se permită ca materialele secundare să beneficieze de derogări specifice, limitate în timp.

5.15. CESE susține că orice criteriu aplicat în acest context trebuie să prevină prezența substanțelor chimice periculoase în materialele recuperate în concentrații superioare nivelului permis pentru materiile prime noi.

Lipsa de aliniere a normelor care stabilesc care sunt deșeurile și substanțele chimice periculoase

5.16. Acest aspect este în strânsă legătură cu ideile privind armonizarea stabilite anterior, ambele fiind complexe din punct de vedere conceptual. După cum s-a stabilit anterior, producția și utilizarea de substanțe chimice și de produse periculoase fac obiectul unor norme stricte ale UE, adoptate pentru protecția lucrătorilor, a cetățenilor și a mediului de efectele nocive. Gestionarea deșeurilor este reglementată în mod similar, prin norme ale UE concepute pentru a obține același rezultat. Cu toate acestea, conform studiilor, cele două seturi de reguli nu sunt aliniate complet ⁽¹⁷⁾.

5.17. Este necesară dezvoltarea unei abordări mai consecvente privind normele de clasificare a substanțelor chimice și a deșeurilor, de exemplu, prin adoptarea unor norme similare Directivei DEEE ⁽¹⁸⁾ pentru alte grupe de produse sau fluxuri de materiale specifice (de exemplu, mobilele sau produsele textile), care impun o tratare adecvată a deșeurilor care conțin substanțe chimice periculoase, înainte ca acestea să poată fi recuperate și utilizate în produse noi. Comisia intenționează să publice un document de orientare privind clasificarea deșeurilor, pentru a asista operatorii din sectorul deșeurilor și autoritățile competente în sensul unei abordări comune privind caracterizarea și clasificarea deșeurilor. De asemenea, vor avea loc în continuare schimburi de bune practici privind metodele de testare. Părților interesate li se solicită să analizeze dacă normele privind clasificarea gradului de pericol ar trebui aliniate, astfel încât deșeurile să fie considerate periculoase în conformitate cu aceleași norme ca și produsele.

Bruxelles, 23 mai 2018.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Luca JAHIER

⁽¹⁷⁾ De exemplu, „Să păstrăm curățenia: cum să protejăm economia circulară de substanțele periculoase” (*Keeping it Clean: How to protect the circular economy from hazardous substances*). Biroul European pentru Mediu.

⁽¹⁸⁾ Directiva 2012/19/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 4 iulie 2012 privind deșeurile de echipamente electrice și electronice (DEEE).

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – O strategie europeană pentru materialele plastice într-o economie circulară

[COM(2018) 28 final]

și privind propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind instalațiile portuare de preluare pentru descărcarea deșeurilor provenite de la nave, de abrogare a Directivei 2000/59/CE și de modificare a Directivei 2009/16/CE și a Directivei 2010/65/UE

[COM(2018) 33 final – 2018/0012 (COD)]

(2018/C 283/09)

Raportor: **domnul Antonello PEZZINI**

Sesizare	Parlamentul European, 5.2.2018 Consiliu, 9.2.2018 Comisia Europeană, 12.2.2018
Temei juridic	Articolul 100 alineatul (2) și articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene
Decizia Adunării Plenare	19.9.2017
Secțiunea competentă	Secțiunea pentru agricultură, dezvoltare rurală și protecția mediului
Data adoptării în secțiune	3.5.2018
Data adoptării în sesiunea plenară	23.5.2018
Sesiunea plenară nr.	535
Rezultatul votului (voturi pentru/voturi împotriva/ abțineri)	193/00/01

1. Concluzii și recomandări

1.1. CESE, care de la bun început a fost un susținător al politicii Comisiei Europene privind economia circulară, consideră totuși că aceasta ar trebui urmărită în strânsă cooperare cu partenerii sociali și cu organizațiile societății civile, prin intermediul unor exerciții de prospectivă și cu implicarea instituțiilor de învățământ superior și a diferitelor centre de formare.

1.1.1. În același mod, sunt absolut necesare măsuri adecvate în domeniul educativ și formativ, stimulente legate de proiectare și comportamente, standarde tehnice și normative comune de calitate, sisteme atractive și de recompensare – inclusiv fiscale și financiare –, un demers sistemic și intersectorial și de utilizare inteligentă și generalizată a aplicațiilor digitale.

1.2. Respectarea și apărarea bunurilor cuprinse în echilibrul dinamic al biosferei nu se nasc prin germinare spontană, ci sunt fructul unui demers lucid, hrănit de cultură și de conștiința că ceea ce a fost creat nu a fost creat pentru a fi exploatat și distrus în vederea obținerii de beneficii economice, ci pentru a fi utilizat în mod inteligent, îmbunătățit și conservat „în geneza antropomorfismului universal” ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Benedetto Croce; în istoria a tot ceea ce are o formă umană în univers.

1.3. Noile descoperiri, precum materialele polimerice, au facilitat munca și bunăstarea oamenilor, dar trebuie gestionate pe durata ciclului lor de viață pentru a nu avea un impact negativ asupra proceselor naturale.

1.3.1. Comitetul consideră că este esențial să se dezvolte o cultură a proiectării ecologice a materialelor polimerice pentru a facilita, după o primă utilizare, utilizările ulterioare ale materialelor polimerice secundare.

1.3.2. Este nevoie de o revoluție culturală care să transforme deșeurile în resurse prețioase ce urmează să fie valorificate, atât în cadrul modelelor comportamentale, cât și în cadrul structurilor de producție, distribuție și consum, fără a neglija societatea civilă și instituțiile de învățământ, de orice tip și nivel.

1.3.3. În opinia CESE, în special în sectorul ambalajelor (în prezent extrem de extins), trebuie elaborată – din motive economice și de igienă – o strategie la nivel de sector care să vizeze reutilizarea, cu implicarea întreprinderilor care au experiență în procesele de reciclare. Este vorba de armonizarea și integrarea competențelor în cadrul procesului, atât în amonte, cât și în aval.

1.3.4. Organismele naționale de standardizare, în strânsă legătură cu organismele europene și internaționale, ar trebui să accelereze procesele de recunoaștere a materiilor prime secundare, prin intermediul unei etichete, pentru a crește, prin intermediul unei armonizări europene, nivelul de siguranță a consumatorului cu privire la produsele noi.

1.3.5. În opinia CESE, cercetarea și inovarea trebuie să aibă un rol important, în special inițiativele comune în domeniul tehnologiei, și anume Parteneriatele public-privat instituționale în cadrul programului Orizont 2020, care vizează dezvoltarea de bioproduse ⁽²⁾, precum și alte inițiative privind dezvoltarea durabilă și circulară din cadrul viitorului PC9.

1.3.6. Ar trebui să se acorde prioritate procesului de aplicare a marcajelor digitale pentru diferite tipuri de materiale plastice pentru a permite identificarea, separarea și eventualele eliminări potrivit unor metodologii comune. În special, aceste materii prime secundare nu trebuie să conțină anumite substanțe toxice care apar în materiile prime nedestinate uzului alimentar și jucăriilor pentru copii.

1.4. CESE consideră că, prin analize chimice realizate în cadrul REACH, trebuie luate măsuri de limitare a poluării cu microparticule de plastic, care reprezintă una dintre principalele amenințări la adresa mediului și a sănătății umane.

1.5. CESE sprijină ferm propunerile CE care vizează dotarea porturilor cu instalații de colectare a deșeurilor și obligația ca responsabilii de nave să urmeze anumite proceduri pentru descărcarea deșeurilor.

1.5.1. CESE consideră că aceeași politică ar trebui să fie aplicată și în cazul gestionării râurilor, care reprezintă un element semnificativ de poluare a mărilor.

1.5.2. Potrivit CESE, ar trebui implicate asociațiile de pescari și partenerii sociali, atât la nivel cultural, cât și prin intermediul unor finanțări naționale și/sau europene, în cadrul unui exercițiu de curățare a apelor de reziduurile polimerice, promovând, de asemenea, acțiuni de sensibilizare cu privire la deșeurile fluviale și marine. În plus, printr-o formare adecvată, ei ar putea să intervină și în cadrul lanțului existent în port sau de-a lungul râurilor, în etapele inițiale de reciclare, în special atunci când se încheie sezonul de pescuit.

1.6. În opinia CESE, apariția și dezvoltarea de noi activități complementare, rezultate din economia circulară, necesită o revizuire a legislației existente în materie de deșeurii, succesoare a Directivei 2008/98/CE, care responsabilizează deținătorul de deșeurii, fără a crea, de multe ori, instrumentele necesare pentru reutilizarea lor.

⁽²⁾ Inițiativa privind bioindustriile este un parteneriat public-privat (PPP) între Comisia Europeană și consorțiul bioindustriilor (*Bio based Industries Consortium – BIC*). Acest consorțiu reunește în prezent mai mult de 60 de întreprinderi europene mari și mici, clustere și organizații din sectoarele tehnologic, industrial, agricol și silvic, care și-au luat împreună angajamentul să investească în cercetare, dezvoltare și activități demonstrative în materie de tehnologii ecologice, pe baze colaborative, în cadrul PPP. Sunt prevăzute investiții de 3,8 miliarde EUR în inovarea din sectorul bioindustriilor, în cadrul perioadei 2014-2020 (Orizont 2020): 1 miliard din fonduri ale UE și 2,8 miliarde EUR din investiții private.

1.7. CESE consideră că proiectarea ecologică ⁽³⁾, aplicată până acum la economisirea energiei, ar trebui activată pentru economia circulară, în special pentru materialele plastice.

1.8. CESE consideră că sunt necesare acorduri regionale privind poluarea marină, extinzându-le la politicile de proximitate și la acordurile Euromed și pentru Marea Baltică.

1.9. Ar trebui să fie susținute și stimulate în industrie și administrații publice teritoriale acordurile voluntare sectoriale și intersectoriale, prin promovarea certificării întreprinderilor (EMAS, RSI) și a navelor ecologice ⁽⁴⁾.

2. Introducere

2.1. Plasticul, înțeles ca denumire generică pentru un grup de materiale polimerice, este important și omniprezent în economia noastră și în viața noastră de zi cu zi. Acesta contribuie la promovarea creșterii durabile și competitive, a ocupării durabile a forței de muncă și a multiplelor inovări tehnologice și în materie de proiectare.

2.2. Plasticul – de la monomer la polimer – a fost descoperit la jumătatea anilor cincizeci, de către doi oameni de știință, Natta și Ziegler. În 1953, chimistul german Karl Ziegler a reușit să obțină un tip de plastic pe bază de petrol, polietilena, a cărei moleculă este un polimer ⁽⁵⁾. Chimistul italian Giulio Natta a obținut un polimer diferit: polipropilena, brevetată sub denumirea Moplen. Această descoperire a contribuit enorm la criza din industria minieră, care furnizase, de-a lungul istoriei omenirii, materialele ⁽⁶⁾ pentru fabricarea obiectelor necesare activităților cotidiene și profesionale.

2.3. Plasticul este obținut din petrol, din două kilograme de petrol rezultând, în medie, un kilogram de plastic.

2.3.1. Cu aceste noi materiale ⁽⁷⁾ a fost fabricată o întreagă serie de obiecte: nu ruginesc, sunt ușoare și nu se sparg. În 1973 a fost fabricată prima sticlă din PET ⁽⁸⁾.

2.4. CESE a subliniat ⁽⁹⁾ că „trecerea la o economie europeană circulară poate deschide perspective pozitive pentru îndeplinirea obiectivelor Strategiei Europa 2020”.

2.5. Comitetul este de părere că tranziția către o economie europeană circulară poate deschide perspective pozitive în termeni de competitivitate sistemică a UE, „cu condiția ca aceasta să se bazeze pe o viziune strategică europeană împărtășită de toți, cu participarea activă a sectorului ocupării forței de muncă, a guvernelor, a angajatorilor și a lucrătorilor, a consumatorilor și a autorităților legislative și de reglementare de la diverse niveluri” ⁽¹⁰⁾.

2.6. CESE reamintește lansarea pachetului ⁽¹¹⁾ din 2014 – care a fost ulterior retras – și a celui din decembrie 2015, odată cu adoptarea unui plan de acțiune al UE pentru economia circulară, care identificase plasticul drept o prioritate-cheie.

2.7. În opinia Comitetului, „schimbările comportamentale pot fi stimulate cel mai bine prin semnale referitoare la prețuri, și anume oferind consumatorilor un nivel de confort și prețuri competitive. Acestea pot fi realizate inițial prin sisteme de răspundere extinsă a producătorilor (REP) și/sau prin impozitarea ecologică” ⁽¹²⁾.

2.8. Industria europeană a maselor plastice a atins, în 2016, o cifră de afaceri de aproape 350 de miliarde EUR, cu aproximativ 62 de mii de întreprinderi, locuri de muncă pentru peste 1,5 milioane de lucrători și o producție de 60 de milioane de tone ⁽¹³⁾.

2.9. În prezent, plasticul este prezent în fiecare aspect al vieții noastre de zi cu zi: de la sectorul transporturilor la cel al construcțiilor, de la sectorul telecomunicațiilor la sectorul bunurilor de larg consum, de la sectorul produselor alimentare la cel al sănătății.

⁽³⁾ Directiva 2005/32/UE și modificările ulterioare.

⁽⁴⁾ Cf. articolul 8 alineatul (5) din COM(2018) 33.

⁽⁵⁾ Împreună cu Giulio Natta, Ziegler a descoperit sinteza stereospecifică a polipropilenei, utilizând catalizatori cu conținut de titan; catalizatorii de acest tip sunt denumiți în mod obișnuit catalizatori Ziegler-Natta. În 1963 au câștigat Premiul Nobel pentru chimie.

⁽⁶⁾ Zinc, blendă, calamină, baritină și bachelită.

⁽⁷⁾ PE (polietilenă); PP (polipropilenă); PS (polistiren); PET (polietilentereftalat); PVC (clorură de polivinil).

⁽⁸⁾ Brevetată de N. Convers Wyeth, inginer american.

⁽⁹⁾ Avizul CESE (JO C 230, 14.7.2015, p. 91).

⁽¹⁰⁾ Avizul CESE (JO C 230, 14.7.2015, p. 91).

⁽¹¹⁾ Cf. SWD(2014) 208 și SWD(2015) 259 final.

⁽¹²⁾ Avizul CESE (JO C 230, 14.7.2015, p. 91).

⁽¹³⁾ A se vedea raportul privind excelența lanțului de aprovizionare cu materiale plastice pentru revitalizarea industrială a Italiei și a Europei în 2017 (*L'eccellenza della filiera della plastica per il rilancio industriale dell'ITALIA e dell'EUROPA 2017*) – <https://www.ambrosetti.eu/wp-content/uploads/parte-2.pdf>

2.10. IMM-urile, care reprezintă aproximativ 80 % dintre întreprinderile din sectorul materialelor plastice din UE, au mai puțin de 20 de angajați, în timp ce întreprinderile medii și mari reprezintă aproximativ 20 % ⁽¹⁴⁾.

2.11. În fiecare an, cetățenii europeni generează 25 de milioane de deșeuri de plastic. Mai puțin de 30 % dintre acestea sunt reciclate ⁽¹⁵⁾.

2.12. Potrivit unui studiu recent realizat la nivelul UE (nota de subsol 15), înlocuirea materialelor plastice cu alte materiale, în ceea ce privește principalele sale utilizări, ar implica o greutate de aproape patru ori mai mare a ambalajelor comparativ cu materialele plastice; o creștere cu 60 % a volumului de deșeuri generate; o creștere a consumului anual de energie de 57 % pe parcursul întregului lor ciclu de viață.

2.12.1. Pe de altă parte, 95 % din valoarea ambalajului se pierde după o singură utilizare. Din cele 78 de milioane de tone puse la dispoziție pentru consum, 72 % nu se recuperează. Dintre acestea, 40 % sunt eliminate în depozitele de deșeuri, iar 32 % nu trec prin sisteme legale de colectare.

2.13. Prin urmare, este necesară dezvoltarea proiectării ecologice a materialelor plastice, astfel încât acestea să devină mai ușor de reciclat și, astfel, să sporească cererea de materiale plastice reciclate din partea diferitelor sectoare industriale și circuite de distribuție, a consumatorilor și a cetățenilor.

2.13.1. Este important să se intensifice dialogul cu industria de reciclare, pentru a înțelege procesele de producție, exigențele și tehnologiile.

2.14. Plasticul reciclat trebuie să facă obiectul unei reabilitări corespunzătoare și al unei reclasificări prin intermediul unui proces de standardizare și certificare cu ajutorul etichetării.

2.15. Într-o economie circulară, plasticul ar trebui să fie considerat un patrimoniu material comun prețios, deoarece este esențial pentru dezvoltarea economică durabilă și competitivă în serviciul cetățenilor, al sănătății și al mediului, cu condiția ca obiectele care conțin această materie primă să nu mai fie considerate „deșeuri de eliminat”, ci „obiecte de recuperat”.

3. Mările și materialele plastice

3.1. 70 % din suprafața planetei este acoperită de mări și oceane, apele marine reprezentând 97 % din resursele de apă. Oceanele sunt cei mai buni aliați ai noștri împotriva schimbărilor climatice și au fost incluse în Acordul de la Paris, fiindu-le consacrat un raport special al IPCC.

3.2. Deșeurile marine, în special materialele plastice și microplasticele, reprezintă o altă amenințare majoră la adresa oceanelor și, prin urmare, reprezintă o preocupare la nivel mondial, care vizează toate oceanele planetei. În fiecare an, milioane și milioane de tone de deșeuri sunt deversate în oceane, în întreaga lume, cauzând probleme de mediu, economice, estetice și igienico-sanitare. Deșeurile marine pot cauza daune economice grave, cum ar fi: pierderi pentru comunitățile costiere; limitarea turismului; obstacole în calea transportului maritim și a pescuitului.

3.3. Costul potențial al curățării zonelor costiere și a plajelor la nivelul întregii UE a fost estimat la aproximativ 630 de milioane EUR pe an.

3.4. Având în vedere acumularea și răspândirea acestora, deșeurile marine reprezintă o amenințare extrem de gravă pentru sănătatea oceanelor lumii, în principal din cauza creșterii rapide a cantității acestora. În acest context, se impun măsuri echilibrate și eficiente privind economia circulară, atât la nivel internațional, cât și la nivel european, cu obiective de reducere a deșeurilor marine în UE cu 30 % până în 2025 și, respectiv, cu 50 % până în 2030.

3.4.1. Pentru a atinge aceste obiective, ar trebui, în primul rând, să se modifice legislația existentă, care conferă proprietatea asupra deșeurilor celor care le colectează, descurajând astfel colectarea.

3.4.2. Ar trebui luate în calcul stimulente adecvate pentru persoanele (îndeosebi pescari) care pot contribui la curățarea mărilor și a râurilor, inclusiv prin utilizarea corespunzătoare a Fondului european pentru pescuit și afaceri maritime (FEPAM).

⁽¹⁴⁾ Ambrosetti, Excelența lanțului de aprovizionare cu materiale plastice în UE (*L'eccellenza della filiera della plastica nell'UE*), 2015.

⁽¹⁵⁾ Comunicatul de presă al Comisiei Europene din 16 ianuarie 2018.

3.5. La 18 decembrie 2017, Consiliul a adoptat concluziile privind ecoinovarea și a subliniat, de asemenea, „nevoia de coerență între politicile de sprijinire a inovării și alte politici, în special axate pe protecția sănătății umane, pe mediu și pe tranziția către economia circulară”⁽¹⁶⁾.

3.6. Parlamentul European, la rândul său, a adoptat diverse documente cu privire la această temă: pornind de la rezoluția din 9 iulie 2015 referitoare la utilizarea eficientă a resurselor: spre o economie circulară; până la rezoluțiile adoptate în februarie 2017 pe tema pachetului de măsuri privind deșeurile și la rezoluția din 18 decembrie 2017 privind guvernanța internațională a oceanelor.

3.7. Acțiunea pentru depoluarea Mării Mediterane ar putea să se afle în sinergie cu programul (PPP) Prima, care prevede măsuri ecologice în scopuri legate de mediu⁽¹⁷⁾.

4. Propunerile Comisiei

4.1. Strategia propusă de CE are ca scop protejarea mediului de poluarea cu materiale plastice și, în același timp, promovarea inovării și creșterii economice, încercând astfel să transforme o provocare economică de paradigmă liniară (producție, distribuție, consum și comportament), într-un model circular, care să se autoalimenteze prin utilizarea eficientă a resurselor și care să ajungă să considere „deșeurile” drept „**resurse de regenerat**”.

4.2. Reutilizarea, reciclarea și recuperarea ar deveni cuvintele-cheie în jurul cărora ar trebui construită noua paradigmă, pentru a promova o nouă proiectare, durabilitate, inovare și competitivitate la nivelul întregii piețe interne și al pieței internaționale.

Strategia propusă include 40 de acțiuni, 15 recomandări pentru autoritățile naționale și regionale și opt recomandări adresate industriei.

4.3. Propunerea de directivă privind instalațiile portuare de preluare introduce noi norme pentru combaterea deșeurilor marine provenite de pe mare, cu măsuri menite să garanteze că deșeurile generate pe nave sau colectate pe mare nu sunt abandonate în mare, ci sunt aduse pe uscat, pentru a fi gestionate în mod adecvat. Sunt, de asemenea, prevăzute măsuri de reducere a sarcinii administrative a porturilor, navelor și autorităților competente.

5. Observații și recomandări generale

5.1. În opinia Comitetului, o strategie de succes în ceea ce privește materialele plastice nu poate fi realizată fără măsuri educative și de formare profesională viabile, fără stimulente în materie de proiectare și de comportament, fără standarde tehnice și normative comune de calitate –, fără sisteme atractive și de recompensare (inclusiv fiscale și financiare), fără o abordare sistemică și transsectorială, fără o utilizare inteligentă și tot mai largă a aplicațiilor digitale, fără un exercițiu de perspectivă răspândit și cu o largă participare, care să însoțească procesul cu o reală **cultură europeană a circularității materialelor plastice, bazată pe analiza întregului ciclu de viață a produselor**.

5.2. Poluarea cu microparticule de plastic reprezintă una dintre cele mai mari amenințări la adresa mediului și a sănătății umane. Aceste substanțe sunt adesea utilizate în detergenți, cosmetice, mobilă, vopsele. **În opinia CESE**, această poluare ar trebui abordată de la sursă, prin măsuri la nivelul UE, în cadrul **REACH**.

5.3. **În UE, aproximativ 40 % din plastic este de unică folosință și reprezintă principala cauză a poluării: prin stabilirea unui cost minim pentru fiecare pungă de plastic, s-ar reduce enorm consumul. Iar CESE recomandă extinderea acestei măsuri la orice tip de plastic de unică folosință.**

5.4. CESE consideră că etichetarea digitală a diferitelor tipuri de materiale plastice reprezintă o prioritate pentru identificarea, selectarea și eventuala excludere a componentelor dăunătoare. Materialele plastice conțin adesea substanțe toxice, interzise în cazul materialelor care intră în contact cu alimentele și în cazul jucăriilor. Ca urmare a reciclării materialelor plastice, aceste substanțe ar putea ajunge în noile produse. De aici rezultă necesitatea de a garanta și a certifica faptul că „materialele plastice secundare” nu conțin substanțe toxice.

5.5. Legislațiile naționale diferă între ele în ceea ce privește cantitățile și autorizațiile. Ar trebui să existe o singură legislație **armonizată**, mai severă, în beneficiul consumatorilor.

⁽¹⁶⁾ <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-15811-2017-INIT/ro/pdf>, Concluziile Consiliului din 18 decembrie 2017 (Ecoinovarea: facilitarea tranziției către o economie circulară).

⁽¹⁷⁾ COM(2016) 662 final și avizul CESE (JO C 125, 21.4.2017, p. 80).

5.6. CESE consideră că ar trebui să fie consolidate acțiunile menite să asigure prioritate:

- metodelor comune de identificare;
- digitalizării produselor, proceselor și componentelor prin marcarea digitală a diferitelor tipologii;
- infrastructurilor de excelență în materie de colectare și diferențiere, echipate cu cititoare optice;
- standardelor și certificărilor produselor, proceselor, instalațiilor;
- profesionalizării și monitorizării reciclării;
- sistemelor de recompensă privind responsabilitățile extinse ale producătorilor și ale consumatorilor;
- lansării unei acțiuni-pilot a UE pentru organizarea, crearea și dezvoltarea comercială competitivă a unei veritabile piețe europene a materialelor plastice secundare de calitate, promovând achizițiile publice ecologice.

5.7. Colectarea separată și – mai ales – reciclarea PET ⁽¹⁸⁾ pot crea beneficii economice în UE, cu noi activități productive și noi forme de ocupare a forței de muncă.

5.8. Până în prezent, au fost preferate reciclarea organică prin compostare ⁽¹⁹⁾, depozitarea deșeurilor, recuperarea energiei prin incinerare ⁽²⁰⁾, mai ales în sectoarele siderurgic și al cimentului, prin filtrarea adecvată a gazelor reziduale.

5.9. Devine din ce în ce mai importantă reciclarea plasticului prin crearea de articole noi, de același tip (sticlă/sticlă) sau de alt tip (plastic/material textil). Însă acest lucru presupune un proces de stimulare a consumatorilor ⁽²¹⁾ și o identificare ușoară prin intermediul cititoarelor digitale la punctele de colectare.

5.10. PET-ul reciclat poate fi utilizat ca fibră în producția de țesături de vară și de iarnă, salopete, uniforme militare, ranforsări la anvelope, conducte, benzi transportoare, folii de ambalat, produse tipărite.

5.11. Printr-o acțiune puternică de standardizare tehnică și normativă și de certificare, inclusiv după reciclare, dacă procesele sunt corect efectuate și certificate ⁽²²⁾, PET-ul rămâne inert din punct de vedere chimic și, prin urmare, este potrivit pentru utilizările care conduc la un contact sigur cu alimentele ⁽²³⁾.

5.12. **În ceea ce privește deșeurile marine**, CESE sprijină corelarea directivei cu Convenția internațională pentru prevenirea poluării de către nave (MARPOL) și consideră că abordarea problemei deșeurilor provenite de la navele de pescuit și de agrement poate oferi soluții pentru problema poluării marine, cu condiția să se identifice excepțiile corespunzătoare pentru ambarcațiunile mici și pentru porturile cu trafic limitat.

5.13. Pentru organizarea colectării deșeurilor pe mare ar trebui să fie implicate, prin utilizarea Fondului pentru pescuit (FEPAM), organizațiile de pescari, care, cu o formare adecvată, și-ar putea completa veniturile obținute din activitățile de pescuit, care nu sunt întotdeauna sigure, cu cele obținute în urma activităților de colectare și în cadrul lanțului de reciclare.

⁽¹⁸⁾ PET: polietilentereftalat, compoziție $(C_{10}H_8O_4)_n$. Derivat din petrol brut (C_9H_{18}) . Este o rășină termoplastică, adecvată pentru contactul cu alimentele.

⁽¹⁹⁾ **Compostul** este ceea ce rămâne după procesul de descompunere și de sinteză microbiană a substanțelor organice din produsele reziduale.

⁽²⁰⁾ CSD, **combustibilul solid provenit din deșeuri**. În timpul combustiei, ruperea legăturilor dintre atomii de H și C din plastic conduce la emiterea de cantități importante de energie termică.

⁽²¹⁾ De exemplu: garanția obligatorie în Germania sau obligația de recuperare a recipientelor goale de către vânzători în Elveția.

⁽²²⁾ Prevenirea producerii de acetaldehidă, prin optimizarea temperaturii de topire și a timpului de staționare. Excluderea decontaminării.

⁽²³⁾ În unele state membre, legea impune ca recipientele pentru alimente să nu conțină materiale plastice secundare într-un procent de peste 50 %. În plus, acestea nu trebuie să vină în contact cu produsele alimentare; prin urmare, plasticul reciclat trebuie combinat cu plastic „nou” pe partea din apropierea produselor alimentare.

5.14. Același lucru este valabil și în cazul curățării râurilor, utilizând cooperative de lucru, prin modificarea legislației actuale ⁽²⁴⁾.

5.15. CESE consideră că ar trebui să se acorde prioritate încheierii unor acorduri regionale privind poluarea marină, în special în zonele marine și fluviale.

6. Observații specifice

6.1. **De la PET la fibre.** Reciclarea PET trece printr-un proces mecanic/chimic inovator, nepoluant, care menține puritatea fibrei, reducând consumul de apă și energie, precum și emisiile de CO₂ cu aproximativ 30 %, toate acestea fără a produce zgură sau deșeuri.

6.1.1. Mai întâi este recuperată materia primă, prin colectare separată. După etapele de tocare, spălare, măcinare, trefilare, uscarea, granulare, PET-ul este transformat într-un nou polimer, printr-un proces nepoluant, care valorifică, în principal, variațiile de temperatură. În final, polimerul topit obținut este trimis către un extrudator. Este tăiat la lungimea dorită, într-o gamă de fire sintetice, reciclate, de poliester de înaltă calitate și de înaltă performanță.

6.2. Transformarea PET ⁽²⁵⁾ (polietilentereftalat) în material textil reprezintă o inovare, un mijloc de protecție a mediului și o marcă a calității: de la tehnicile de producție, până la proiectare.

6.2.1. Date tehnice ⁽²⁶⁾:

- 2 kg de petrol (C₉H₁₈) produc 1 kg de PET (C₁₀H₈O₄)_N;
- 1 sticlă de 1,5 litri are o masă de 38 de grame;
- 1 sticlă de 0,5 litri are o masă de 25 de grame;
- pentru a realiza un hanorac (330 gr/m²) sunt necesare circa 27 de sticle de 1,5 litri;
- 27 de sticle reprezintă corespondentul a 1 026 de grame de PET, echivalentul a aproximativ 2 052 de grame de petrol;
- reducerea emisiilor de CO₂ pentru 2 052 de grame de petrol (24,2136 kWh) ⁽²⁷⁾ este de **6,39239 kg/CO₂**.

6.2.2. Un alt exemplu: 53 900 de sticle de plastic de 1,5 litri, reciclate, pot fi transformate într-un poliester excelent, necesar pentru fabricarea a 7 000 de rucsacuri, cu o economie de 3,34 tone de CO₂ ⁽²⁸⁾.

7. Teme de reflecție

7.1. Angajamente asumate de către state:

- educația, începând din școală, cu privire la colectarea separată a deșeurilor (inclusiv a materialelor plastice!), mai ales la nivelul familiei;
- înființarea cooperativelor/asociațiilor care colectează material plastic, în cooperare cu municipalitățile și cu întreprinderile, și îl predau centrelor de tratament și de certificare a „materialelor plastice secundare”;
- adaptarea normelor actuale în vigoare privind deșeurile la nevoile legate de colectarea materialului plastic.

⁽²⁴⁾ În prezent, se estimează că o cantitate cuprinsă între 1,15 și 2,41 de milioane de tone de deșeuri din plastic ajung în fiecare an în oceane din râuri, peste 74 % din deșeuri fiind deversate între mai și octombrie. Primele 20 de râuri cele mai poluante, dintre care cele mai multe se află în Asia, sunt responsabile pentru 67 % din numărul total de tone de plastic revărsate în oceane.

⁽²⁵⁾ Poliesterii provin din PET și sunt disponibili fie sub formă de fibre discontinue, fie sub formă de fir neted sau voluminos, precum și sub formă de microfibră.

⁽²⁶⁾ Sursă: PielleItalia S.R.L. Grassobbio Bergamo.

⁽²⁷⁾ Sursă: JRC Ispra: Factorul de conversie pentru țitei:

- 11,8 MWh/t
- 0,264 tCO₂/MWh

⁽²⁸⁾ A se vedea nota de subsol 28 (JRC Ispra).

7.2. CESE sprijină dialogul între părți în vederea înființării unui fond de investiții în tehnologii de reciclare a materialelor plastice și a creării unei piețe europene pentru materialele plastice secundare de calitate.

7.3. Sprijinirea, prin intermediul programului Orizont 2020 – **și a noului PC9**, inclusiv prin elaborarea unor studii privind bacteriile ⁽²⁹⁾ –, a inițiativelor comune în domeniul tehnologiei, și anume a *Parteneriatelor public-privat instituționale* (una dintre cele 7 inițiative comune în domeniul tehnologiei) *privind bioindustriile*.

Bruxelles, 23 mai 2018.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Luca JAHIER

⁽²⁹⁾ În colaborare cu alte institute de cercetare japoneze, Institutul Tehnologic din Kyoto și Universitatea Keio au izolat o specie de bacterie (*Ideonella sakaiensis*) care poate „devora” plasticul, exploatându-l ca sursă de subzistență și creștere, prin acțiunea chimică a numai două enzime. Cf.: science.sciencemag.org/content/351/6278/1196, Yoshida and others. Profesorul de biologie John McGeehan, de la Universitatea din Portsmouth, și colegii săi au creat întâmplător o versiune foarte puternică a enzimei care consumă plasticul. Cercetările lor au fost publicate în revista Proceedings of the National Academy of Sciences 2018.

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor — Viitorul sectorului alimentar și al agriculturii

[COM(2017) 713 final]

(2018/C 283/10)

Raportoare: **doamna Jarmila DUBRAVSKÁ**

Coraportor: **domnul John BRYAN**

Sesizare	Comisia Europeană, 18.1.2018
Temeiul juridic	Articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene
Decizia Biroului	5.12.2017
Secțiunea competentă	Secțiunea pentru agricultură, dezvoltare rurală și protecția mediului
Data adoptării în secțiune	3.5.2018
Data adoptării în sesiunea plenară	23.5.2018
Sesiunea plenară nr.	535
Rezultatul votului	195/7/18
(voturi pentru/voturi împotriva/abțineri)	

1. Concluzii și recomandări

1.1. CESE salută Comunicarea Comisiei pe tema „Viitorul sectorului alimentar și al agriculturii” și consideră că o politică agricolă comună (PAC) puternică și finanțată în mod corespunzător este esențială pentru o agricultură durabilă și viabilă în UE.

1.2. Viitoarea PAC trebuie să îndeplinească obiectivele stabilite inițial în Tratatul de la Roma și noile obiective legate de mediu, schimbări climatice și biodiversitate, asigurând, în același timp, că modelul european de agricultură este menținut și că rămâne competitiv și viabil pentru a răspunde nevoilor cetățenilor europeni. De asemenea, noua PAC trebuie să adopte și să realizeze țintele stabilite în Obiectivele de dezvoltare durabilă (ODD) ale ONU și în COP21.

1.3. CESE salută direcția reformelor, noile propuneri privind subsidiaritatea și noul model de a obține rezultate și subliniază că trebuie ca ele să fie puse în aplicare într-un mod care protejează politica comună și piața unică și să fie în acord cu angajamentele privind realizarea simplificării. Cu toate acestea, în opinia CESE, comunicarea ar fi trebuit să fie mai specifică și speră că, pentru viitoarele propuneri legislative, Comisia va lua în considerare punctul de vedere al societății civile. Calendarul pentru avizul CESE și propunerile legislative a fost prea strâns.

1.4. CESE sprijină modelul bazat pe doi piloni al PAC, primul dintre aceștia prevăzând acordarea de plăți directe, care ar trebui să cunoască o nouă orientare și trebuie să asigure un venit echitabil pentru fermieri și să fie un stimulent pentru furnizarea de bunuri publice, precum și ca mijloc de sprijinire a pieței, iar al doilea sprijinind zonele rurale și combătând depopularea, în conformitate cu Declarația de la Cork 2.0. CESE se opune cofinanțării primului pilon și solicită un nivel rezonabil de cofinanțare pentru cel de al doilea pilon din partea tuturor statelor membre. Pentru CESE este clar că plățile directe ar trebui direcționate doar către fermierii activi, pe baza unor criterii obiective legate de activități agricole și de furnizarea de bunuri publice.

1.5. CESE sprijină o PAC puternică și finanțată în mod corespunzător și o creștere a bugetului UE la 1,3 % din VNB, în conformitate cu creșterea economiei UE. Trebuie furnizată o finanțare adecvată a PAC pentru a aborda veniturile mici ale fermierilor și lucrătorilor din agricultură, inflația și orice deficite cauzate de Brexit și de schimbările climatice și de mediu, dar și necesitatea de a aborda armonizarea plăților directe între statele membre, luând în considerare diferențele dintre condiții.

1.6. CESE consideră că PAC trebuie să sprijine întreprinderile mici și mari, pe cele nou create și pe cele vechi, pe agricultorii independenți și pe angajații acestora, pe femei, dar și pe bărbați, în așa fel încât să facă viața în zonele rurale viabilă pentru fermierii activi care sunt implicați în producția agricolă, furnizând bunuri publice, având grijă de mediul înconjurător și creând locuri de muncă.

1.7. Deși salută noile propuneri privind subsidiaritatea și acordarea unei mai mari responsabilități statelor membre, CESE susține în mod ferm că PAC trebuie să rămână puternică, fără niciun fel de renaționalizare care să pună în pericol piața unică. Subsidiaritatea trebuie să se aplice numai planurilor statelor membre privind punerea în aplicare a obiectivelor PAC, oferind, în același timp, statelor membre flexibilitatea necesară pentru a adopta opțiunile de plată aferente primului și celui de-al doilea pilon pentru a corespunde cât mai bine tipurilor de agricultură și condițiilor din țările specifice, ținând seama de condițiile naturale și de mediu.

1.8. Noul model de a obține rezultate în ceea ce privește obiectivele de mediu și climatice trebuie să fie aplicat în mod predominant la nivelul statelor membre. În conformitate cu angajamentul în materie de simplificare, acesta trebuie să fie simplu și ușor de înțeles de către fermieri, fără a impune costuri suplimentare. Planurile strategice naționale trebuie convertite în planuri simple la nivelul fermelor, cu indicatori ușor de înțeles și de măsurat.

1.9. Simplificarea reprezintă, de multă vreme, o caracteristică esențială a comunicării cu privire la PAC, iar angajamentul de a realiza obiectivele trebuie onorat în această reformă. CESE consideră că această reformă reprezintă o oportunitate reală pentru simplificare și a propus o listă de aspecte foarte specifice de punere în aplicare. Ecocondiționalitatea ar trebui consolidată folosind progresul tehnologic, modul de efectuare și rata de inspecții în ferme ar trebui revizuite și adaptate, nivelurile de toleranță ar trebui să crească, acolo unde este cazul; fermierii ar trebui să aibă posibilitatea de rectificare în locul sancționării oricărei neconformități printr-un proces de lichidare și plățile ar trebui să aibă loc punctual. Ar trebui aplicat principiul anualității, pentru a elimina controalele și sancțiunile retroactive.

1.10. CESE sprijină cu fermitate măsurile îmbunătățite pentru tinerii fermieri și a propus șase măsuri specifice, inclusiv o definiție clară a tinerilor fermieri pentru a aborda problema critică a reînnoirii generațiilor în agricultură.

1.11. Dintr-o perspectivă de mediu favorabilă și pentru a mări suprafața pășunilor în UE, CESE recomandă acordarea unui sprijin direct mai mare fermierilor activi pentru pășunile permanente, cu un nivel mai ridicat al plăților.

1.12. PAC după 2020 trebuie să consolideze poziția fermierilor în lanțul de aprovizionare, astfel încât aceștia să poată obține un venit echitabil și să nu fie veriga cea mai slabă din lanț ⁽¹⁾. PAC trebuie să protejeze funcționarea pieței unice, cu indicarea obligatorie a originii produselor agricole, care să nu împiedice libera circulație a bunurilor în UE.

1.13. CESE consideră că PAC trebuie să fie complementară cu politicile alimentare globale ⁽²⁾.

1.14. UE are nevoie de un consum sustenabil de alimente care să respecte cerința privind emisiile reduse de carbon ⁽³⁾ și standarde ridicate de mediu și în materie de schimbări climatice, în conformitate cu economia circulară și agricultura ecologică.

1.15. Agricultură nu implică doar producție alimentară, ci și gestionarea terenurilor agricole, utilizarea resurselor de apă și conservarea mediului. Prin urmare, CESE solicită Comisiei să protejeze terenurile la nivelul UE de la fi acaparate și deturnate în mod ireversibil către alte utilizări – precum și împotriva degradării, deșertificării, abandonării, poluării și eroziunii ⁽⁴⁾. Legătura strânsă dintre agricultură și silvicultură ar trebui, de asemenea, recunoscută.

⁽¹⁾ Avizul CESE pe tema *Principalii factori subiacenți care influențează politica agricolă comună după 2020* (JO C 75, 10.3.2017, p. 21).

⁽²⁾ Avizul CESE pe tema *Contribuția societății civile la dezvoltarea unei politici alimentare globale în UE* (JO C 129, 11.4.2018, p. 18).

⁽³⁾ Avizul CESE pe tema *Justiția climatică* (JO C 81, 2.3.2018, p. 22).

⁽⁴⁾ Avizul CESE pe tema *Utilizarea terenurilor pentru producția durabilă de alimente și serviciile ecosistemice* (JO C 81, 2.3.2018, p.72).

1.16. CESE consideră că trebuie să existe o strategie mult mai coerentă între PAC și politica comercială internațională pe care o urmează UE. Recunoscând că o politică comercială este esențială pentru succesul PAC, CESE consideră că orice noi acorduri comerciale trebuie să insiste ca standardele europene privind aspectele critice ale siguranței alimentare, ale impactului asupra mediului, ale sănătății și bunăstării animalelor și plantelor, precum și ale condițiilor de muncă să fie pe deplin respectate.

2. Importanța agriculturii și viitorul sectorului alimentar și al agriculturii

2.1. Agricultura durabilă și viabilă este singurul sector care poate satisface cea mai fundamentală nevoie pentru populație în termeni de producție de alimente, iar prin gestionarea și întreținerea terenurilor oferă, de asemenea, bunuri publice esențiale, în raport cu protecția mediului cu privire la resursele de apă, sol, aer și biodiversitate.

2.2. Pe lângă furnizarea de bunuri publice, agricultura, silvicultura și pescuitul, cu 11 milioane de fermieri, creează 22 de milioane de locuri de muncă în mod direct în ferme și alte 22 de milioane de locuri de muncă în sectorul alimentar mai extins din toată Europa în domenii conexe, cum ar fi prelucrarea, comerțul, transportul și chiar în știință, cercetare și educație. Agricultura ar putea contribui într-o mai mare măsură la producția economică, creșterea economică și locurile de muncă în zonele rurale, dacă s-ar adapta condițiile-cadru în mod corespunzător.

2.3. Activitățile agricole și agricultura joacă un rol vital în viitorul Europei și în atingerea țintelor stabilite, atât în cadrul obiectivelor de dezvoltare durabilă ale ONU (ODD), cât și în cadrul angajamentelor asumate în cadrul celei de a 21-a Conferințe a părților (COP21). În conformitate cu Comunicarea privind „Viitorul sectorului alimentar și al agriculturii”, agricultura europeană poate oferi avantaje considerabile societății, printr-un lanț alimentar îmbunătățit, în ceea ce privește furnizarea unei oferte abundente de produse alimentare și materii prime sigure și la prețuri convenabile, în mod durabil, care protejează resursele noastre ecologice esențiale de sol, apă, aer și biodiversitate și care ajută fermierii să obțină venituri echitabile prin prețuri viabile.

2.4. CESE consideră că, pe lângă îndeplinirea principalelor obiective prevăzute în Tratatul de la Roma, care vizează: 1. creșterea productivității agricole; 2. asigurarea unui nivel de trai echitabil pentru fermieri; 3. stabilizarea piețelor; 4. disponibilitatea aprovizionărilor; și 5. asigurarea unor prețuri rezonabile pentru consumatori, în viitor, PAC trebuie, de asemenea, să producă mai multe rezultate, în special privind mediul, schimbările climatice și biodiversitatea, precum și privind problemele sociale și de ocupare a forței de muncă în zonele rurale.

2.5. CESE constată că obiectivele PAC din Tratatul de la Roma au evoluat în timp și nu toate obiectivele au fost atinse în totalitate. Unul dintre obiectivele urmărite a fost și este generarea unor venituri suficiente prin creșterea productivității agricole. Este adevărat că, în prezent, exploatațiile sunt mai productive ca oricând, dar, adeseori, veniturile sunt insuficiente, făcând ca, în multe cazuri, plățile directe să înlocuiască prețurile „corecte și echitabile”, care pot fi obținute pe piață. Agricultorii activi solicită plăți unice pe exploatație din cadrul PAC, în plus față de veniturile obținute pe piață.

2.6. CESE consideră că următoarele principii fundamentale trebuie să stea la baza viitoarelor obiective ale PAC:

- protejarea modelului european de agricultură cu rolurile sale multifuncționale și ferme familiale viabile, IMM-uri, cooperative și alte sisteme de agricultură bazate pe istoricul UE. PAC ar trebui să facă posibilă o producție agricolă durabilă în toate regiunile UE;
- plăți directe substanțiale pentru sprijinirea veniturilor agricole viabile;
- acțiuni solide de dezvoltare rurală;
- o piață unică funcțională cu funcționare corespunzătoare;
- o poziție mai solidă a producătorilor primari în lanțul valoric;
- gestionarea și utilizarea durabilă a resurselor naturale ale solului, apei, aerului și biodiversității;
- protecția mediului și atenuarea efectelor schimbărilor climatice;
- conservarea naturii și a peisajului;

- sprijin pentru reinnoirea generațiilor și atragerea tinerilor fermieri;
- promovarea ocupării forței de muncă;
- protejarea locurilor de muncă și a incluziunii sociale;
- sprijinirea creșterii și consolidarea competitivității;
- accesul cetățenilor la o varietate mare de alimente produse în mod sustenabil, inclusiv produse regionale, cele cu indicație geografică și alimente ecologice;
- adoptarea unei politici comerciale coerente, aliniată la obiectivele PAC;
- indicarea obligatorie a denumirii de origine, ca valoare adăugată pentru consumatori;
- acordarea de prioritate acțiunilor de formare axate pe îmbunătățirea producției și a calității alimentelor;
- utilizarea fluxurilor de migrație circulară pentru a acoperi nevoile producției cu ajutorul lucrătorilor sezonieri din țări terțe;
- promovarea digitizării în zonele rurale, a activităților agricole și a lanțului de aprovizionare cu alimente.

2.7. CESE consideră că noile propuneri din comunicarea Comisiei cu privire la subsidiaritate și la noul model de a obține rezultate sunt pozitive și, puse în aplicare în mod corect, pot avea un impact pozitiv major asupra PAC la nivelul fermelor în ceea ce privește simplificarea și reducerea birocrăției și, de asemenea, în ceea ce privește o mai bună ajustare a măsurilor la diferitele condiții din statele membre și o concentrare a politicii asupra protecției mediului și a schimbărilor climatice. CESE consideră, de asemenea, că sunt necesare modificări esențiale ale PAC, care, în parte, sunt incluse în propunerile Comisiei. Puse în practică într-un mod adecvat, ele pot avea un impact pozitiv asupra agriculturii și asupra îndeplinirii efective a obiectivelor PAC.

2.8. PAC trebuie să reflecte obiectivele și țintele cheie stabilite în ODD-urile ONU și în COP21. Printre acestea se numără eliminarea sărăciei, care implică îmbunătățirea veniturilor agricole, combaterea foametei, o stare bună de sănătate și bunăstare, educație de calitate, apă curată și canalizare, energie curată și la prețuri convenabile, condiții de muncă decente și creștere economică, reducerea inegalităților, producție și consum responsabile, acțiuni climatice, precum și protecția apei și a vieții pe pământ. CESE consideră că PAC trebuie să respecte aceste obiective-cheie și că acest lucru ar trebui să se reflecte în condiționalitatea plăților directe, în special în ceea ce privește problemele legate de terenuri, de mediu și de standardele de muncă.

2.9. În ceea ce privește calendarul evoluției propunerilor, CESE sugerează că trebuie să existe măsuri de tranziție clare, dat fiind că, probabil, procesele politice necesare și punerea în aplicare administrativă ulterioară nu vor putea fi încheiate până la sfârșitul anului 2022; este nevoie de suficient timp pentru a trece de la politicile existente la noua politică fără probleme. Fermierii și sectorul agriculturii au nevoie de claritate, de stabilitate și de siguranța planificării; UE trebuie să evite dificultățile care au apărut odată cu ultima reformă.

3. Buget

3.1. Va trebui ca plățile directe să joace în continuare un rol important în protejarea veniturilor, întrucât condițiile-cadru în vigoare nu permit agricultorilor să genereze suficiente venituri din vânzarea produselor lor. Pentru că se urmărește în același timp și obiectivul de a crea o piață pentru „bunuri publice” pentru fermieri, care să vizeze nu doar compensarea costurilor suplimentare sau a unor eventuale scăderi ale încasărilor realizate de fermieri, ci și un impact pozitiv asupra veniturilor – idee pe care CESE o sprijină cu fermitate –, factorii de decizie politică trebuie să asigure o finanțare suficientă pentru a fi în măsură să respecte aceste promisiuni. CESE regretă că această comunicare nu conține nicio analiză a nevoilor financiare reale ale noii PAC „mai echitabile și mai ecologice” ⁽⁵⁾.

⁽⁵⁾ Deja în avizul său JO C 354, 28.12.2010, p. 35, CESE a menționat că modelul agricol european nu poate fi realizat la prețurile pieței mondiale.

3.2. De aceea, CESE solicită crearea unui buget puternic pentru PAC, dar consideră că acest lucru este periclitat. Pentru a răspunde noilor cerințe privind PAC raportate la îndeplinirea unor cerințe suplimentare în materie de mediu și schimbări climatice la nivel de fermă, pentru a aborda necesitatea armonizării plăților directe între statele membre, luând în considerare diferențele dintre condiții, pentru a putea răspunde în continuare la presiunile legate de veniturile agricole mici și pentru a acoperi diferența față de alte sectoare ale societății, în ceea ce privește veniturile, precum și pentru a face față inflației, bugetul PAC trebuie, probabil, să fie majorat în mod substanțial.

3.3. Începând cu anii 1980, cheltuielile din cadrul PAC s-au redus de la aproximativ 70 % din bugetul UE la 38 %. Bugetul PAC nu a fost majorat atunci când numărul de state membre ale UE a crescut considerabil la 18 state, iar suprafața terenurilor agricole din UE a crescut în mod semnificativ.

3.4. CESE ia notă de propunerea Parlamentului European de a majora bugetul UE de la 1,0 % din VNB la cel puțin 1,3 %. Rămâne însă neclar cât de mare va fi cota fondurilor suplimentare alocate de care va beneficia agricultura și dacă aceste fonduri vor fi suficiente pentru a sprijini un buget PAC suficient și adecvat și pentru a atinge toate țintele și cerințele ambițioase. Atât societatea civilă, cât și Parlamentul European susțin un buget solid și stabilitatea care decurge dintr-o astfel de măsură. Propunerile de reformă a PAC nu vor avea succes fără un buget PAC suficient.

3.5. Orice deficit al bugetului UE și, în special, al bugetului PAC ca urmare a Brexitului trebuie să fie contrabalansat prin contribuții suplimentare din partea statelor membre. În plus, propunerile de finanțare a noilor măsuri ale UE trebuie să implice noi fonduri.

4. Subsidiaritate

4.1. CESE salută propunerea de a crește nivelul de subsidiaritate în cadrul PAC, dar subliniază că este important să se mențină o politică agricolă comună puternică și o piață unică a UE solidă. Subsidiaritatea nu poate să submineze PAC sau piața unică în niciun fel. În plus, membrii CESE își subliniază preocuparea cu privire la faptul că prin intermediul subsidiarității nu poate exista o renașterea a PAC în niciun stat membru.

4.2. Principiul subsidiarității ar trebui să se aplice numai planurilor elaborate de statele membre pentru a respecta prioritățile PAC, menținând, în același timp, modelul bazat pe doi piloni al PAC. CESE salută inițiativa de a dezvolta agricultura în regiunile de origine a migranților. Standardele de lucru trebuie respectate pentru toți salariații, inclusiv pentru lucrătorii sezonieri.

4.3. Rolul Comisiei în aprobarea și controlul planurilor naționale de punere în practică – și, în caz de nerespectare, în aplicarea eventualelor sancțiuni – este esențial pentru a garanta că PAC rămâne o politică comună.

4.4. Elementul-cheie al subsidiarității pozitive ar trebui să se contureze în posibilitatea statelor membre de a proiecta sisteme și operațiuni în plățile aferente primului și celui de al doilea pilon, care să corespundă cel mai bine tipurilor de agricultură, structurilor și condițiilor din țările specifice, asigurând, în același timp, rezultate mai bune în materie de schimbări climatice și mediu.

4.5. Subsidiaritatea ar trebui să ofere, de asemenea, flexibilitatea necesară pentru a permite statelor membre să adopte modele, condiții și norme de ecocondiționalitate care corespund cel mai bine situației din țara lor, situație care, la rândul său, asigură o simplificare reală și substanțială la nivelul fermei, menținând, în același timp, controale adecvate.

5. Noul model de a obține rezultate

5.1. Comunicarea privind PAC propune un nou model de a obține rezultate, care, prin intermediul subsidiarității, va permite statelor membre să conceapă o combinație de măsuri obligatorii și voluntare în cadrul ambilor piloni pentru îndeplinirea obiectivelor climatice și de mediu definite la nivelul UE. Aceasta propune ca statele membre să definească obiective cuantificate în planurile strategice, astfel încât să se obțină rezultate. În plus, ea propune ca toate plățile directe către fermieri să fie condiționate de practicile întreprinderilor în materie de mediu și schimbări climatice (respectiv de continuarea acestora). Comunicarea mai propune și răsplătirea fermierilor pentru practici voluntare mai ambițioase, lucru care va necesita stimulente puternice.

5.2. CESE indică clar că obiectivele cuantificate, rezultatele și indicatorii de realizare privind mediul și schimbările climatice trebuie să se aplice, în principal, la nivelul statelor membre.

5.3. La nivelul fermelor, noul model de a obține rezultate ar putea include un plan simplu, care să implice aspectele esențiale ale măsurilor legate de mediu și de schimbările climatice ce vizează protejarea solului, a apei, a aerului, a biodiversității și a caracteristicilor peisajului, precum și gestionarea substanțelor nutritive.

5.4. În cadrul celui de al doilea pilon ar urma să fie făcute plăți suplimentare și la un nivel superior în cazul în care se aplică, pe bază voluntară, anumite condiții mai favorabile sociale, de muncă și în materie de mediu și schimbări climatice.

5.5. CESE consideră că este foarte important ca noul model de a obține rezultate să fie în concordanță cu obiectivele de simplificare și ușor de înțeles și de aplicat la nivelul fermei.

5.6. Aplicarea noului model de a obține rezultate nu ar trebui să implice niciun fel de costuri suplimentare la nivelul fermelor în ceea ce privește serviciile de consultanță sau costurile de conformitate, care vor afecta plățile directe. Orice costuri suportate la nivelul fermei pentru a răspunde într-o mai mare măsură la noile provocări în materie de mediu și climă trebuie să se traducă prin majorarea plăților și a alocărilor bugetare la nivelul statelor membre.

5.7. CESE salută propunerile Comisiei de adoptare a conceptului de agricultură inteligentă, care contribuie la îmbunătățirea veniturilor agricole, aducând în același timp beneficii ecologice. Aceasta ar implica utilizarea formării, a transferului de cunoștințe și tehnologie cu scopul de a crește eficiența factorilor de producție cum ar fi apa, energia, îngrășămintele și alți factori, precum pesticidele ⁽⁶⁾, precum și promovarea metodelor de producție ecologice, cum ar fi gestionarea ecologică a terenurilor, agricultura organică și agroecologia.

6. Simplificarea

6.1. CESE sprijină cu fermitate o simplificare substanțială a PAC și respectarea angajamentelor politice asumate în materie de simplificare pentru a genera beneficii concrete, inclusiv reducerea sarcinilor birocratice impuse fermierilor. Simplificarea a fost promisă în multe reforme anterioare ale PAC, dar cu rezultate puține sau deloc.

6.2. Este deosebit de important ca propunerile legislative să implice o simplificare reală a celor mai birocratice elemente ale PAC, în special în ceea ce privește controalele la fața locului referitoare la cererile de ajutor pentru sisteme de ajutor în funcție de zonă și numărul mare de cerințe complicate în materie de ecocondiționalitate, în conformitate cu cerințele legale în materie de gestionare (SMR) și cu GAEC, cu care fermierii trebuie să se conformeze. În același timp, este important să fie introdus un sistem de control efectiv și eficient, bazat pe riscuri, care să fie corelat, în orice caz, cu un sistem de asistență și stimulente pentru fermieri.

6.3. Deși a existat un nivel redus de simplificare bine-venită în Regulamentul Omnibus, trebuie aduse modificări suplimentare în vederea atingerii obiectivului de simplificare.

6.4. CESE propune introducerea simplificării, în următoarele domenii, prin intermediul noului model de a obține rezultate, al subsidiarității și al unei mai bune utilizări a tehnologiilor moderne, valorificând resursele și instrumentele Centrului Comun de Cercetare (JRC):

- sunt necesare revizuirea completă și reproiectarea sistemului de control la nivelul fermelor, pentru a-l face mai eficient și mai puțin birocratic, pe baza principiului anualității (fără controale cu efect retroactiv) și orientat către instructaj și corectare și nu pe amenzi și sancțiuni;

⁽⁶⁾ Avizul CESE pe tema *O eventuală redefinire a politicii agricole comune* (JO C 288, 31.8.2017, p. 10).

- îmbunătățirea utilizării noilor tehnologii, a inspecțiilor prin satelit și prin teledetecție ar putea înlocui unele dintre controalele la fața locului referitoare la ecocondiționalitate;
- nivelul actual al cerințelor legale în materie de gestionare (SMR) și al bunelor condiții agricole și de mediu (GAEC) ar trebui să fie optimizat, fără a compromite controalele sau standardele;
- nivelurile de toleranță ar trebui să fie mărite, pentru a se ține cont de particularitățile activităților reale ale fermelor, în cazul în care, în multe situații, poate fi vorba despre o activitate efectuată de o singură persoană, și ar trebui acordat un timp suficient pentru a corecta sau rectifica orice neconformitate;
- inspecțiile nu ar trebui să rețină plățile și ar trebui să se aplice o politică de impunere a unor sancțiuni, în anul următor, pentru toate criteriile de eligibilitate și ecocondiționalitate/cerințele legale în materie de gestionare ⁽⁷⁾.

6.5. Principiul subsidiarității oferă statelor membre posibilitatea de a adopta niveluri crescute de simplificare la nivelul fermelor în funcție de circumstanțe speciale, menținând, în același timp, furnizarea de bunuri publice.

7. Plățile directe, dezvoltarea rurală și OCP

7.1. Un raport recent al Curții de Conturi Europene (CCE) a subliniat că schema de plată de bază în favoarea fermierilor se află pe calea cea bună din punct de vedere operațional, dar că impactul său asupra simplificării, asupra direcționării ajutorului și asupra convergenței nivelurilor de ajutor este limitat. În plus, CCE afirmă că schema de plată de bază reprezintă o sursă de venituri semnificativă pentru mulți fermieri, dar are limite inerente. Ea nu ia în calcul condițiile pieței, utilizarea terenurilor agricole sau circumstanțele individuale ale exploatației și nu are la bază o analiză a situației globale a veniturilor fermierilor.

7.2. Plățile directe au devenit deci, pentru mulți fermieri, cel mai important instrument al PAC ⁽⁸⁾ și sunt extrem de importante pentru agricultura europeană și pentru susținerea veniturilor fermelor, menținerea modelului de agricultură al UE și sprijinirea celor mai înalte niveluri de standarde alimentare și de mediu, tocmai pentru că, adeseori, fermierii nu mai pot obține venituri suficiente din producția și comercializarea produselor lor pe piață. În medie, plățile directe au reprezentat 46 % din veniturile fermelor pentru aproximativ 7 milioane de fermieri, care reprezintă 90 % din terenurile agricole din întreaga UE ⁽⁹⁾. În anumite sectoare și regiuni, plățile directe sunt chiar mai importante și absolut esențiale pentru supraviețuirea agriculturii.

7.3. CESE regretă această evoluție, care face ca agricultura să devină din ce în ce mai dependentă de dezbaterile privind bugetul. În opinia CESE, PAC trebuie să garanteze în primul rând că piețele stabilizate (și acordurile comerciale echitabile) duc la obținerea unor venituri echitabile din vânzarea produselor fabricate în mod durabil. În același timp, CESE salută faptul că factorii de decizie politică doresc să dezvolte o piață pentru „bunuri publice”, cu un efect pozitiv asupra veniturilor.

7.4. După cum reiese și din comunicarea Comisiei, acest lucru va necesita modificări în orientarea sistemului de plăți directe. CESE salută faptul că Comisia își pune întrebarea dacă actuala alocare de fonduri poate fi menținută în forma sa actuală. Orice modificare va trebui să țină seama de unul din elementele esențiale ale politicii: protejarea bunei funcționări a pieței interne, pe care PAC a creat-o în cursul anilor.

7.5. CESE își exprimă îngrijorarea cu privire la lipsa sprijinului pentru fermierii care primesc plăți directe reduse sau nu primesc deloc plăți directe, cum ar fi pomicultorii și legumicultorii de pe suprafețe mici sau ciobanii itineranți din statele membre care nu le oferă acestora prime cuplate pentru serviciile prestate.

7.6. CESE sprijină ferm menținerea modelului PAC cu doi piloni, cu plăți directe și măsuri de piață, pentru sprijinirea veniturilor fermelor în cadrul primului pilon și intervenții care vizează aspectele economice, de mediu, cele care privesc condițiile de muncă și sociale în agricultură și în zonele rurale, în conformitate cu Declarația de la Cork 2.0, în cadrul celui de al doilea pilon ⁽¹⁰⁾.

⁽⁷⁾ Avizul CESE pe tema *O eventuală redefinire a politicii agricole comune* (JO C 288, 31.8.2017, p. 10, punctul 4.24).

⁽⁸⁾ „Sprijin direct pentru nevoile fermierilor”. Rezumatul rezultatelor consultării publice privind modernizarea și simplificarea PAC (ECORYS) – tabelul 6.1, p. 95.

⁽⁹⁾ Viitorul sectorului alimentar și al agriculturii, COM(2017) 713 final.

⁽¹⁰⁾ Avizul CESE pe tema *De la Declarația de la Cork 2.0 la acțiuni concrete* (JO C 345, 13.10.2017, p. 37).

7.7. CESE sprijină propunerile privind un nivel mai ridicat de ambiție și concentrarea asupra protecției mediului și acțiunilor climatice în cadrul ambilor piloni, pentru ca PAC să devină mai ecologică, în situațiile în care politicile actuale s-au dovedit a fi prea birocratice și trebuie să își sporească eficiența.

7.8. Plățile directe trebuie direcționate doar către fermierii activi, pe baza unor criterii obiective clare și a practicilor de la nivel regional, axate pe activitatea agricolă și furnizarea de bunuri publice. Plățile directe nu trebuie să fie disponibile pentru cei care doar dețin terenuri, fără a fi implicați în mod activ în producția agricolă și care nu furnizează bunuri publice.

7.9. Dacă este necesar, statelor membre trebuie să li se permită să majoreze nivelul plăților cuplate pentru o mai bună sprijinire a sectoarelor și a regiunilor vulnerabile, fără nicio denaturare a pieței. Acest lucru va ajuta la protejarea biodiversității, a agriculturii bazate pe pășuni și a altor sectoare în declin și va preveni abandonarea terenurilor, îndeosebi în zonele rurale îndepărtate, unde nu sunt posibile adoptarea diverselor întreprinderi agricole sau schimbările în funcție de acestea. În plus, statele membre ar trebui să dispună de mai multă flexibilitate pentru a direcționa plățile din cadrul celui de al doilea pilon în vederea îmbunătățirii sectoarelor vulnerabile și a zonelor în declin, în cazul cărora plățile cuplate ar putea să nu fie adecvate.

7.10. CESE consideră că exploatațile agricole familiale trebuie să beneficieze de un sprijin mai bine direcționat. Îmbunătățirea viabilității economice a exploataților agricole mici ar trebui urmărită aplicând măsurile voluntare cele mai adecvate din primul și al doilea pilon al PAC. O eventuală redistribuire a plăților între solicitanți nu trebuie să conducă la creșterea prețurilor terenurilor sau a arendei sau la scăderea veniturilor sau a rentabilității pentru fermierii activi.

7.11. Fiecare stat membru va adopta un plan strategic și va lua măsuri pentru a asigura plăți pentru agricultură în baza acestuia. Plățile directe în cadrul pilonului 1 ar trebui să fie limitate la un nivel echitabil și rezonabil pentru fermierii individuali. Ar trebui să fie posibile ajustări și ar trebui să se țină seama de parteneriate, cooperative, întreprinderi și de numărul de angajați care necesită asigurare. Limitarea nu ar trebui să se aplice măsurilor de mediu voluntare și celor care furnizează bunuri publice. Fondurile obținute prin plafonare ar putea fi utilizate pentru plăți redistributive. Statele membre pot lua în considerare ocuparea forței de muncă, producția animalieră și sectoarele sensibile.

7.12. În ceea ce privește modelul de plată de bază, se propune ca țările care au adoptat un alt model decât schema de plată forfetară de bază, cum ar fi modelul hibrid sau modelul de aproximare, să își poată păstra acest model după 2020, în cazul în care acesta se potrivește mai bine circumstanțelor din aceste țări ⁽¹¹⁾. Statele membre care aplică o plată unică pe suprafață ar trebui să dispună de posibilitatea de a renunța la sistemul drepturilor la plăți. În unele cazuri, o plată forfetară pe hectar îi poate avantaja în mod disproporționat pe producătorii de culturi arabile, în detrimentul sectoarelor cu utilizare intensivă a forței de muncă, cum ar fi zootehnia sau cultivarea de legume și fructe.

7.13. Pentru ca PAC să fie în continuare o politică comună a UE puternică, CESE consideră că nu trebuie să existe nicio cofinanțare în cadrul primului pilon. CESE nu este de acord să permită statelor membre să transfere fonduri din al doilea pilon în primul pilon; în schimb, solicită un nivel rezonabil de cofinanțare de către statele membre în cadrul celui de al doilea pilon.

7.14. Nivelurile ajutoarelor directe vărsate agricultorilor în diversele state membre ale UE trebuie armonizate în continuare, pentru a se ține seama de circumstanțele lor diferite, creându-se astfel condiții de concurență echitabile pentru agricultori în toate statele membre și asigurându-se o dezvoltare echilibrată a zonelor rurale la nivelul întregii Uniuni ⁽¹²⁾.

7.15. O puternică politică de dezvoltare rurală, cu o marjă de manevră mai mare în cadrul celui de al doilea pilon al PAC, este esențială pentru a sprijini cerințele agricole, economice, de mediu și sociale din zonele rurale, inclusiv din regiunile mai vulnerabile, în conformitate cu Declarația de la Cork 2.0. Măsurile ar trebui să se concentreze asupra combaterii depopulării, în sinergie cu alte politici structurale. De asemenea, CESE subliniază legătura strânsă dintre agricultură și silvicultură și ponderea activităților forestiere în economiile rurale.

⁽¹¹⁾ Avizul CESE pe tema *O eventuală redefinire a politicii agricole comune* (JO C 288, 31.8.2017, p. 10).

⁽¹²⁾ Avizul CESE pe tema *O eventuală redefinire a politicii agricole comune* (JO C 288, 31.8.2017, p. 10, punctul 1.12).

7.16. Sprijinirea zonelor care se confruntă cu constrângeri naturale sau alte constrângeri specifice reprezintă una dintre măsurile deosebit de importante pentru refacerea, conservarea și consolidarea ecosistemelor care depind de agricultură și silvicultură⁽¹³⁾. Sprijinul pentru fermierii care își desfășoară activitatea în zonele care se confruntă cu constrângeri naturale sau alte constrângeri specifice este esențial pentru menținerea activităților agricole în aceste regiuni, prevenind abandonarea terenurilor și, în final, depopularea zonelor rurale. Statele membre trebuie să dispună de suficiente alocări financiare din partea Fondului european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR) pentru a sprijini zonele care se confruntă cu constrângeri naturale sau alte constrângeri specifice.

7.17. CESE continuă să sprijine consolidarea ajutoarelor în zonele care se confruntă cu constrângeri naturale sau cu alte constrângeri specifice. Acest lucru ar trebui să varieze în funcție de gradul de defavorizare, care ar trebui să se bazeze pe actualele criterii biofizice pentru a se stabili zonele cu constrângeri naturale sau cu alte constrângeri specifice.

7.18. CESE propune ca actuala OCP (organizarea comună a piețelor) să fie îmbunătățită și consolidată, astfel încât să asigure o plasă de siguranță și măsuri de sprijinire a pieței eficiente, în special în vremuri dificile sau în situații de criză, cum ar fi interdicția impusă de Rusia sau Brexitul, pentru a proteja producătorii primari, prelucrătorii, consumatorii, piețele și locurile de muncă. CESE consideră că propunerilor legislative ale Comisiei trebuie să fie orientate într-o mai mare măsură către „piețe” și „ comerț ” și să conțină măsuri concrete și măsurabile.

7.19. PAC trebuie să consolideze poziția fermierilor, astfel încât aceștia să nu fie veriga cea mai slabă din lanțul de aprovizionare⁽¹⁴⁾. CESE salută inițiativa Comisiei de a elabora măsuri legislative menite să combată practicile comerciale neloiale. Acestea trebuie să fie introduse cât mai curând posibil, astfel încât sprijinul acordat de la bugetul UE să nu fie pierdut în ceea ce privește agricultura, ci să creeze, în schimb, valoare și să îi ajute pe fermieri să își plaseze produsele pe piață la prețuri echitabile. În plus, CESE recomandă punerea în practică a propunerilor Grupului operativ pentru piețele agricole.

7.20. O piață unică funcțională trebuie să se situeze în centrul PAC. Tendințele recente de renaționalizare pe piața unică sunt un motiv de îngrijorare, ducând la o divergență mai mare a prețurilor și piețelor. Este esențial să fie introdusă, acolo unde încă nu există, etichetarea obligatorie în ce privește originea produselor agricole și alimentare, necesară pentru a se evita falsurile și a le permite consumatorilor să ia decizii în cunoștință de cauză, tocmai cu scopul ca normele din acest domeniu să nu submineze sau să inhibe libera circulație a bunurilor pe piața unică a UE⁽¹⁵⁾. Concurența neloială prin nerespectarea standardelor de muncă (în materie de contracte, securitate socială, sănătate și siguranță la locul de muncă) periclitează în mod grav piața unică.

7.21. Incertitudinea politică, schimbările climatice și alți factori înseamnă că fermierii trebuie să se confrunte din ce în ce mai des cu dezastre naturale și atmosferice și cu fluctuații ridicate de preț ale piețelor. Veniturile agricole pot fi grav afectate de prețurile volatile ale materiilor prime. CESE solicită Comisiei și statelor membre să pună la dispoziție instrumente care să îi ajute pe fermieri să facă față în mod eficient riscurilor și să își asigure un venit stabil. Mecanismul actual de rezervă pentru criză ar trebui să fie revizuit pentru a acumula resurse financiare care să permită răspunsuri eficiente în situații de criză. CESE este convins că plățile directe sunt cea mai bună formă de garantare a veniturilor fermierilor.

8. Tinerii fermieri, reînnoirea generațiilor, noii fermieri și femeile în agricultură

8.1. Numărul tinerilor fermieri este în continuă scădere, la fel ca și numărul fermierilor în general. Cu toate acestea, reducerea rapidă a numărului de fermieri de la 14,5 milioane la 10,7 milioane⁽¹⁶⁾ în perioada bugetară anterioară acoperă toate grupele de vârstă⁽¹⁷⁾. În pofida faptului că beneficiază de aceeași posibilități de sprijin prin intermediul PAC, numărul de tineri fermieri și proporția acestora în statele membre variază foarte mult⁽¹⁸⁾. În 2016, doar 31,8 % din lucrătorii din sectorul agricol al UE aveau vârste sub 40 de ani, comparativ cu 42,4 % din rândul populației active în ansamblu⁽¹⁹⁾.

⁽¹³⁾ Anexa VI din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013.

⁽¹⁴⁾ Avizul CESE pe tema *Principali factori subiacenți care influențează politica agricolă comună după 2020* (JO C 75 10.3.2017, p. 21).

⁽¹⁵⁾ Avizul CESE pe tema *O eventuală redefinire a politicii agricole comune* (JO C 288, 31.8.2017, p. 10).

⁽¹⁶⁾ Zece milioane în UE-28 în 2015 (Eurostat 2017).

⁽¹⁷⁾ Numărul de fermieri în UE-27: 14,5 milioane (2005), 10,7 milioane (2013).

⁽¹⁸⁾ Cea mai mare scădere în perioada 2007-2013 a avut loc în Polonia, Germania și Italia, în timp ce cifrele au crescut, de fapt, în România și Slovenia (a se vedea Eurostat).

⁽¹⁹⁾ Ancheta asupra forței de muncă din 2016 (LFS).

8.2. CESE propune îmbunătățirea sprijinului PAC pentru tinerii fermieri și a reînnoirii generațiilor. În plus, statele membre ar trebui să dispună de flexibilitatea necesară pentru a oferi tinerilor fermieri și tinerilor lucrători agricoli măsuri în vederea asigurării unor venituri stabile, a unor beneficii fiscale sau a altor stimulente. De asemenea, ar trebui să se adopte măsuri pentru a include noii fermieri (cu vârste mai mari de 40 de ani) pentru a lua în considerare mobilitatea locurilor de muncă tot mai ridicată în zonele rurale, întrucât aceasta este în creștere în orașe.

8.3. CESE propune ca definiția unui tânăr fermier să fie clarificată, și anume o persoană cu vârsta sub 40 de ani, care are calificările necesare și îndeplinește cerințele prevăzute pentru un fermier activ.

8.4. Tinerii fermieri se confruntă cu un risc crescut, costuri ridicate și venituri incerte provenite din activitățile pe care le desfășoară. CESE formulează următoarele propuneri concrete pentru a-i sprijini și a-i ajuta pe tinerii fermieri și pentru a contribui la reînnoirea generațiilor:

- îmbunătățirea veniturilor și sprijinirea investițiilor prin creșterea plăților în cadrul primului și celui de al doilea pilon pentru tinerii fermieri calificați;
- creșterea plafonului cu 25 % pentru tinerii fermieri în cadrul primului pilon;
- introducerea unui regim de pensionare pentru fermierii care doresc să se retragă și să își transfere proprietățile tinerilor fermieri calificați în cadrul celui de al doilea pilon, inclusiv o dispoziție pentru o schemă de mobilitate a terenurilor;
- introducerea unei scheme de instalare și a altor măsuri specifice pentru tinerii fermieri, pentru a îi ajuta să se stabilească, în cadrul celui de al doilea pilon;
- completarea cu un sprijin pentru venit, sub forma unei plăți lunare timp de cinci ani pentru tinerii care înființează mici structuri productive pentru piețele locale, pentru a-i ajuta să se instaleze treptat;
- dezvoltarea de instrumente financiare pentru furnizarea de asistență privind acordarea de împrumuturi sau capital de înființare cu costuri reduse;
- sprijin pentru inovare și transfer de cunoștințe adaptat pentru tinerii fermieri.

8.5. La nivelul de 35,1 %, ponderea femeilor care lucrează în agricultură în UE este mai mică decât cea a femeilor de pe piața forței de muncă în general, care este de 45,9 %, și variază în mod semnificativ între statele membre. Cu toate acestea, rolul pe care îl joacă femeile în cadrul forței de muncă este foarte important. Prin urmare, este important ca în cadrul PAC să fie incluse măsuri pentru atragerea mai multor femei în agricultură și pentru a le motiva mai bine.

9. Elemente de înaltă valoare adăugată pentru mediu

9.1. CESE salută accentul deosebit pus pe protecția mediului și combaterea schimbărilor climatice în Comunicarea privind PAC și, în special, pe protecția și dezvoltarea durabilă a solului, a apei, a aerului și a biodiversității la nivelul fermelor.

9.2. În plus față de funcțiile lor productive, pășunile permanente, care reprezintă mai mult de 20 % din suprafața UE, au o gamă largă de alte funcții. Acestea prezintă beneficii evidente pentru mediu, în special în ceea ce privește captarea carbonului și stabilitatea ecologică ca sursă importantă de biodiversitate în zonele agricole.

9.3. Din acest motiv, și pentru a mări suprafețele pășunilor în UE, CESE recomandă ca politica PAC să permită statelor membre să prevadă: (a) un sprijin direct mai mare pentru fermierii activi pentru pășunile permanente, cu o plată nouă mai mare pentru pășuni; și (b) un sprijin pentru inițiativele de comercializare ale produselor obținute prin pășunat. Pentru a putea beneficia de plăți mai substanțiale, solicitanții trebuie să îndeplinească condițiile referitoare la densitatea minimă și perioada minimă de pășunat. Cu toate acestea, remarcă, de asemenea, o serie de probleme legate de eligibilitatea pășunilor permanente în sistemul de identificare a parcelelor agricole (LPIS) ⁽²⁰⁾ cauzate de deficiențe la nivelul monitorizării sau de datele-sursă incomplete, ceea ce duce la plata ajutorului pentru suprafețe neeligibile.

⁽²⁰⁾ Curtea de Conturi Europeană, Raport special 25/2016.

9.4. De asemenea, CESE constată deficiențe de terminologie constante în descrierea pășunilor. Propunem utilizarea noțiunii comune de „pășuni permanente”, care ar elimina discrepanțele terminologiei moștenite din perioadele anterioare ⁽²¹⁾. Regulamentul ar trebui să definească mai bine și să ia în calcul pășunatul care exclude plantele erbacee, care utilizează producția animalieră, astfel cum poate fi observat în multe părți ale UE, întrucât aceasta joacă un rol esențial în protecția mediului.

9.5. Terenurile reprezintă un factor limitativ în primul rând pentru agricultură și în al doilea rând pentru alte sectoare. În întreaga Uniune Europeană există diverse măsuri, atât legislative, cât și fără caracter legislativ, care vizează protejarea terenurilor. Cu toate acestea, un cadru european comun ar asigura utilizarea durabilă și protecția terenurilor agricole și a solurilor ⁽²²⁾. Protecția sănătății și a fertilității solului ar trebui să fie unul dintre obiectivele stabilite la nivelul UE ca parte a noului model de a obține rezultate al PAC. CESE este în favoarea elaborării și punerii în aplicare a unei strategii europene privind proteinele, pentru a crește astfel nivelul de autosuficiență europeană în domeniul furajelor proteice.

10. Comerț și aspecte internaționale

10.1. Succesul agriculturii europene, ca prim exportator mondial net de produse agricole, se datorează în bună parte comerțului cu țările terțe. Trebuie explorate posibilitățile de a încheia în viitor acorduri comerciale juste și reciproc avantajoase, pentru a garanta o contribuție susținută la menținerea locurilor de muncă și a veniturilor agricultorilor.

10.2. CESE este de părere că trebuie să existe o strategie mult mai coerentă între PAC și politica comercială urmată de UE. PAC determină în mod pozitiv o politică de sprijin acordat fermelor familiale și a altor structuri agricole din UE, precum și standarde mai ridicate în toate domeniile esențiale, cum ar fi siguranța alimentară, mediul și ocuparea forței de muncă. Cu toate acestea, în negocierile comerciale precum cele cu Mercosur, UE acceptă importuri de alimente care nu respectă standardele de siguranță alimentară ale UE, sunt produse cu respectarea unor standarde mai scăzute de mediu și cu aplicarea unor standarde de muncă complet inacceptabile.

10.3. Orice acord comercial al UE trebuie să respecte principiul suveranității alimentare și al preferinței comunitare, care implică furnizarea de alimente produse în UE pentru cetățenii UE, precum și un tarif extern comun. Menținerea și protejarea celor mai ridicate standarde sanitare, fitosanitare, de mediu și condiții de muncă sunt necesare pentru a preveni relocarea emisiilor de dioxid de carbon și pierderea locurilor de muncă.

10.4. Exemple recente privind comerțul pozitiv includ acordul UE/Japonia, în temeiul căruia s-au păstrat standarde echivalente, fără relocarea emisiilor de dioxid de carbon și fără pierderea locurilor de muncă. În schimb, acordul propus UE/Mercosur presupune două relocări majore a emisiilor de dioxid de carbon ca urmare a distrugerii continue a pădurilor tropicale amazoniene, a emisiilor de gaze cu efect de seră suplimentare și a pierderii de locuri de muncă. Emisiile de gaze cu efect de seră generate de carnea de vită din Brazilia sunt estimate la 80 kg CO₂-eq/kg comparativ cu producția UE estimată la 19 kg CO₂-eq/kg. Acordurile de parteneriat economic cu țările în curs de dezvoltare trebuie să țină seama de efectele asupra forței de muncă și asupra standardelor sociale în țările de destinație.

11. Alimente și sănătate

11.1. Fermierii europeni și PAC le garantează cetățenilor Uniunii Europene cantități suficiente ⁽²³⁾ de alimente de înaltă calitate, accesibile, sigure și produse în conformitate cu standardele de mediu. PAC este mecanismul specific pentru agricultură, care stă la baza industriei alimentare a UE ⁽²⁴⁾.

11.2. CESE subliniază că actualele instrumente de politică ale UE trebuie să fie realiniate și armonizate pentru a asigura sisteme alimentare durabile din punctul de vedere al mediului, din punct de vedere economic și sociocultural. De asemenea, CESE reiterează că o politică alimentară cuprinzătoare ar trebui să completeze – și nu să înlocuiască – o PAC redefinită ⁽²⁵⁾.

⁽²¹⁾ <http://www.consilium.europa.eu/media/32072/pe00056en17.pdf>;

http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Glossary:Permanent_grassland

⁽²²⁾ Avizul CESE pe tema *Utilizarea terenurilor pentru producția durabilă de alimente și serviciile ecosistemice* (JO C 81, 2.3.2018, p. 72).

⁽²³⁾ Articolul 39 alineatul (1) litera (e) din Tratatul de la Lisabona (TFUE).

⁽²⁴⁾ Evaluarea JRC a contribuției sectorului creșterii animalelor din UE la emisiile de gaze din UE cu efect de seră 2010.

⁽²⁵⁾ Avizul CESE pe tema *O eventuală redefinire a politicii agricole comune* (JO C 288, 31.8.2017, p. 10).

11.3. În vederea protecției consumatorilor, CESE invită Comisia să impună ca cerințele de producție aplicabile pe piața internă în beneficiul mediului și al bunăstării animalelor și standardele sociale să fie aplicabile și importurilor din țările terțe.

Bruxelles, 24 mai 2018.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Luca JAHIER

ANEXA I

Cel puțin o pătrime din voturile exprimate au fost împotriva amendamentului de compromis de la prezentul punct din avizul secțiunii:

Punctul 7.11

Plățile directe în cadrul pilonului 1 ar trebui să fie limitate la un nivel echitabil și rezonabil pentru fermierii activi individuali (de exemplu, egal cu venitul unui lucrător comparabil). Ar trebui să fie posibile ajustări și ar trebui să se țină seama de parteneriate, cooperative, întreprinderi și de numărul de angajați cu asigurare socială. Limitarea nu ar trebui să se aplice măsurilor de mediu voluntare și celor care furnizează bunuri publice. Fondurile obținute prin plafonare ar putea fi utilizate pentru plăți redistributive.

Rezultatul votului

Voturi pentru: 92

Voturi împotriva: 85

Abțineri: 30

ANEXA II

Următorul amendament de compromis a fost respins, dar a întrunit peste o pătrime din voturile exprimate:

Punctul 7.13

Pentru ca PAC să fie în continuare o politică comună a UE puternică, CESE consideră că nu trebuie să existe nicio cofinanțare în cadrul primului pilon. Atât un pilon 1, cât și un pilon 2 solid al PAC sunt esențiale pentru o nouă formă redefinită a PAC, cu programe flexibile de dezvoltare rurală disponibile în toate statele membre, inclusiv în zonele care se confruntă cu constrângeri naturale, concentrându-se pe regiunile și sectoarele vulnerabile. ~~CESE nu este de acord să permită statelor membre să transfere fonduri din al doilea pilon în primul pilon; în schimb, S~~solicită un nivel rezonabil de cofinanțare – cu limite minime și maxime admisibile – de către statele membre în cadrul celui de al doilea pilon.

Rezultatul votului

Voturi pentru: 73

Voturi împotriva: 98

Abțineri: 37

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor — Acțiuni ale UE în vederea îmbunătățirii conformării cu legislația de mediu și a guvernantei de mediu

[COM(2018) 10 final]

(2018/C 283/11)

Raportor: **domnul Arnaud SCHWARTZ**

Sesizare	Comisia Europeană, 12.2.2018
Temei juridic	Articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene
Decizia Adunării Plenare	16.1.2018
Secțiunea competentă	Secțiunea pentru agricultură, dezvoltare rurală și protecția mediului
Data adoptării în secțiune	3.5.2018
Data adoptării în sesiunea plenară	23.5.2018
Sesiunea plenară nr.	535
Rezultatul votului	192/02/05
(voturi pentru/voturi împotriva/abțineri)	

1. Concluzii și recomandări

1.1. Comitetul Economic și Social European (CESE) întâmpină cu rezerve comunicarea care face obiectul examinării, având în vedere că, în raport cu nivelul actual al degradării mediului înconjurător, planul de acțiune pe care îl prezintă Comisia Europeană în vederea îmbunătățirii conformării cu legislația de mediu și a guvernantei de mediu duce mare lipsă de ambiții și de resurse.

1.2. CESE este cu atât mai circumspect cu cât, ca și Comisia, recunoaște că respectarea în insuficientă măsură a mecanismelor care asigură punerea în aplicare a legislației și a guvernantei de mediu constituie un factor regretabil de concurență neloială și de pierderi economice.

1.3. În plus, CESE este de acord cu Comisia, care subliniază că deficiențele actuale subminează încrederea cetățenilor în eficacitatea legislației, UE și invită statele membre și Comisia să aloce fonduri semnificative pentru angajarea de personal suplimentar, în vederea asigurării punerii în aplicare a guvernantei și a legislației de mediu.

1.4. După cum se menționează în comunicarea intitulată „Legislația UE: o mai bună aplicare pentru obținerea unor rezultate mai bune” ⁽¹⁾, „[i]ncălcările legislației UE nu sunt chestiuni de rutină” și nu ar trebui tratate cu ușurință. CESE consideră că neconformarea cu legislația UE trebuie abordată prompt și la un nivel suficient de înalt, ceea ce nu se întâmplă în cazul prezentei comunicări ⁽²⁾.

1.5. Comunicarea se referă doar la consolidarea capacităților și la sprijinul de la nivelul statelor membre. Niciuna dintre măsuri nu se referă la acțiunile ulterioare aplicării legislației la nivelul Uniunii de către Comisia Europeană, în calitatea sa de „gardian al tratatelor”, și la monitorizarea acestei aplicări. Dincolo de confuzie și de lipsa capacităților, planul de acțiune nu abordează motive ale neconformării precum oportunismul și lipsa voinței politice. Deși sprijinirea statelor membre este necesară, măsurile fără caracter obligatoriu din cadrul acestui plan de acțiune nu pot reprezenta singura strategie de îmbunătățire a conformării cu legislația de mediu.

⁽¹⁾ JO C 18, 19.1.2017, p. 10.

⁽²⁾ COM(2018) 10 final.

1.6. De altfel, făcând trimitere la avizul său ⁽³⁾, CESE solicită Comisiei, în mod special, să își completeze planul de acțiune cu o componentă esențială, și anume accesul la justiție. În plus, CESE solicită să fie abordată chestiunea costului aferent accesului la justiție pentru societatea civilă.

1.7. De asemenea, CESE subliniază că trebuie depuse mai multe eforturi pentru a preveni, înainte de toate, producerea de daune asupra mediului și că o strategie de prevenire ar trebui să fie întotdeauna de preferat în fața uneia de remediere. Aplicarea consecventă și strictă a legislației de mediu de către statele membre și de către Comisie este esențială în acest scop, întrucât reprezintă un factor de descurajare a unor viitoare daune. În plus, ar fi bine-venite campaniile de comunicare adresate părților interesate și publicului, cu scopul de a crește gradul de sensibilizare și de a consolida rolul de gardian al publicului. Pentru ca populația să își asume acest rol, este indispensabil să existe un acces real la justiție în domeniul mediului.

1.8. În sfârșit, CESE salută posibilitatea de a se desemna reprezentanți ai CESE în cadrul Forumului privind conformarea cu legislația de mediu și guvernanța de mediu. În acest scop, CESE recomandă ca, în cadrul acestui forum, trei dintre membrii săi (câte unul din fiecare grup) să aibă drept de vot, și nu statut de observator.

1.9. CESE îndeamnă Comisia să se asigure că există un dialog relevant și real cu organizațiile societății civile în cadrul Forumului privind conformarea cu legislația de mediu și guvernanța de mediu, pentru a garanta că vocile acestora se fac auzite. În acest context, al conformării cu legislația de mediu, Comitetul insistă asupra rolului esențial pe care îl joacă organizațiile societății civile, ca observatori critici ai statului de drept, ai binelui comun și ai protecției populației.

2. Observații generale

2.1. Atât în avizul său privind evaluarea punerii în aplicare a politicilor de mediu ale UE ⁽⁴⁾, cât și în cel privind accesul la justiție la nivel național în raport cu măsurile de punere în aplicare a legislației de mediu a UE ⁽⁵⁾, CESE a subliniat faptul că punerea în aplicare insuficientă, fragmentată și inegală a legislației europene din domeniul mediului constituie o problemă gravă în numeroase state membre.

2.2. Comunicarea Comisiei COM(2018) 10 final prezintă un plan de acțiune menit să îmbunătățească atât conformarea cu legislația de mediu a Uniunii Europene, cât și guvernanța de mediu.

2.3. Planul prevede o cooperare strânsă între Comisie, statele membre și profesioniștii relevanți (inspectori, auditori, ofițeri de poliție și procurori) în scopul de a crea o cultură a conformării cu normele UE în materie de mediu, inteligentă și bazată pe colaborare; totuși, aceasta reprezintă doar o mică parte din ceea ce este necesar pentru garantarea aplicării legislației din domeniul mediului.

2.4. Punerea în aplicare a acestei legislații a fost copleșită de provocări semnificative, legate de probleme persistente (de exemplu, poluarea difuză a apei, calitatea slabă a aerului în mediul urban, tratarea deșeurilor la un nivel nesatisfăcător și existența unor specii și habitate aflate în declin).

2.5. Potrivit Comisiei, costurile aferente nepunerii în aplicare se ridică la 50 de miliarde EUR anual.

2.6. În afara câștigurilor economice menționate anterior, multe alte beneficii (inclusiv în ceea ce privește sănătatea publică și resursele pe termen lung de care are nevoie societatea) ar putea fi obținute printr-o aplicare mai eficace a acestei legislații.

2.7. De asemenea, printre cauzele deficiențelor de punere în aplicare a normelor europene se numără și mecanismele slabe de asigurare a conformării cu legislația UE și a unei guvernanțe eficace la nivel național, regional și local (inclusiv lipsa controalelor).

2.8. În plus, aceste mecanisme insuficiente reprezintă un factor de concurență neloială pentru întreprinderi și aduc prejudicii economice (cum ar fi pierderea veniturilor fiscale), ceea ce subminează încrederea publicului în eficacitatea legilor UE.

⁽³⁾ JO C 129, 11.4.2018, p. 65.

⁽⁴⁾ JO C 345, 13.10.2017, p. 114.

⁽⁵⁾ JO C 129, 11.4.2018, p. 65.

2.9. De aceea, Comisia propune un plan de acțiune în nouă puncte, însoțit de crearea unui grup de experți ⁽⁶⁾: „Forumul privind conformarea cu legislația de mediu și guvernanța de mediu”.

2.10. Cele nouă demersuri propuse spre abordare în planul de acțiune sunt definite în anexa 1 la Documentul de lucru al serviciilor Comisiei ⁽⁷⁾.

3. Observații specifice

3.1. Realizarea unei Europe-model și protejarea populației

3.1.1. În context mondial, Uniunea Europeană ar trebui să se străduiască să devină pionier în protejarea eficace a mediului și a cetățenilor săi și ar trebui să insiste ca acest aspect să fie prioritar. Dat fiind că există legislație adoptată și că au fost obținute evoluții importante, eșecul în a asigura conformitatea cu această legislație constituie o oportunitate ratată pentru UE de a se ridica la înălțimea valorilor pe care le promovează și de a aduce într-adevăr o schimbare.

3.1.2. CESE avertizează Comisia cu privire la faptul că nivelul de protecție acordat cetățenilor în anumite contexte este absolut insuficient. Conformitatea cu legislația UE în toate statele membre prezintă o importanță majoră, întrucât legislația națională incorectă subminează în mod sistematic capacitatea persoanelor de a-și revendica drepturile și de a valorifica pe deplin beneficiile legislației UE. Acest lucru prezintă o importanță aparte în contextul legislației în domeniul mediului, întrucât neconformarea, de exemplu, cu standardele de calitate a aerului, afectează în mod semnificativ sănătatea umană.

3.1.3. CESE aduce în atenția Comisiei avizul său ⁽⁸⁾ și speră că planul de acțiune al Comisiei va ține seama de acest aviz. De asemenea, CESE speră că, pe lângă infracțiunile în materie de deșeuri și specii sălbatice, planul de acțiune va aborda, de exemplu, și reglementarea, controalele și guvernanța în domeniul nanomaterialelor și al perturbatorilor endocrini.

3.1.4. Cu toate acestea, CESE ar dori să evidențieze că apreciază dorința Comisiei de a promova, de exemplu, utilizarea dronelor și a aplicațiilor pentru telefoanele inteligente pentru a raporta sau a depista daunele aduse mediului și pentru a încuraja statele membre și autoritățile locale și regionale (ca în cazul Irlandei, de exemplu) fie să apeleze ele însele la aceste mijloace, fie să sprijine inițiativele publice care pot îmbunătăți punerea în aplicare a normelor de mediu prin utilizarea acestui tip de instrument.

3.2. Piața unică și aspecte economice

3.2.1. Consecvența în aplicarea legislației de mediu este un factor esențial de susținere a pieței unice. Aplicarea inconsecventă a legislației de mediu generează avantaje inechitabile pentru întreprinderile din statele membre în care există neconformitate cu această legislație. Acest fapt creează condiții de concurență neloială pe piață și oferă stimulente greșite întreprinderilor din UE.

3.2.2. Consecvența și certitudinea aplicării sunt necesare în toate statele membre pentru a garanta sancționarea neconformării în mod egal în întreaga Uniune. Astfel se obține protejarea statului de drept și se permite întreprinderilor să se bazeze pe legislația UE, creând, în același timp, condiții competitive egale pentru întreprinderile din toate statele membre.

3.2.3. În comunicarea sa, Comisia estimează costurile aferente neconformării la 50 de miliarde EUR anual. Studiul de evaluare a beneficiilor realizate prin asigurarea aplicării legislației de mediu a UE (*Study to assess the benefits delivered through the enforcement of EU environmental legislation*) ⁽⁹⁾, întocmit de Comisie, prezintă, de asemenea, beneficiile economice imense ce pot fi obținute prin asigurarea conformității cu legislația de mediu. Pe lângă avantajele legate de mediu, sănătate și statul de drept, ar trebui să existe așadar și un interes economic clar în prevenirea producerii unor daune suplimentare, prin instituirea unor controale eficace și prin aplicarea corectă a legislației europene privind protecția mediului.

3.2.4. CESE reamintește Comisiei că este nevoie de mai multe resurse umane și financiare pentru a se verifica punerea corectă în aplicare a normelor și a guvernanței de mediu, după cum a explicat anterior în avizul său „Un plan de acțiune pentru natură, cetățeni și economie” ⁽¹⁰⁾. Mai presus de toate, este extrem de redusă finanțarea necesară pentru îndeplinirea obiectivelor convenite, de exemplu în domeniul biodiversității.

⁽⁶⁾ JO C 19, 19.1.2018, p. 3.

⁽⁷⁾ SWD(2018) 10 final.

⁽⁸⁾ JO C 345, 13.10.2017, p. 114.

⁽⁹⁾ <https://publications.europa.eu/ro/publication-detail/-/publication/219e8506-9adf-11e6-868c-01aa75ed71a1>

⁽¹⁰⁾ JO C 129, 11.4.2018, p. 90.

3.2.5. De asemenea, CESE speră ca, în cadrul negocierilor comerciale bilaterale sau multilaterale, UE să obțină sistematic echivalarea legislației sale sociale și a celei privind protecția mediului pentru produsele importate.

3.3. Procedurile de aplicare a legislației ale Comisiei Europene

3.3.1. În timp ce răspunderea principală pentru corecta punere în aplicare și asigurare a respectării legislației UE revine statelor membre, Comisia este gardianul tratatelor⁽¹¹⁾. Prin urmare, ea trebuie să se asigure că instrumentele de protecție a mediului sunt respectate și că statele membre se abțin de la orice măsură care ar putea pune în pericol realizarea obiectivelor Uniunii în materie de politică de mediu⁽¹²⁾. În acest sens, Comisia are dreptul de a iniția proceduri de executare în temeiul articolului 258 din TFUE.

3.3.2. Având în vedere impactul transfrontalier al daunelor aduse mediului, conformitatea într-un stat membru prezintă un interes major pentru toate statele membre care doresc să își protejeze cetățenii și să prevină producerea unor astfel de daune pe teritoriul propriu. Prin urmare, Comisia îndeplinește un rol-cheie în protejarea acestui interes comun la nivelul Uniunii și în garantarea accesului la justiție în conflictele transfrontaliere.

3.3.3. În anul 2013, Parlamentul European și Consiliul declarau că „în anii următori, se va acorda prioritate îmbunătățirii punerii în aplicare a acquis-ului Uniunii în domeniul mediului la nivelul statelor membre”⁽¹³⁾. Comunicarea Comisiei intitulată „Legislația UE: o mai bună aplicare pentru obținerea unor rezultate mai bune”⁽¹⁴⁾ a subliniat că este important ca Comisia să își utilizeze competențele în materie de asigurare a respectării legislației într-o manieră strategică pentru a-și prioritiza eforturile în această privință și pentru a se concentra asupra celor mai grave cazuri de încălcare a legislației UE, care afectează interesele cetățenilor săi și ale întreprinderilor sale. Conformitatea cu reglementările în domeniul mediului prezintă o importanță vitală pentru Uniunea Europeană, având consecințe directe asupra pieței unice și a sănătății cetățenilor săi, și ar trebui să constituie o prioritate clară în procedurile de executare inițiate de Comisie.

3.3.4. CESE atrage atenția asupra avantajelor procedurilor de constatare a neîndeplinirii obligațiilor, dincolo de aplicarea lor imediată într-un anumit caz⁽¹⁵⁾. Procedurile de executare eficace trimit un semnal clar către statele membre privind faptul că Uniunea acordă o prioritate deosebită protejării cetățenilor săi și a mediului în care trăiesc aceștia.

3.3.5. Totodată, urmărirea sistemică a neconformării constituie un puternic factor de descurajare, diminuând neconformarea la nivel mai amplu. Aceasta ar consolida în continuare încrederea în legislația UE dincolo de domeniul protecției mediului, având un efect pozitiv de propagare și în alte domenii reglementate de Uniune.

3.4. Eficacitatea legislației

3.4.1. În numeroase țări, organizațiile care reprezintă societatea civilă au remarcat un amplu proces de eliminare a legislației penale din domeniul mediului și bariere în calea accesului public la justiția și guvernanta de mediu. Acest fapt ar putea fi urmarea interpretării greșite a anumitor orientări de politică ale UE (de exemplu, „Strategia Comisiei pentru o mai bună legiferare” duce la simplificare și la experimentare, permițând încălcarea normelor).

3.4.2. De asemenea, în ceea ce privește o serie de politici europene din domeniul mediului, statele membre ar trebui să își rezolve eșecul în aplicarea corespunzătoare a legislației în loc să încerce o așa-zisă suprareglementare în acest domeniu. Această presupusă suprareglementare la nivel național poate crea falsa percepție că statele membre sunt extrem de ambițioase când, de fapt, ele greșesc în chestiuni fundamentale, aplicând deficitar legislația UE din domeniul mediului și generând situații de neconformare.

3.4.3. Comisia prezintă trei categorii de intervenții pentru a asigura conformitatea, însă nu recomandă măsuri pentru toate aceste categorii. Toate acțiunile propuse sunt măsuri de promovare a conformării și de consolidare a capacităților la nivelul statelor membre. Niciuna dintre acțiunile sugerate nu se referă la măsuri de monitorizare și executare întreprinse chiar de Comisie, ceea ce face ca planul de acțiune să fie foarte indulgent, fiind puțin probabil să producă îmbunătățiri semnificative în ceea ce privește conformarea cu legislația de mediu.

⁽¹¹⁾ Articolul 17 din Tratatul privind Uniunea Europeană (Tratatul UE).

⁽¹²⁾ Articolul 4 alineatul (3) din Tratatul UE.

⁽¹³⁾ Decizia nr. 1386/2013/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 20 noiembrie 2013 privind un Program general al Uniunii de acțiune pentru mediu până în 2020 „O viață bună, în limitele planetei noastre” (JO L 354, 28.12.2013, p. 171).

⁽¹⁴⁾ JO C 18, 19.1.2017, p. 10.

⁽¹⁵⁾ JO C 81, 2.3.2018, p. 88.

3.4.4. Prin urmare, în planul său de acțiune, Comisia nu reușește să abordeze măsuri de monitorizare și executare la nivelul UE. Chiar și în cadrul mecanismelor de sprijin propuse, Comisia ratează șansa de a corela ținte clare cu fiecare acțiune în vederea măsurării eficacității acestora. Sprijinul financiar nu este condiționat de schimbarea practicilor din statele membre și, prin urmare, rezultatul anticipat este neclar, existând îndoieli asupra eficacității și oportunității măsurilor sugerate.

3.4.5. În plus, CESE este dezamăgit de faptul că nu sunt abordate procedurile de plângere și inspectare a aplicării la nivel național a legislației UE. CESE este profund îngrijorat de lipsa de voință politică la nivelul Comisiei, care conduce la eșecul de a raporta plângeri. Caracterul „moderat” al măsurilor propuse accentuează această îngrijorare.

3.4.6. În opinia CESE, pe lângă aplicarea corectă a legislației de mediu și a bunei guvernante de mediu, trebuie avut în vedere și principiul privind menținerea nivelului de protecție al legislației de mediu, în vederea asigurării dezvoltării durabile.

3.4.7. Comunicarea recunoaște că există diferite motive pentru neconformare, inclusiv confuzia, înțelegerea deficitară sau neacceptarea normelor, lipsa investițiilor, oportunism și criminalitate. Din păcate, Comisia nu reușește să abordeze în mod corespunzător toate aceste motive, limitându-se la a sugera măsuri care vizează confuzia și înțelegerea deficitară. Este necesară susținerea statelor membre, însă aceasta nu poate fi singura strategie pentru îmbunătățirea respectării legislației de mediu atât timp cât ea nu reușește să abordeze majoritatea motivelor care nu au legătură cu confuzia și cu capacitatea limitată.

3.5. Accesul la justiție la nivel național și european

3.5.1. CESE reamintește Comisiei că neconformarea sistemică din statele membre, ca și lipsa asigurării aplicării normelor prin intermediul instanțelor naționale denotă o problemă clară de aplicare a hotărârilor judecătorești la nivel național.

3.5.2. CESE solicită insistent Comisiei să dea curs recomandării formulate în avizul său pe tema „Accesul la justiție”⁽¹⁶⁾, referitoare la monitorizarea trimiterilor preliminare. CESE subliniază importanța trimiterilor preliminare pentru asigurarea consecvenței legislației Uniunii și îndeamnă Comisia să întocmească rapoarte privind utilizarea și respectarea acestui instrument de către instanțele naționale.

3.5.3. CESE amintește⁽¹⁷⁾ că accesul liber la informațiile de mediu este esențial pentru ca cetățenii și organizațiile societății civile să își poată îndeplini rolul de supraveghere a vieții publice.

3.5.4. CESE recunoaște diferențele existente între sistemele de justiție din diferitele state membre, însă este dezamăgit că nu au fost abordate nici problema interesului de a acționa (*locus standi*), nici cea a costurilor implicate de sesizarea instanțelor naționale. Pentru organizațiile reprezentative ale cetățenilor și ale consumatorilor sau de protecție a intereselor sociale și de mediu, care doresc să impună guvernelor și marilor întreprinderi obligația de a da socoteală pentru propriile acțiuni, aceste două aspecte constituie obstacole majore.

3.5.5. Deși le este recunoscută calitatea de a sta în justiție, după cum a menționat anterior în avizul său⁽¹⁸⁾, CESE reafirmă că resursele financiare ale majorității organizațiilor societății civile sunt extrem de limitate, fapt ce conduce deseori la o denegare de dreptate pentru persoanele în cauză. Totodată, aceste obstacole împiedică organizațiile societății civile să își desfășoare activitatea de sprijinire a punerii corecte în aplicare a legislației existente, care este esențială pentru protejarea statului de drept.

3.5.6. De asemenea, CESE avertizează că este important să se instituie sisteme de prevenire a utilizării abuzive a aparatului jurisdicțional. Acest fapt ar trebui avut în vedere la acordarea accesului la justiție pentru organizațiile societății civile. Cu toate acestea, CESE subliniază avantajele aferente acordării accesului la justiție pentru aceste organizații, căci se asigură astfel protecția consumatorilor, a sănătății și a mediului, în beneficiul întregii societăți. Prin urmare, dispozițiile privind prevenirea acțiunilor abuzive trebuie să fie specifice și punctuale, astfel încât să nu îngreuneze activitatea esențială desfășurată de organizațiile societății civile pentru a contribui la punerea în aplicare a legislației.

⁽¹⁶⁾ JO C 129, 11.4.2018, p. 65.

⁽¹⁷⁾ JO C 345, 13.10.2017, p. 114.

⁽¹⁸⁾ JO C 129, 11.4.2018, p. 65.

3.5.7. Faptul că Comisia și instanțele europene nu reușesc să asigure respectarea legislației UE pune în pericol statul de drept și diminuează încrederea publicului, a statelor membre și a întreprinderilor în legislația UE. De asemenea, aceasta contribuie la împiedicarea accesului la justiție pentru cetățeni, organizațiile societății civile și întreprinderi, alimentează scepticismul în creștere cu privire la eficiența Comisiei și a instanțelor și subminează încrederea în Uniunea Europeană, în ansamblu.

3.5.8. Totodată, Comunicarea omite două puncte sensibile la nivel european, legate de accesul la instanțele europene:

- accesul la justiția UE, evidențiat în cadrul reuniunii părților la Convenția de la Aarhus și care are legătură cu funcționarea internă a instituțiilor UE (de exemplu, Comisia decide prea repede să nu adopte măsuri în urma plângerilor);
- practica anumitor instanțe naționale, care refuză să adreseze întrebări preliminare și iau asupra lor, încălcând tratatele, interpretarea dreptului Uniunii, pronunțând uneori hotărâri grotești [de exemplu, în Franța, un raportor public din cadrul Consiliului de Stat (*Conseil d'État*) a transmis judecătorilor că este inutil să adreseze întrebări preliminare Curții de Justiție a Uniunii Europene fiindcă aceasta nu statuase niciodată pe marginea subiectului vizat în cauza respectivă].

3.5.9. CESE îndeamnă așadar Comisia să includă în mod explicit mențiunile referitoare la accesul la justiție la nivel național și european, pentru a asigura o abordare holistică utilă populației, prin protejarea sănătății umane și a habitatelor actuale și viitoare.

Bruxelles, 23 mai 2018.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Luca JAHIER

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Propunerea de regulament al Consiliului privind instituirea întreprinderii europene comune pentru calculul de înaltă performanță

[COM(2018) 8 final – 2018/0003(NLE)]

(2018/C 283/12)

Raportor: **Ulrich SAMM**

Coraportor: **Antonio LONGO**

Sesizare	Consiliul Uniunii Europene, 21.2.2018
Temei juridic	Articolele 187 și 188 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene
Secțiunea competentă	Secțiunea pentru transporturi, energie, infrastructură și societatea informațională
Data adoptării în secțiune	4.5.2018
Data adoptării în sesiunea plenară	23.5.2018
Sesiunea plenară nr.	535
Rezultatul votului	196/2/4
(voturi pentru/voturi împotriva/abțineri)	

1. Concluzii și recomandări

1.1. CESE susține această inițiativă de instituire a unei **întreprinderi comune EuroHPC**, văzută ca acțiune concretă în contextul strategiei europene în domeniul cloud computingului, precum și ca parte a unei strategii mai ample a UE (care include securitatea cibernetică, piața unică digitală, societatea europeană a gigabiților, știința deschisă etc.). Această inițiativă aduce o **valoare adăugată clară la nivelul UE**, printr-o **tehnologie esențială** care va contribui la rezolvarea celor mai dificile probleme ale societății noastre moderne și va duce, în cele din urmă, la creșterea bunăstării, a competitivității și a numărului de locuri de muncă.

1.2. CESE consideră **investiția** inițială de 1 miliard EUR pentru achiziționarea și exploatarea echipamentelor de calcul intensiv de nivel mondial ca fiind importantă, dar nu foarte ambițioasă, în comparație cu cele efectuate de concurenți precum SUA și China. Cu toate acestea, CESE este convins că va fi nevoie de o creștere substanțială a investițiilor (în statele membre ale UE), combinată cu un **program european solid de cercetare și inovare**, pentru a menține aplicațiile de calcul de înaltă performanță (HPC) la un nivel de performanță mondială. Pe măsură ce cursa va continua, vor fi necesare, fără îndoială, eforturi similare pentru următorul CFM, pe măsura eforturilor depuse de concurenții de la nivel mondial.

1.3. CESE susține **abordarea industrială** pentru dezvoltarea următoarei generații de microcipuri cu consum mic de energie în Europa. Acest lucru ar face ca UE să fie mai puțin dependentă de importuri și ar asigura accesul la tehnologie de vârf în domeniul HPC. CESE subliniază faptul că dezvoltarea acestor microcipuri are impact și asupra calculului la scară mică, deoarece circuitele integrate de ultimă generație pot fi adaptate (reduse) pentru dispozitivele **comercializate în masă** (PC-uri, telefoane inteligente, sectorul autovehiculelor).

1.4. CESE încurajează Comisia să pună un accent mai mare pe poziția fermă de pe care a pornit această inițiativă și pe faptul că ea este esențială pentru continuarea **parcursului de succes al UE**, având la bază pilonii existenți PRACE și GÉANT, care de mulți ani furnizează servicii HPC de ultimă generație științei și industriei și interconectează cercetarea, educația și rețelele de cercetare și centrele HPC naționale cu rețele sigure și de mare capacitate.

1.5. Prin urmare, CESE subliniază importanța deosebită a **integrării** noii întreprinderi comune EuroHPC în structurile și programele deja existente, aceasta fiind cea mai bună modalitate de a utiliza în comun resursele europene. De exemplu, evaluarea *inter pares* organizată de PRACE ar trebui păstrată, pentru a menține standardul de nivel mondial.

1.6. CESE dorește să încurajeze **mai multe state membre** să adere la întreprinderea comună EuroHPC și să o folosească ca pe o oportunitate de a profita de o putere de calcul de prim rang. Având în vedere complexitatea unei întreprinderi comune, CESE solicită Comisiei să depună eforturi adecvate pentru a explica și a promova avantajele și oportunitățile acestui instrument juridic, în special pentru țările mai mici, precum și în ceea ce privește posibilitatea contribuțiilor în natură.

1.7. CESE salută faptul că doi dintre partenerii Comisiei din cadrul parteneriatului contractual de tip public-privat (cPPP) ar putea deveni primii membri privați, ceea ce este esențial pentru participarea **industriilor**, inclusiv a **IMM-urilor**. CESE salută posibilitatea existenței mai multor parteneri, dar insistă, de asemenea, ca, pentru orice partener nou, în special pentru cei din afara UE, să fie îndeplinit criteriul **reciprocității**. UE ar trebui să profite de oportunitatea reprezentată de dezvoltarea tehnologiei HPC pentru a permite sectorului industrial european să acopere întregul lanț de producție (proiectare, construcție, implementare, aplicare). Uniunea Europeană ar trebui să stabilească ca obiectiv pe termen mediu asigurarea capacității de a planifica și a dezvolta HPC cu tehnologie europeană.

1.8. CESE recomandă **informarea cetățenilor și a întreprinderilor** cu privire la această nouă inițiativă importantă, pentru a recâștiga încrederea cetățenilor în procesul de integrare europeană și pentru a ajuta întreprinderile europene, în special IMM-urile, să cunoască avantajele acesteia. De asemenea, universitățile și centrele de cercetare trebuie să fie implicate printr-o activitate de comunicare specifică, care să vizeze creșterea interesului și încurajarea proiectelor în domeniul HPC.

1.9. CESE recomandă consolidarea cât mai mult posibil a **dimensiunii sociale** a procesului de digitizare, ca parte fundamentală a pilonului social european. Implementarea și utilizarea echipamentelor de nivel înalt trebuie să aibă un impact pozitiv evident și măsurabil asupra vieții cotidiene a tuturor cetățenilor.

2. Introducere

2.1. După ce a fost inițial utilizat în cercetarea climatică, prognoza numerică a vremii, astrofizică, fizica particulelor și chimie, **calculul de înaltă performanță (HPC)** este utilizat, în prezent, și în majoritatea celorlalte domenii științifice, de la biologie, științele vieții și sănătate, simulări de combustie de înaltă fidelitate și științele materialelor, la științele sociale și umaniste. În industrie, HPC a fost utilizat pe scară largă în explorarea petrolului și a gazelor, aeronautică, sectorul autovehiculelor și finanțe și devine, în prezent, esențial pentru medicina personalizată, dezvoltarea nanotehnologiilor și facilitarea dezvoltării și utilizării surselor regenerabile de energie. În cele din urmă, HPC devine un instrument tot mai important pentru sprijinirea procesului de luare a deciziilor publice prin simularea scenariilor legate de evenimentele care prezintă un risc natural, riscuri industriale, riscuri biologice și riscuri de terorism (informatic), fiind astfel esențial pentru securitatea și apărarea națională.

2.2. În calcul, operațiunile cu virgulă mobilă pe secundă (**FLOPS**) reprezintă o măsură a performanței computerelor. Performanța HPC reprezintă limita superioară a ceea ce este posibil din punct de vedere tehnologic. Această performanță înaltă crește în mod constant, datorită circuitelor integrate tot mai mici (legea lui Moore) și trecerii de la procesarea vectorială la cea paralelă. O dată la 10-12 ani, viteza de calcul crește de 1 000 de ori, astfel că s-a trecut de la gigascale (1985) la terascale (1997) și apoi la petascale (2008). Se așteaptă ca tranziția de la petascale la **exascale** (Giga = 10^9 , tera = 10^{12} , peta = 10^{15} , exa = 10^{18}) să aibă loc între 2020 și 2023.

2.3. Până în prezent, fiecare stat membru al UE a investit singur în HPC. În comparație cu concurenții săi din SUA, China și Japonia, în mod evident, Europa nu investește suficient în HPC, deficitul de finanțare ridicându-se la 500-700 de milioane EUR pe an. Prin urmare, UE nu dispune de cele mai rapide supercalculatoare și, în plus, echipamentele HPC existente în UE depind de tehnologii din afara Europei. Următorii pași în tehnologia HPC vor putea fi cel mai bine parcurși prin **eforturi europene comune** cu investiții la o scară mai mare decât posibilitățile fiecărui stat membru în parte.

2.4. Dezvoltarea următoarei generații de microcipuri în Europa ar contribui la obținerea independenței UE în ceea ce privește accesul la tehnologia HPC de vârf. Cu toate acestea, lanțul european de aprovizionare în domeniul tehnologiei HPC poate fi îmbunătățit doar prin asigurarea unor perspective clare ale unei piețe-lider și ale dezvoltării unui ecosistem de echipamente de dimensiuni până la exascale. Sectorul public trebuie să joace un rol-cheie în îndeplinirea acestui obiectiv, altfel furnizorii europeni nu își vor asuma riscul de a dezvolta echipamentele pe cont propriu.

2.5. În consecință, Comisia Europeană intenționează să investească 1 miliard EUR împreună cu statele membre în construirea unei **infrastructuri europene de supercalculatoare de nivel mondial**. O astfel de infrastructură partajată și utilizarea în comun a capacităților existente au scopul de a aduce beneficii tuturor, de la industrie la IMM-uri, știință, sectorul public și, în special, statelor membre (mai mici) care nu dispun de infrastructuri HPC naționale autonome.

2.6. Importanța HPC a fost clar evidențiată de Comisia Europeană în 2012, în strategia sa intitulată „Calculul de înaltă performanță: Poziția Europei în cursa mondială”⁽¹⁾. În aprilie 2016, Comisia Europeană a lansat **Inițiativa europeană în domeniul cloud computingului**⁽²⁾. Această inițiativă cuprinde două elemente principale: **infrastructura europeană de date** (*European Data Infrastructure – EDI*), cu o capacitate de calcul intensiv de prim rang și o conectivitate de mare viteză, și **cloudul european destinat științei deschise** (*European Open Science Cloud – EOSC*), cu o stocare și o gestionare a datelor de vârf și cu interfețe pentru furnizarea de servicii bazate pe infrastructura cloud. Primul dintre ele urmează să se concretizeze prin **propunerea de regulament al Consiliului privind instituirea întreprinderii europene comune pentru calculul de înaltă performanță**⁽³⁾.

2.7. Propunerea vine în continuarea **declarației EuroHPC**, semnată la 23 martie 2017, cu ocazia Zilei Digitale de la Roma, de către șapte state membre – Franța, Germania, Italia, Luxemburg, Țările de Jos, Portugalia și Spania. Aceștia li s-au alăturat în cursul anului 2017 Belgia, Slovenia, Bulgaria, Elveția, Grecia și Croația. Aceste țări au convenit să dezvolte o infrastructură paneuropeană integrată de supercalculatoare de nivel exascale. Alte state membre și țări asociate sunt încurajate să semneze și ele declarația EuroHPC.

2.8. În urma unei evaluări a impactului, Comisia⁽⁴⁾ a constatat că o **întreprindere comună** este cea mai bună opțiune pentru punerea în aplicare a EuroHPC, ea permițând combinarea eficace a achizițiilor publice, a deținerii și a operării în comun a supercalculatoarelor.

3. Sinteza propunerii

3.1. Comisia Europeană prezintă o propunere de regulament al Consiliului privind instituirea întreprinderii europene comune pentru calculul de înaltă performanță (EuroHPC). Această nouă entitate juridică:

- va oferi o **structură de finanțare** pentru achiziționarea, dezvoltarea și implementarea în întreaga Europă a unei infrastructuri de calcul de înaltă performanță (HPC) de nivel mondial;
- va sprijini un **program de cercetare și inovare** pentru dezvoltarea tehnologiilor și a echipamentelor (hardware), precum și a aplicațiilor (software) care ar urma să funcționeze pe aceste supercalculatoare;
- va acorda sprijin financiar participanților sub formă de achiziții sau **granturi pentru cercetare și inovare**, pe baza unor cereri de propuneri și proceduri de licitație deschise și competitive; va oferi industriei europene, în special întreprinderilor mici și mijlocii (IMM-uri), un **acces** mai bun la supercalculatoare.

3.2. **Contribuția UE la EuroHPC** va fi de aproximativ **486 de milioane EUR** în cadrul actualului cadru financiar multianual, la care se adaugă **contribuții similare din partea statelor membre** și a țărilor asociate. Membrii privați ai inițiativei pot, de asemenea, să furnizeze contribuții **în natură**. În ansamblu, aproximativ 1 miliard EUR din fonduri publice ar urma să fie investite până în 2020.

3.3. Activitățile întreprinderii comune EuroHPC, care urmează să funcționeze între 2019 și 2026, vor consta în:

- **achiziția și exploatarea** a două echipamente de calcul intensiv **pre-exascale** de nivel mondial și a cel puțin două echipamente de calcul intensiv de gamă medie (petascale), furnizarea și gestionarea accesului la aceste supercalculatoare pentru o gamă largă de utilizatori publici și privați fiind prevăzută pentru 2020;
- un **program de cercetare și inovare** privind HPC: pentru sprijinirea dezvoltării tehnologiei europene de supercalculatoare, inclusiv a primei generații de tehnologie de **microprocesoare cu consum mic de energie** la nivel european și coproiectarea **echipamentelor exascale** europene, precum și promovarea aplicațiilor, dezvoltarea competențelor și utilizarea la scară mai largă a calculului de înaltă performanță.

3.4. Propunerea dorește să atingă performanțe exascale până în 2022-2023. O etapă intermediară (50 % din performanțele exascale) ar trebui să fie parcursă până în 2019. Infrastructura planificată va fi **deținută în comun** și exploatată de către **membrii** săi, în primul rând țările care au semnat declarația EuroHPC și membrii privați din mediul academic și din industrie. Alți membri se pot alătura acestei cooperări în orice moment, cu condiția să ofere o contribuție financiară (inclusiv contribuții în natură).

⁽¹⁾ COM(2012) 45 final și JO C 299, 4.10.2012, p. 148.

⁽²⁾ COM(2016) 178 final și JO C 487, 28.12.2016, p. 86.

⁽³⁾ COM(2018) 8 final și anexa 1.

⁽⁴⁾ SWD(2018) 6 final.

3.5. Propunerea stabilește că două infrastructuri vor fi create și implementate în paralel. Aceste infrastructuri vor fi găzduite de două dintre țările UE, care îndeplinesc criteriile specifice.

3.6. Întreprinderea comună va fi gestionată de un Consiliu de conducere, alcătuit din reprezentanți ai membrilor publici ai întreprinderii comune. Acesta va fi responsabil de elaborarea politicilor strategice și de deciziile de finanțare legate de activitățile de achiziție și de cercetare și inovare ale întreprinderii comune. Procedurile și drepturile de vot ale membrilor vor fi direct proporționale cu contribuțiile lor financiare. Modelul întreprinderii comune se bazează pe lecțiile învățate de la alte întreprinderi comune, care sunt deja funcționale, cum ar fi ECSEL. Cele două întreprinderi comune sunt similare în ceea ce privește scopurile și structura. Principala diferență constă în activitățile de achiziții de mare amploare în cazul EuroHPC, care nu există în cazul ECSEL. Această diferență explică atribuirea drepturilor de vot în mod proporțional cu contribuția participanților.

3.7. Consiliul de administrație va fi sprijinit de un Consiliu consultativ pe probleme științifice și industriale, alcătuit din reprezentanți ai membrilor privați ai întreprinderii comune. Pentru a evita conflictele de interese, acest consiliu va avea doar un rol consultativ.

4. Observații specifice

4.1. CESE sprijină această inițiativă, văzută ca acțiune concretă în contextul strategiei europene în domeniul cloud computingului: alegerea strategică a unui cloud computing european deschis, orientat către comunitatea științifică și industrie, ca parte a unui angajament politic și economic puternic față de inovarea digitală ⁽⁵⁾. Această inițiativă aduce o **valoare adăugată clară la nivelul UE**, printr-o **tehnologie esențială** care va contribui la rezolvarea celor mai dificile probleme ale societății noastre moderne și va duce, în cele din urmă, la creșterea bunăstării, a competitivității și a numărului de locuri de muncă.

4.2. În sens mai general, inițiativa HPC este o parte esențială a unei strategii mai ample a UE [care include Legea privind securitatea cibernetică ⁽⁶⁾, Strategia privind piața unică digitală (revizuire) ⁽⁷⁾, societatea europeană a gigabiților ⁽⁸⁾, știința deschisă etc.], care vizează recuperarea suveranității și independenței digitale a Europei, pentru a transforma UE într-un actor principal în dezvoltarea digitală, ceea ce ar avea efecte directe asupra competitivității și calității vieții cetățenilor.

4.3. CESE consideră investiția inițială de 1 miliard EUR pentru achiziția și exploatarea a două echipamente de calcul intensiv pre-exascale de nivel mondial și a cel puțin două echipamente de calcul intensiv de gamă medie ca fiind importantă, dar nu foarte ambițioasă, în comparație cu cele efectuate de țările concurente. Cu toate acestea, CESE este convins că va fi necesară o creștere substanțială a investițiilor (în statele membre ale UE), combinată cu un program european solid de cercetare și inovare, pentru a menține aplicațiile HPC la un nivel de performanță mondială. Pe măsură ce cursa va continua, vor fi necesare, fără îndoială, eforturi similare pentru următorul CFM, pe măsura eforturilor depuse de concurenții de la nivel mondial.

4.4. CESE dorește să sublinieze că, pentru a avea succes, nu este suficient doar un calculator rapid. Evoluția software-urilor și aplicațiile de ultimă generație, bazate pe un program de cercetare și dezvoltare solid, sunt și ele indispensabile pentru un progres real. În acest domeniu, UE nu a rămas deloc în urma concurenților săi, iar CESE încurajează Comisia să pună un accent mai puternic pe poziția fermă de pe care a pornit această inițiativă și pe faptul că ea este esențială pentru continuarea **parcursului de succes al UE**, având la bază pilonii existenți PRACE și GEANT, care, de peste un deceniu, și-au asumat responsabilitatea de a reuni domeniul HPC și al rețelilor.

4.5. Parteneriatul pentru tehnica de calcul avansată în Europa (**PRACE**), cofinanțat de UE, creat în 2010 și alcătuit din 25 de state membre, oferă servicii HPC de ultimă generație pentru știință și industrie, implementând cele mai mari sisteme naționale de supercalculatoare din Europa. În 2017, PRACE a oferit acces la o rețea de șapte sisteme de înaltă clasă, furnizate de cinci membri-gazdă (Franța, Germania, Italia, Spania și Elveția), care au investit în PRACE peste 400 de milioane EUR de la lansarea sa. PRACE alocă resurse HPC pe baza unor cereri de propuneri evaluate *inter pares*, bazate pe excelență științifică, proiectelor de cercetare provenind din mediul academic și din industrie, incluzând întreprinderile mici și mijlocii.

⁽⁵⁾ JO C 487, 28.12.2016, p. 86.

⁽⁶⁾ JO C 227, 28.6.2018, p. 86.

⁽⁷⁾ JO C 81, 2.3.2018, p. 102.

⁽⁸⁾ JO C 125, 21.4.2017, p. 51.

4.6. Rețeaua paneuropeană **GÉANT**, lansată în 2000, interconectează cercetarea, educația și rețelele de cercetare și centrele HPC naționale cu rețele sigure și de mare capacitate. Rețeaua este esențială pentru sprijinirea științei deschise cu servicii de acces fiabil. Rețeaua GÉANT este cea mai mare și cea mai avansată rețea de cercetare și dezvoltare din lume, conectând peste 50 de milioane de utilizatori din 10 000 de instituții din toată Europa și sprijinind toate disciplinele științifice. Rețeaua magistrală funcționează la viteze de până la 500 Gbps (2017). GÉANT a creat serviciul *eduroam*, de mare succes, pentru a le permite utilizatorilor din domeniul cercetării și dezvoltării să se conecteze la orice rețea Wi-fi unde este prezent SSID-ul *eduroam* – un program propus de CESE drept model pentru acces Wi-fi pentru toți europenii, în contextul strategiei intitulată „Conectivitate pentru o piață unică digitală competitivă – către o societate europeană a gigabiților”⁽⁹⁾.

4.7. Prin urmare, CESE subliniază importanța deosebită a integrării noii întreprinderi comune EuroHPC în structurile și programele deja existente. De exemplu, evaluarea *inter pares* organizată de PRACE ar trebui păstrată, pentru a menține standardul de nivel mondial. Alte bune practici ar trebui integrate sau adaptate. O **abordare integrată** a EuroHPC, a Orizont 2020 sau a succesorului său în programul-cadru, dar și a activităților naționale corespunzătoare este cea mai bună modalitate de a utiliza în comun resursele europene. În acest context, CESE salută planul Comisiei de a utiliza întreprinderea comună EuroHPC pentru coordonarea instrumentului de finanțare Orizont 2020 (și a succesorului acestuia) în domeniul HPC. CESE constată că construirea de infrastructuri necesită un regim descendent, în timp ce cercetarea științifică de calitate, așa cum este promovată de PRACE, necesită o abordare ascendentă în care cercetătorii trebuie să fie motorul.

4.8. CESE dorește să încurajeze **mai multe state membre** să adere la întreprinderea comună EuroHPC și să o folosească ca pe o oportunitate de a profita de o putere de calcul de prim rang. Colaborarea în rețea este esențială pentru utilizarea științifică a HPC. Având în vedere complexitatea unei întreprinderi comune, CESE solicită Comisiei să depună eforturi adecvate pentru a explica și a promova avantajele și oportunitățile acestui instrument juridic, în special pentru țările mai mici, precum și în ceea ce privește posibilitatea contribuțiilor în natură.

4.9. CESE salută faptul că doi dintre partenerii Comisiei din cadrul parteneriatului contractual de tip public-privat (cPPP) au trimis scrisori de susținere pentru punerea în aplicare a întreprinderii comune EuroHPC: Platforma tehnologică europeană pentru calculul de înaltă performanță (**ETP4HPC**) și Asociația pentru valoarea volumelor mari de date (*Big Data Value Association* – **BDVA**). Aceștia ar putea deveni primii membri privați, ceea ce este esențial pentru participarea industriilor, inclusiv a IMM-urilor. CESE salută posibilitatea existenței mai multor parteneri, dar insistă, de asemenea, ca pentru orice partener nou, în special pentru cei din afara UE, să fie îndeplinit criteriul **reciprocității**. UE ar trebui să profite de oportunitatea reprezentată de dezvoltarea tehnologiei HPC pentru a permite sectorului industrial european să acopere întregul lanț de producție (proiectare, construcție, implementare, aplicare).

4.10. Un supercalculator bazat pe o unitate centrală de procesare cu o capacitate de 12 petaFLOPS are un **consum de energie** de aproximativ 1,5 MW. Prin scalarea liniară la exascale, HPC bazat pe tehnologia existentă în prezent ar conduce la un consum de energie de aproximativ 150 MW, ceea ce este inacceptabil; prin urmare, dezvoltarea de microcipuri cu consum mic de energie este un obiectiv important al EuroHPC. CESE subliniază că microcipurile cu consum mic de energie vor juca astfel un rol important în obiectivele strategiei energetice a UE, indiferent de obiectivul de a face UE independentă de importuri. În conformitate cu obiectivele menționate anterior, inițiativa privind procesorul european, lansată de Comisia Europeană în 2018 și susținută de un consorțiu format din 23 de parteneri din 10 state membre, beneficiind de o finanțare în valoare de 120 de milioane EUR, va avea o mare pondere în concretizarea inițiativei HPC.

4.11. CESE subliniază că dezvoltarea microcipurilor avansate cu consum mic de energie are impact și asupra calculului la scară mică (PC-uri, telefoane inteligente, sectorul autovehiculelor), deoarece circuitele integrate de ultimă generație pot fi adaptate (reduse) pentru dispozitivele **comercializate în masă**. Acest lucru va aduce beneficii tuturor cetățenilor în mod direct și ar putea deschide noi piețe pentru industria UE. HPC este, prin urmare, în multe privințe, o tehnologie esențială pentru o societate modernă.

4.12. CESE recomandă informarea cetățenilor și a întreprinderilor cu privire la această nouă inițiativă importantă a UE. Pe de o parte, ea va ajuta la recâștigarea încrederii cetățenilor în procesul de integrare europeană. Societatea civilă organizată ar putea fi un instrument util pentru diseminarea acestor informații. Pe de altă parte, o campanie concentrată va ajuta întreprinderile europene, în special IMM-urile, să cunoască inițiativele aflate în derulare. Din acest motiv, este important ca IMM-urile a căror producție are o valoare adăugată ridicată în ce privește accesarea și utilizarea noilor infrastructuri să fie sprijinite printr-o metodă specifică.

⁽⁹⁾ COM(2016) 587 final și JO C 125, 21.4.2017, p. 51; JO C 125, 21.4.2017, p. 69.

4.13. Universitățile și centrele de cercetare trebuie implicate printr-o activitate de comunicare specială, care să vizeze creșterea interesului și încurajarea proiectelor în domeniul HPC. Un astfel de proces ar putea, de asemenea, să stimuleze crearea de noi programe școlare, profesionale și academice, pentru a reduce decalajul de competențe europene față de principalii concurenți mondiali ⁽¹⁰⁾.

4.14. CESE recomandă consolidarea cât mai mult posibil a dimensiunii sociale a procesului de digitizare, ca parte fundamentală a pilonului social european ⁽¹¹⁾. Din acest motiv, Comitetul propune să se identifice o serie de probleme societale care să fie soluționate prin utilizarea noii infrastructuri digitale. Implementarea și utilizarea echipamentelor de nivel înalt trebuie să aibă un impact pozitiv evident și măsurabil asupra vieții cotidiene a tuturor cetățenilor.

4.15. CESE consideră că HPC și tehnologia cuantică reprezintă două obiective strategice pentru creșterea și competitivitatea europeană. Prin urmare, Comitetul recomandă dezvoltarea ambelor tehnologii în paralel, pentru a se garanta că UE poate beneficia de cele mai bune performanțe și oportunități pe termen mediu și lung.

Bruxelles, 23 mai 2018.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Luca JAHIER

⁽¹⁰⁾ JO C 434, 15.12.2017, p. 30; JO C 173, 31.5.2017, p. 45.

⁽¹¹⁾ JO C 125, 21.4.2017, p. 10.

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de modificare a Regulamentului (UE) nr. 1343/2011 privind unele dispoziții referitoare la pescuitul în zona Acordului CGPM (Comisia Generală pentru Pescuit în Marea Mediterană)

[COM(2018) 143 final – 2018/0069(COD)]

(2018/C 283/13)

Sesizare	Parlamentul European, 16.4.2018 Consiliul Uniunii Europene, 12.4.2018
Temei juridic	Articolul 43 alineatul (2) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene
Secțiunea competentă	Secțiunea pentru agricultură, dezvoltare rurală și protecția mediului
Data adoptării în sesiunea plenară	23.5.2018
Sesiunea plenară nr.	535
Rezultatul votului (voturi pentru/voturi împotrivă/ abțineri)	187/3/10

Întrucât, în opinia sa, conținutul propunerii este pe deplin satisfăcător și nu face obiectul niciunei observații din partea sa, în cea de a 535-a sesiune plenară, din 23 și 24 mai 2018 (ședința din 23 mai), Comitetul a hotărât să emită un aviz favorabil cu privire la textul propus, cu 187 de voturi pentru, 3 voturi împotrivă și 10 abțineri.

Bruxelles, 23 mai 2018.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Luca JAHIER

ISSN 1977-1029 (ediție electronică)
ISSN 1830-3668 (ediție tipărită)

Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene
2985 Luxembourg
LUXEMBURG

RO